

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת שמיני א' תשע"ח

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

עבודה זרה. השוכר את הפועל – פרק המישור דף סט עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל" (שטיינזליץ) רלו תוספות

1 נפל לנו הלא מאי – מי אמרינן: הומוני עמנו קשה, ואין השרץ מפליג לתת בו טעם.
2 אי־ישנא אי־מיא – ליתוכיב דקות קטנות. טעמו איסורו כבערשה כמפליג. ותישינן
3 דלמא ברע תרובות שרץ בהדי חומץ. בחמשין – כיון דחומץ עמנו קשה לא בעי שתיך
4 לבלעוהי. דא־הפלו בחמשין אל היב ביה טעמא. הכי רבינן: וכן בלא איסור – בחמורה –
5 בששה. וכן הדיקה רוחת ישראל. דמך

6 באשיתו מינו בששים, חרץ מוחץ. אבל מין בנימו
7 מוקמינן פספסין (ל, א) הליכא במשהי כרב
8 וטעמא, משום דכל איסורין בחמורה מין בנימו
9 במשהי כרב, ובחמץ גזירה שאינו מינו אטו מינו
10 **משנה** אם היה בחוקת המשומר – מפרש
11 בגמרא שאף על פי שהפליג ישראל מן הגוי
12 מיל, לא הודיע שהוא מפליג – מותר,
13 מידרות גוי על שעתא טהורא אתי. ואם הודיע
14 שפליג – שנתחוק, ורביח סתומות יהי.
15 שקיורו בכדי שישתום ויפתום יועב – אם שהה
16 כדו שיקוב מינו נבק מנופת החבית, ויהי עוון
17 ויסתום הנבק ותיבש הסתמה – אסור. רבן
18 שמעון בן גמליאל אומר – אינו נאסר אלא עד
19 שישאר כדו שישתא את כל מנופת החבית, ואי
20 אפשר לדי שפחה של תשבר כולה. ויהי –
21 ועשה מנופה אחרת חדשה. ותיבש – ותיבש.
22 אבל ליתמיח תור לא חשישו, משום דמבראי
23 הרשעין שיען שישתום (במדרב כד) – עין
24 פתוחה, דשפיר חזי. המניח יינו בקרון או
25 כספית – עם הגוי, ותלך – ישראל בקפדריא
26 דרך קצה, ונכנס למדינה ויחץ – במרדך,
27 מותר. וכן דמי לא דרי שדחה מרתת ולא גנע
28 הדיבקי – משגדיר. מה שעל השולחן אסור –
29 דימנא אמר גוי זה ישראל זה ומניא לאלול
30 ולשתות, ואלו בעיל מותרין – ויהי און מוכן
31 לשעודו זו. ואם אמר לו הוי פנוז וישותה –
32 הואיל דחזיק את ידיו ברשות מוקפת, סמכא
33 דעתיה ונגע כבוליה. הביות פתוחה – שבבית
34 אסורות. אסורות מותרין – עד שישתא ששנתן
35 ויגף ויגוב. וסתמא כרבן שמעון, מרלא קתני
36 ששתום. **גמרא** מאי שנא רישא ומאי שנא
37 סיפא – דהא קא אתו ליה דנגע, דקתני טענין
38 טהרות. ויהי קא ביה חזון ולא תשיתן
39 במפתח הפתח – שנתעלין, ומנגע טהור. על מנע
40 הביוו – הפוגע בו בדרך ולא נשחר לכך. רישא
41 גמי – כיון שפליג איכא למיחש הכי
42 בבא

1 דאף בשאר שרצים פגם מותר, אי משום דאשכחין קטבתה, ואם האמר. וליפושטי עליה טעמיה
2 דרב מנהיה דפרק קמא דחולין (ה, ב). השתום מבכין של גוים, רב אמר: קולף, ושמואל אמר:
3 מדיח, ואף על גב דסתם לא גוים אינם בני יומן, הדיחא דחי לפגמו שוי לומר: דרתם מיירי
4 כידוע שנשתמשו בו ביום. אי ימני, דחת משום ששמנתי דאיסור תרביב דרופי: הסכין
5 שדואו בעין, דחיי לשתבם גם כאשדוין כן יזמו. ואם
6 תאמר: מאי קאמר רבא? הלא ידענא אי אשכוחי
7 משבחי, ליעניה קפילא איראוחא ושי לומר:
8 דשמא עבברא בשבירא מוחק את השכר ומחמץ,
9 והשתא כשנתחוק השכר אין ידוע אם מומצת
10 השכר עצמו. וקיימא לן כרבא דאמר: נתון טעם
11 לפגם מותר אף בשרצים. ונפקא מינה, דבשאני
12 בת זמנו לזכורא בו מותר אף בשרצים. **איבעיא**
13 ליה לרבי נפול ואל תלך בו – ואם תאמר: מאי שנא
14 דמלא איסורין בנו בשבירא? ושי לומר: משום
15 שהיא חזק מרדא ואגב חזרפיה נתון טעם לשבח
16 בנו גבי הליתיה, או הלמא טעם לשבח נגד
17 המשקה ואם כן אין לנו לאסור כל כך, ולכך היה
18 שורא לא מה היה ממנו. **הוראה** אמרוטו אמירוט
19 – שי לתמוה, עכשוי אדרא אנו אכולים דרש
20 דבורים: והלא רגלי הדבורים שומרים ברבש.
21 ואף על גב דהדי פגם, מכל מקום השרץ עצמו
22 דאיפגם מיחסר ליה עלמא: לכן ריאה לרבינו
23 דהם חרדיאי הולכי הברוכים לכן דעמנתי בעלמא
24 נינהו מותרים, דהא העצמות טהורים דתנן
25 במסכת (טהרות פ"א) וידיס פרק ד משנה ו:
26 עצמות הטהור טהרות, ורגלי הדבורים כעצמות
27 הטהור. דהא אמרינן: אברים אין להם שיעור
28 אפילו פרות מכות מן המת ופותח מבערשה מן
29 השרץ – היינו לענין טהרות, וכגון דאיכא לא
30 עלשה. דהא לאו כחי טהורא, ולענין אבילה שפיר
31 דמי. **סבר** לשערי דמוקיא ואחד אמר לא גרע
32 מחרומה בו – תימנא: ויהי דחרומה נהני, שבואו
33 בקרדיה דברר לא בטלה בששים כדאמר פרק ג'די
34 הגשה (חולין גז, א): קדיה בשעל בה חרומה לא
35 יבשל בה חולין, ואם בשל בנתון טעם שוי לומר,
36 דסדייא ליה כיון ששמעו חזק שובק שי דלמונז
37 לתרומה לכדי יבש. ואם תאמר: אמאי לא בשל
38 באחו ומאחיו מנו ערילי, ולענין הכיבוי שוי
39 לומר: דשאני החם משום דהוה איסור הנאה, לכך
40 לא ילפינן מיעיה שרצים בהנאה, אבל
41 חרומה שרי בהנאה. **הוראה** ופלפלין ולא
42 בטיל טעמיהו – בלא בששים ולא במנא, שהרי
43 מנו תבלין נתון טעם בקרדיה גדולה. אבל אין
44 לומר דלא בטיל כלל, דהא ביה נתון טעם
45 לשבין ולא היה בהדי אסורין משהיה, כדאמר
46 לעיל (סו, א) תבלין של שלשה שמות אסור
47 ומצטרף בו. **שיעור** בחלא בשבירא – תימנא: מאי
48 שיעורו פגם בו בשבירא. **אידי** ואדי – פירושי: בשבירא חלא בשותין,
49 בהלכות גדולות ובירושלמי קאמר דשרץ לא בטיל כי אם באף, ולתלמודיו עיקר, דבטל בששים כשאר איסורים. **היכי** דמי דחוקת המשומר כדנינא הרי שדיו חמוריו בו – דמחוקמא בנא
50 להם דרך עקלתון, דהכי נמי באבא בנן שיכא לו דרך עקלתון, ותימנא: מאי ענין דהכי רמינא הוא מוקתני סיפא: ואם הודיעו שהוא מפליג – מכלל דרישא בלא הודיעו שמפליג, ויהי חוקת
51 המשומר דרידה לוי לומר: דאורבבה, מדרקני סיפא: ואם הודיעו אסור, משמע ליה דאם כן רישא דהני: בחוקת המשומר היינו שמור חשיב טפי מלא הודיעו שמפליג, מרדני "בחוקת
52 הגשתמה", וכן ארעה לומר בן נטלא: שהודיעו שמפליג – לישתוק מלישנא ר"ב חוקת המשומר", ומכלל דסיפא שמענין ליה. אלא ודאי בא לומר שאף לא הודיעו שמפליג – ליש שרבי
53 כיון שראוהו הגוי שמתחוק, ותדע דרישן שם חוקת שימור אחר. וקבעי: מאי הוי: ומנני: כדנינא בן בנן שיכאל לכא עליו דרך עקלתון. **מאי** שנא רישא ומאי שנא סיפא – פירושי: דרישא
54 אמאי לא חיי טהרותיו טמאים כמו סיפא? ואם תאמר: לישנא ליה דרישא מיירי בלא הודיעו שהפליג ולכן שרי. כדנינא: אם נודעו בחוקת המשומר מותר. היינו בעלמא שפליגו
55 ותיחך שרי: ולא דמי למתניין, דהא מיירי בטורחא, דהא פירות שהוא מחזיק בהיו נוגע בהם בכל שעה, ולכך פריך דאין חלקו, ומכל מקום קשה לוקמנא בחביות בלא חשק חיידי, והוא
56 "טהרות" משמע נמי בחביות ועוד קשה: דאי מיירי בנו שפירש הקונטרס, אם כן לא היה ליה למפרך מרישא לסיפא, אלא הוה ליה למפרך מרישא מיעיה וביה כדריא: מאי טעמא דרישא
57 טהרותיו טהרות כיון שהוא מחזיק בו ונוגע בהם, כדפירש הקונטרס לכן ריאה לרבינו יצחק: דלעולם מיירי בחביות, מיהו במפתח שקל ליגע בהן, לכך לא מצי לשינוי בלא הודיעו שהפליג,
58 מכל מקום ליחסר. ולא דמי למתניין דשרי גבי יין בלא הודיעו שהפליג, דמתניין מיירי בחביות סתומות, ואם תאמר: אבתי לוקמנא בסתומות כמו מתניין ולא תקשה רישא לסיפא: ושי
59 לומר: דעל כרחך לא מצי למתניין בסתומות, מוקתני: כיון שנתלמו ממנו טהרותיו טמאות, ואי בסתומות – הא בעינן דמי ניקמא הכי: אמאי רבא:
60 בבא

61 **שנא** סיפא? **אמר** רב יצחק: **רישא**, כמסתרה חמוריו ופועליו לך. – אי הכי, סיפא גמי! – אין
62 **עם הארץ מקפיד על מנע הביוו**. – אי הכי, אפילו רישא נמי ניקמא הכי: אמאי רבא:
63 בבא

64 ויהי

1 **זיה** אוכל עמו על השולחן כו' - תימה: דעל כרחק מיירי בלא הדרש' שמפליג,
2 מרשי על הדולבק, ואם כן כי אמר ליה נמי דהו' מנוג ושותה' אמאי אסור?
3 ויש לומר: דמכל מקום, כיון שהדיוק יוד' למונוג ולשותה' את מירתה כלל, וכן על
4 השולחן והאי' עטמא אסור, כו' כפיפא, דקתני: תבית' סתומות כדרי שיפתח ושיחמו
5 ויחטמו ויגוב - אסורות, ואף על גב דנתפס עליו

6 כנבב על דהויק, ואמר לקסן (ע, א) דנתפס עליו
7 כנבב מותר, מכל מקום הבא שאני שאמר לו
8 'דחי מנוג ושותה', ולכן לא מירתה כל כך כיון
9 שהדיוק יוד' למונוג ולשותה'. **ר"ב** שמעון בן
10 גמליאל הוא דלא ידע מאי קאמר רבנן - ואם
11 תאמר: הוימא רבי יוחנן דפליגי בשל (סיד ובלש)
12 טיט, ודאי כן שמעון בן גמליאל מושבעט?
13 ויש לומר: דגמרא גמירי ליה הני. **והאידיא**
14 דקיס לן כרבי אליעזר דאזיל היש' לויפא -
15 ופירש רשי: כרבן שמעון בן גמליאל דלא חיביש
16 לשמוא. הרידור חוביב, דא דקיס לן כרבי
17 אליעזר, וקיס לן כרבן שמעון בן גמליאל. דאי
18 קיימא לן כרבי אליעזר לבד ולא כרבן שמעון
19 בן גמליאל, הוה אמיתא: דהוה לא חיביש
20 לויפא. הרידור סיסור כל הגמפא ועשה אחרת
21 תחתיה כרבי אליעזר דאמר לא טרח ומייק.
22 מכל מקום איבא למישח לשמוא ולזכיא אביה
23 ואי קיסא לן כרבן שמעון בן גמליאל לבד,
24 הוה אמיתא דהוה דלא חיבישין לשמוא מכל
25 מקום איבא למישח לויפא. סיסור כל הגמפא
26 ויעשה אחרת תחתיה, שדוה לך יותר לעשות
27 מסתמיה שאני בו טורח. והלכך כן תורהו
28 כרבן שמעון בן גמליאל ורבי אליעזר. **מ"א**
29 טעמא לא מותבין גמירי משום שייבא - ורשי
30 גריס "שייבא" בריק, משום דהיין נמשך לויפא
31 דרך שם. ובערוך גריס "שיבא" בבית, על שם
32 ברוז קטנה שתומין אותו ביה, כמו "שיבא"
33 (שבתורין ג, ב), הוה נבק קטן שטעין
34 להיח' ריח היין דרך שם, וקרורו לו שתיאל'.
35 ומכאן משמע דגמפא תבית לבד הוה חותם
36 אתה, מדיקאמר, דאזיל משום שייבא לא מותבין
37 תמירי בדי גוים, שדוק מניה דהוה חותם את
38 סתומת תבית בני מוה שריא מנופה בטיט, וכן
39 משמע לעיל בסוגיא דאין מעמדין' (לא, א)

1 **בבא** להו דרוז עקלתון - כשבעל תבית יכול לבא דרך עקלתון, דמירתה השתא אתי.
2 דאי תנא נברי - נברי שהיה מעביר כדי זין. ועביר מאי דעני - ואפילו לא הודיש
3 שהפליג ליתוס. מחלוקת בשל סיד - כגמפא על סיד שהוא לנכה הוא דחיישי רבנן
4 לשותמא. דכיון דלבו הוא - לא מתברר בו חדש לישן. אבל של גוים - שהוא מחוץ
5 לתבית, ואף על פי שהוה גנוב אמאי שדוה ער
6 יום או יומים? דברי הבל לא חישישין לשותמא,
7 ומיכריא שמינתה הוירי כשאר הגמפא, ואינו
8 אסור עד שישאה כדרי שיפתח ויגוף מנופה חדשה
9 ותנוב. והלא שותמו ניכר - אם היה נבק
10 חור הירי הוא ניכר. בין מלפעה - שוה חדש
11 הגמפא ישנה. בין מלפעה - כשיפתח ישראל
12 את הגמפא יראה מותחיה אותה סתומה. לפי
13 שלמעלה מירח הגוי ההושה סתומו, אבל למטה
14 לא יכול למרה. וניכר, אלא אי אמרה בשל סיד
15 קאמר רבנן - הא לא ידע שותמו מלמעלה, לפי
16 דהכי קתני זיבין מלמעלה זבין מלמטה? **ה"ל**
17 - מתמלא דבק למטה כלמעלה, חלים =
18 סלודרי בלעו. שפשא - דהנא סתם לן בותיה,
19 ורבא מתניין אתא לשמעוניה? מוהו התימא -
20 דאזי בבא ד'יהה אובל עמו על שדוה אובל עמו
21 דמלתיה דרבן שמעון, דהוא קתני לה. והכי קתני
22 מתניין: רבן שמעון אומר כדרי שיפתח ויעקב
23 ותנוב היה ויהי אובל עמו בו, ולא תסתא היא. קא
24 משמע לן רבא דסתמא היא. והשתא דקבעין
25 הלכתא כרבן שמעון דלא חישי שתימא -
26 לנקבת חור שדוה בלא טורח, משום דמיכרי.
27 ולפתחת תבית אבין כוליה נמי דהוה לן ברן שמעון
28 לא קיימא לן בותיה, דדאי יוצא דסירא?
29 דאזי, ונאן קבעין ביאן מעמדין' (מבדה עב)
30 (לא, א) הלכה כרבי אליעזר דלא חישי לויפא
31 דחותם אתה, דאידיא אמאי לא מותבין תבית
32 סתומות כדרי גופי' משום שייבא נבק דק מנא,
33 שהוה כגמפא תבית להוירי ריח היין יוצא. ויש
34 לחוש שדוה קתני שם בבקעת וישמעו בו היין,
35 יצא

1 **בבא להם דרך עקלתון** - **אי הכי, סיפא נמי?**
2 **כיון דאמר להם "לכו ואני בא אתריכם", סמכא**
3 **דעתיהו.** "הפמינה נברי בהנותו' כו' הפמינה ינוג בקוין
4 או בפפינה" כו'. **וצריכא, דאי תנא נברי, דסבר:**
5 **דלמא אתי וחו' ליה, אבל בקוין או בפפינה - אימא**
6 **דמפליגי לה לספינתיה ועבירי מאי דעני; ואי תנא**
7 **בקוין או בפפינה, משום דסבר: דלמא אתי באוחרא**
8 **אימא אחירי לה לבבא ועבירי כל דבעי, קא משמע לן.**
9 **אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מחלוקת בשל**
10 **סיד, אבל בשל טיט - דבריה הבל פרי שיפתח ויגוף**
11 **ויגוב. מיתיבי, אמר רבן שמעון בן גמליאל לתקמים:**
12 **והלא שותמו ניכר בין מלמעלה ובין מלמטה; אי**
13 **אמרת בשלמא בשל טיט מחלוקת - היינו דקתני:**
14 **סתומו ניכר בין מלמעלה ובין מלמטה; אלא אי אמרת**
15 **בשל סיד מחלוקת, בשלמא למטה ידיע, אלא למעלה**
16 **הא לא ידיע! - רבן שמעון בן גמליאל הוא דלא**
17 **ידע מאי קאמר רבנן, והכי קאמר להו: אי בשל טיט**
18 **קאמרתו - סתומו ניכר בין מלמעלה ובין מלמטה,**
19 **ואי בשל סיד קאמרתו, הוה מלמעלה לא ידיע, למטה**
20 **דידע, היינו - ורבנן? כיון דמלמעלה לא ידיע, לא**
21 **מוכח אדעתיה דאפרו וחו' ליה. אי נמי, ויגובין דחלים.**
22 **אמר רבא: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל, הואיל**
23 **ותנן סתמא בותיה; דתנן: היה אוכל על השולחן**
24 **עמו, והניח לגין על השולחן לגין על הדולבק; והניח**
25 **ויצא - מהו שגל השולחן אסור, מהו שגל הדולבק מותר.** ואם אמר לו: "הו' מנוג ושותה"
26 אף שגל הדולבק אסור; תבית פתוחות - אסורות, כהנאות - מותרות, כדי שיפתח ויגוף
27 ותנוב. - **פשימא!** - מהו דתימא כיונה רבן שמעון בן גמליאל קתני ליה, קא משמע לן. וכן
28 מאחר דקיימא לן פתוחה דרבן שמעון בן גמליאל דלא חישי לשותמא, והלכתא פתוחה דרבי
29 אליעזר דלא חישי לויפא, **האידיא מאי טעמא לא מותבין גמירי משום שייבא.**
30 **אמר רבא: וזנה גויה, וישיראל מוסבין אעמה - מותרא שני, ויהי דתקיף להו וצריא דעבירה,**
31 **יצא**

1 יתרוש שלו חודו של גמירי און בן גמליאל וכן משמע
2 התבית שנוג לתבית שלהם, שדרי לא מצניו שהקדיף תהומא, מפלו אנון היש' לשותמא לא חישי אלא לעבותה הגמפא. התיבית, בלא נקבת דרובי תבית לא חישישין, וליבא
3 למינר דהיינו דוקא בגמפא שהיה על טיט היה יכול לעשות תנב, אבל לא בשל חרס. דאזיל אעפא איירי בגמפא על חרס. אלא וריא היינו טעמא - דלא חישישין לקלקל
4 ולדפני תבית, הוה אתרן תבית שלנו מותר לשלוח לן בתוהם אתה על פי תבית, דוקא כשחורו ורואהו ומכיר את תוהם, אבל אם שלחו לתבית רואהו אינו חור ורואהו
5 צריך חותם בתוך חותם, מיהו, אם שולח תבית דהוירע לחבירו ענין חותם סוג בכך כמו בתבית חותם, דהוגי מרתת מכאן כאלו היה חור ורואהו ומכיר, וכן משמע
6 לעיל, אף על גב דקיס לן כרבי אליעזר דסגי בתוהם אתה, מכל מקום בענין חברת חותם, משום קדשיא לך דרב ארזר' כדפרישתי לעיל פרק "אין מעמדין" (שם שדור המתחיל
7 "דאמר"), וכן משמע נמי בביריתא דקתני פרק "אין מעמדין" (שם עמוד ב); השולח לן כדו כוה, ושל צדי של מורייס כדי גוי, אם מכיר חותמו סתמו מותר, ואם לאו אסור -
8 אלמא חותם לן בתוהם אתה. אף על גב דרבינו ענין מוקף לה לעיל כרבנן, מרלא קטי לן גבי גוי דפרישתי לעיל, מכל מקום מורבנן גבין מורייס שמעו לרבי אליעזר ביק, און
9 צדי ומייסר לרבנן תבית חותם. דאזיל מכל בתוהם אתה אפילו הני בני חברת חותם - הוה היין נמי לן לרבי אליעזר, דאף על גב דסגי בתוהם אתה מכלל מקום בענין חברת
10 חותם, ועוד יש ליישב בביריתא כרבי אליעזר כדפרישתי לעיל לפרוש רשי. הלכך שמענין מניה דאף לרבי אליעזר בעינן חברת חותם. מיהו, מדיקאמר הבא בשמעתי דקיימא לן
11 שלחן לן בתוהם אתה לא חור ומכירו. ואף על גב דלרבי ראי ענין חברת חותם כדפרישתי לעיל פרק "אין מעמדין" (שם שדור המתחיל "דאמר"), דאם לא כן תוקם הדב שבכר
12 מכל מקום לא קיימא לן בלא רבא, אלא קיס לן בסתמא ותלמודא וכדפרישתי. וביריתא דלעיל נמי דצרי כדפרישתי לעיל פרק "אין מעמדין" (שם שדור המתחיל "דאמר"), דאם לא כן תוקם הדב בלא
13 חברת חותם, דאזי דקתני בביריתא: אם מכיר חותמו סתמו מותר ואם לאו אסור - אינו רוצה לומר אם לאו שהלך הישראל ראשון לחבירו דאסור, אלא הכי קאמר: ואם לאו
14 - שהלך לראותו ולא הבין שהוא כמו ששאו, או שכח היאך תמו ואינו יודע אם הוא כמו שתמוהם אלא - אסור, ואזי הוה גורע פני מנילו לא הלך כלל לראותו, שהי'
15 תעת שרואהו ואלו אין מבין אכן הוא כמו ששאו או שדוכזה קתני שייפא הגוי, אבל דאזי, אם לא הלך ואינו רואהו כלל הישראל ראשון אחרי שתמוהם, אלא שהישראל שני מצאו
16 חותם

עבודת זרה. השוכר את הפועל – פרק חמישי דף ע עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רמ"א תוספות

יצרא דיון נכף לא תקוף לזו – נלכסו. בתרייהו גיריא – דשבקה לזו נלכסו. ולתו ביוצא שרי – אף בשתיהו דמירתת ולא ננע. דהאי נימא והאי נימא אמור – אף בהנאה. וכשאין נתפס על בניסוח כנגב עסקין, שהיה לו חלק ביה, דאי נתפס עליו כנגב בולעה שרי. ואית דגרסי: הוּו ביוצני בדרשא – חורין וסדוקן ובקיעין, וביעוריהו' חרונה ובעליה' ישראל בעליותה וגי' בתחתונה' וזין בתחתונה, ושירא רואחז מלמעלה. שרי – כל שירי דבאב – שרי אף בשתיה, דהא לא אבן קאמרינן, וכל "אסור" דהכא – אף בהנאה. ובכחולה הלכתא כרבא, א

יצרא דיון נכף לא תקוף להו. זונה ישראלית וגוים מסובין – חמרא אסור, מאי טעמא? הואיל וזיקה עליהו, בתרייהו גיריא. ההוא ביתא דהוה יתיב ביה חמרא דישראל, על גוי, אהרה לרשא באפיה, והוה ביוצא ברשא, אישתפח גוי דקאי ביני דגני אמר רבא: כל דלתיב ביוצא – שרי, דהאי גיפא תהאי גיפא – אסור. ההוא חמרא דישראל דהוה יתיב ביה חמרא דיור ישראל בעליותה וגוי בתחתונה, שמעון קל תירא, נפקי קדים ואתא גוי אהרה לרשא באפיה. אמר רבא: חמרא שרי, מימר אמר: כי היכי דקדים אתאי אגא, קדים ואתא ישראל יתיב בעליותה וקא חו' לי. ההוא אושפיא דהוה יתיב ביה חמרא דישראל, אישתפח גוי דהוה יתיב בי דגני אמר רבא: אם נתפס עליו פנגב – שרי, ואי לא – אסור. ההוא ביתא דהוה יתיב ביה חמרא, אישתפח גוי דהוה קאים בי דגני. אמר רבא: או אית ליה לאשתמוטי חמרא אסור, ואי לא – חמרא שרי. מיתבי: נעל תפנדק, או שאמר לו: "שמור" – אסור; מאי לאו אף על גב דלית ליה לאשתמוטי? – לא, בדיאת ליה לאשתמוטי. ההוא ישראל וגוי דהוה יתיב וקא שתו חמרא, שמע ישראל קל צלויי בי בולשא, קם וזול. אמר רבא: חמרא שרי, מימר אמר: השתא מקבר ליה לחמריה ותרד אתי. ההוא ישראל וגוי דהוה יתיב בארפא, שמע ישראל קל שפופי דבי שמיש, נפק וזול. אמר רבא: חמרא שרי, מימר אמר: השתא מקבר ליה לחמריה ותרד אתי, ואי משום שבתא – האמר רבא, אמר לי איפור גיריא: כי תוינן בארמיותן ארמינן; יהודאי לא מנפרי שבתא, דאי מנפרי שבתא – פמה ביסי קא משתכחי בשוקא. לא ירענא דסבירא לן דרבי יצחק, דאמר רבי יצחק: המוצא כים שבת – מוליכו פחות פחות מארפא אפחות. ההוא אריא דהוה תרים במעצרתא, שמעון אמי. אמר רבא: חמרא שרי, מימר אמר: כי היכי דמשינא אגא, אימשא נמי ישראל אחווי וקא חו' לי. הנהו גנבי דסלקין לפומבדיתא ופתחו חביתא טובא. חמרא שרי, מאי טעמא? רובא גנבי ישראל ניהו. הנה עובדא בנהרדעי, ואמר שמואל: חמרא שרי. פמאן? רבמי אליעזר, דאמר: ספק ביאה – מהור, דתנן: הנגבם לבקעה פימות הגשמים וטומאה בשרה פלוגית, ואמר: הלכתא פקוקם הל' ואיני יודע אם נכנסתי לאותה שדה אם לא נכנסתי, רבי אליעזר אומר: ספק ביאה – מהור, ספק מע – פמאן! – לא, שאני התם, פון דאיכא דפתחי לשום ממונא, הנה ליה ספק ספקיא. הדי

חתום מותר כדפרשית, דלא חיישין כלל בתחילה לעשות כהם החותם או לחזור ולהכירו כדמשתמע לפי הפשט. ומכל מקום כן להחזיר לכתחלה, אך בהיבדק אין להפסיק, כיון דאיכא חותם אפילו כהם בלא ומכירו כדפרשית, ומידו אין נכון אם אין אותו חותם אחד מאותיות כי אם מנופפות טיט כדפרשית, ומנופת טיט השיבא חותם אחד – או דאי אינו מנופפת כהם בלא כתב או הברג, אלא אם כן ראה השני בשעתלח לו היין קודם לכן את היין, שחבלי נותר עתה הוא הברית את הכלי כשביעית עין, ואפילו אינו מכיר בחותם לפי שלא היה חותם באותה שעה, דאם לא כן, הני רלא חיישין ליופא מכל מקום מנין לנו שהוא אותו חותם של יין ששלח לו הבריד? שמא החליפו הגוי בחבית אחר שהיה בו יין במנופה בטיט, שגם חביות יין הגויים עממים שמנופים בטיט. כמו כן עריך שיהיה נסחם לגומי הנקב משום שקרין ששפיראיא לבלעו בקראמר הלמודא אן כשן שיכיא, אבל כשהוא חותם באותיות אן לחדש לכל זה, דהואי האותיות לא עשאן כי אם ישראל. ומכל מקום אין לסמוך על הגמפלה של טיט, אך נכון הדבר לסתום פי חבית ולתת עור החתמה קבוע במסמרות, ולכתוב אותיות חציון על העור וחציון על דופני קרשי החבית, שאם יגדיה נהי שער לא ידע ליישוב ככתחלה, ולתת צהש שקרין צהש קרסילי אבל בעולמיס במוקם שחוטברים אין דופני חביתו לוקבעו שם במסמרים, מנפי העשרת החתמה שם סביב שוליו, שלא יוכל הגוי להוציא יין דרך שם ולהתמה קבוע במסמרות, ולכתוב אותיות חציון לחדק ולקבע עליהם עור במסמרים, או יקבע סתרים לכסות כל השוליים הברזות. ביטוען זה פירש רבינו ברוך על דעתו הפסק, ומידו גראה שכל זה אינו כי אם לכתחלה, אבל בהיבדק סני בחתימה פי החבית לבר, כיון שלא חיישין לדברי רבינו יצחק בן יצחק כדפרשית לעיל, דאף בהסרת העשרת ירא הוא פן יתקלל החבית בכך ולא יוכל לחתקו בכתחלה. מידו אין לאסור אם זה בהיבדק, ומכל מקום טוב להחזיר כדברי רבינו ברוך הוהל ונפק מפמינא, ועד דפירש רבינו ברוך שערין השולח חתם כהם זה החותם או שחזור ולאותו. ופרש רבינו שמואל בן מאיר בשם שרי, דכל כהם שאנו אוסרים בהודעה שפולגי, הינו דוקא כשש לחדש שמא גוי נגב יין ונתן מים תחת החסרון או החליף חור ברע, אבל מקום שאין לחדש לכך, כגון במוקם מעבר בני אדם אפילו הם גוים, דמרתת גויי לנגב, אף על פי שהדודיע שפולגי מותר, ולא חיישין שמא נגע כיון שהגרים במוק הזה אינם בני נסוך, כך פירש רבינו שמואל בן מאיר. מידו גראה זה, הידיני חותם בחביות או בדרודים שאין להם רק פתח קטן למעלה, אבל גינת או קנקן וכוס שיש בו יין ופתחו רחוק על הדיע הם ורגילות ליגע בהן דרך מתעסק, דהוא שמוע ישראל קל צלויי הרוקא גויי שעל הדולבקי שרי, כדנתן במותיקין. ורבא קא שמעע לן דקל צלויי כלא הודיע שפולגי דמי. אי נמי, שאפילו על השולחן מותר, ובלא אמר לו דדי מוג ושהתי. פתחו חביתא טובא הבא לאו דוק טובא כיון דהלינן בישראל, אבל בסמוך

1 **הרי"א** רביתא דהוה קניטא אפיאי בידה אמר רבא המרא שר - פירש הקונטרס: דוקא
 2 תינוקת, שאינה יודעת טיב בטיב נישור ולא טרוחה ליגע, אבל בערה גזולה לא תלינן
 3 לקולא, מיהו לא מצעו הלוקח בה בשום מקום, לכן ראה רלא דוקא רבייתא, הוא דהין גזולה,
 4 אלא רעובא הכי הוה. ומיהו לפירוש הקונטרס לא נפקא מינה מדין, ועכשיו, דגם הגדולים
 5 אינם בקיאים בטיב נישור. **א"מ** א"מ הגנה דרבינא

6 קלטה - ולא נגעה ביה, מלא גון האור קלטה. 6
 7 אבלי אי שקלטה מעל בני דהין - יאסר משעם 7
 8 נציק. מיהו יש בספרים שקלטה, ואפילו 8
 9 הכי שרי משעם דאינה בקיאה בטיב נישור ולא 9
 10 מסדה נפשה למיגע בפירוש הקונטרס. אבל 10
 11 בגדולה כיון דקניטא אפיאי איבא במחש. 11
 12 **הוה**א קלמטא דשליק לתרעטא פתחו רבנא. 12
 13 טובא אמר רבי דייא בר אבא עובדא דהוה קמיה 13
 14 דרבי יוחנן ושרא ולא ידענא אי משום קדשבר 14
 15 כרבי אליעזר כו ופרין קמיה ספא ספא ספא ספא ספא 15
 16 - דהויא גוים ניהו. ואף על גב דרבי נבבי דלעיל 16
 17 אמרין דהוי ספא ביאה, ספא אם הם גוים או אם 17
 18 הם ישראלים - הוי מילי גבבם, דיש בהם שהם 18
 19 ישראל, אבל פלמוטא סחם גוים הם. דאי הוה 19
 20 ישראל היה הדבר ניכר נודע, ומדלא נודע שמע 20
 21 מיה שהם גוים, אם כן ספא ספא ספא, ועל כדרך 21
 22 לא סתור רבי אליעזר אלא בספא ביאה אבל ספא 22
 23 מנע נטוא משהי. כיון דפתחו טובא, ספא ארעא 23
 24 דמנומא ספא ארעא דשתיה פתחו. ופרש 24
 25 הקונטרס: דפתחו יתור מבדי שתיה, מוכחא 25
 26 מילתא דארעא דמנומא פתחו ובגבנתייהו. 26
 27 טרדי, כך פירש הקונטרס. ויש שיטתו דלעיל, 27
 28 ופירושו דהיק, ועד קשה, דמאי אשנא גבי נבבי 28
 29 דאמר ספא ישראל ניהו, וגבי פלמוטא אמר רבי 29
 30 גוים ניהו, אם כן הוה ליה לתלמודא לפירוש דהין 30
 31 פירש רבינו על לפי שיטתו דלעיל שפיר, דרבי 31
 32 אליעזר מסדר משום ספא ספא. הכי פירש 32
 33 הבא: ספא ביאה ספא ספא ספא ספא ספא ספא ספא 33
 34 ספא א ספא א ספא א גוים או ישראל הכי 34
 35 נבבים, מכל מקום אם הם גוים דהיי גנעי וליבא 35
 36 רק דהא ספיקא, לא דמי להדיא דנבבי דלעיל 36
 37 דאמרין דהיי ספא ספא ספא ספא ספא ספא ספא 37
 38 משום דסחם נבבם ארעא דמנומא אתו, אבל 38
 39 פלמוטא סחם באים לאבול ולשתות כדאמר פרק 39
 40 שני דביצה (א, א). ושחטנו להם עגל האכלנום 40
 41 וחקשוקם, ואם כן הוי ספא ספא ספא ספא ספא ספא 41
 42 דהא ספיקא, ובחדא ספיקא לא אמר רבי אליעזר 42
 43 ומשני: כיון דפתחו יתור מבדי שתיה אימור 43
 44 ארעא דמנומא פתחו, ואם כן הוי ספא ספא 44
 45 ספא גוים או ישראל, ואם תמצא לומר שהם גוים - 45
 46 שגא פתחו לשם מנומא ולא ארעא דשתיה, כיון 46
 47 דריבא טובא, לא מסדה לה אלא שמירת מפתח 47
 48 - ולא סכנא ארעא דליבנב, דנתפסה כנבב 48
 49 מכאן, שאם תפס המושל את היהודי והניח 49
 50 שמירת גוים בכיתו ונמסר להם כל המפתחות, אין 50
 51 שייך שיהיו אדם אוכלים ושותים ממנו שם ספיק 51
 52 הישראל - אין היתור, ואם אוכלים בבית - אסור. 52

1 **הרי"א** רביתא דאישתמשח דהוה בי דיני הוה לקמיה 1
 2 אפיאי בידה, אמר רבא: תמרא שרי, אימור מנפה 2
 3 דהבינא שקלתיה; ואף על גב דליבא תו, אימור 3
 4 אהמיוויה אהמיוויה לה. הוהא פולמוטא דשליק לנתרעא, 4
 5 פתחו חביתא טובא. פי אהא רב דימי אמר: עובדא 5
 6 הוה קמיה דרבי אלעזר, ושרא. ולא ידענא, אי משום 6
 7 דקבר לה רבי אליעזר דאמר: ספא ביאה - טהור, 7
 8 אי משום דקבר: ורפא דאילי ביהוי פולמוטא - ישראל 8
 9 ניהו. - אי הכי, האי ספא ביאה, ספא ספא ספא 9
 10 דמיתתיה טובא, אימא אדעתא דמנומא פתחו, וכספא 10
 11 ביאה דמי. הוהא מסוביאה דמסרה לה איקלדיא 11
 12 מפתחה לגזיה. אמר רבי יצחק אמר רבי אלעזר: עובדא 12
 13 הוה בי מדרשא, ואמרו: לא מסרה לה אלא שמירת 13
 14 מפתח בלבד. אמר אבוי, אף אגן גמי תנינא: המוסר 14
 15 מפתחות לעם הארץ - טהרותיו טהורות, לפי שלא 15
 16 מסר לו אלא שמירת מפתח בלבד; השתא טהרותיו 16
 17 טהורות, יין נסך מיבעיא? למימרא, דטהרות אלימי 17
 18 מיין נסך? - אי, דאיתמר: הצר שהלוקח במספיק 18
 19 אמר רבי, אי, טהרותיו מלאות, ובגויו אינו עושה 19
 20 נסך? ורבי יוחנן אמר: אף טהרותיו טהורות. מיתבי: 20
 21 הפנימית של חבר והחיצונה של עם הארץ, אותו חבר 21
 22 שומע שם פירות ומניח שם פלים, ואף על פי שידו 22
 23 של עם הארץ מנעת לשם; קשיא לרבי! - אמר ר' 23
 24 רבי: שאני התם, שתפסם עליו מנבב. תא שמע, רבן 24
 25 שמעון בן גמליאל אמר: גגו של חבר למעלה מנבב 25
 26 של עם הארץ, אותו חבר שומע שם פירות ומניח 26
 27 שם פלים, ובלבד שלא תהא ידו של עם הארץ מנעת 27
 28 לשם; קשיא לרבי יוחנן! אמר ר' רבי יוחנן: שאני 28
 29 התם, דאית ליה לאשתמוטי, מימר אמר: אימנתי קא 29
 30 מוצרא, תא שמע: גגו של חבר בצד גגו של עם הארץ, 30
 31 אותו חבר שומע שם פירות ומניח שם פלים, ואף על 31
 32 פי שידו של עם הארץ מנעת לשם; קשיא לרבי: - 32
 33 אמר ר' רבי: לאו אפיאי רבי שמעון בן גמליאל דקא' 33
 34 פותיה? אגא דאמרי רבי שמעון בן גמליאל. משנה 34
 35 בולשת שנבנסה לעיר, בשעת שלום - חביות פתוחות 35
 36 אסורות, סתומות מותרות; בשעת מלחמה - אלו ואלו מותרות, לפי שאין פנאי לנסף. גמרא 36

1 רביה - תנוקת גויה. אפיאי - אשקומא של יין, אימר מנבב חביתא שקלחה - דוקא 1
 2 רביתא, דאינה יודעת טיב בטיב נישור ולא מסרה נפשה למיגע, אבל גזולה מבי חזקן 2
 3 דנקטא אפיאי לא תלינן לקולא. אף על גב דליבא תו - שאין שם אפיאי עד, ואיבא 3
 4 למימר: הא דהא בגו חביתא שקלחה. אימר איתרמי - דרך אפיאי הוא דהואי התם. 4
 5 פולמוטא - רדאש הניס, שר צבא. א"מ וידענא - 5
 6 אי שרא משום ספא גוי ספא ישראל, וכרבי 6
 7 אליעזר נאמר ספא ביאה טהור, ולקמיה פירי: 7
 8 הא לאו ספא ביאה הוא, דהוי גמי הוי ישראל 8
 9 ניהו - ואוליין בתר רובא, דליבא ספיקא. כיון 9
 10 דפתחי טובא - דרבה יתור מבדי עורך 10
 11 שיתיה, מוכחא מילתא דארעא דמנומא 11
 12 פתחו ובגבנתייהו טרדי, דהויא בולשת 12
 13 שנבנסה לעיר בשעת מלחמה, דקתי מיתניק: 13
 14 אלו ואלו מותרות, הלכך, אף על גב דספא ספא 14
 15 דמי, כיון דמוכחא מילתא לקולא כספא ביאה 15
 16 דמי. מסוביאה - מוכרת יין בחנות, כבב. וזלל 16
 17 וסובא" (הכרם כא), "סכאך מהול במים" 17
 18 (שערוז א), אקלדיא - מפתח. שמירת מפתחות 18
 19 - ולא סכנא עתה ליבנב, ונתפסה כנבב. יין 19
 20 נסך מיבעיא - בגיחוחא, ומסיע לרב דימי. 20
 21 למימרא דמיתתיה אלימי ביה, כיון דמקט לה 21
 22 בלשון קל וחומר. שתלוק במספיק - מודעה 22
 23 גמובה, על הארץ מצד זה ודבר שטור שחיות 23
 24 מצד זה. אינו עושה יין נסך - דנתפס עליו 24
 25 כנבב, אלמא טהרות אלימי. מיתבי - שתי 25
 26 העירות זו לפנים מזו, הפנימית של חבר, 26
 27 והחיצונה - הפתוחה לרשות הרבים, של עם 27
 28 הארץ. דאין לו לעם הארץ רדיסת הדגל על 28
 29 הפנימית. שומע שם - בפנימית. אבלי אי די 29
 30 אפיאי, דרבינא של רבי, כיון דהוי לעם 30
 31 הארץ רדיסת הרגל בדעינא - אין חבר שותח 31
 32 עם פירותיו, מכל מקום קשיא לרבי, דקתני אף 32
 33 על פי שידו של עם הארץ מנעת לשם. התם 33
 34 משום דתפס עליו מנבב - דמהו לו בפנימית. 34
 35 אבלי חלוקה, דבדעו אחד דמי, כי עילי ידיה לא 35
 36 מתיפס כנבב. אפיאי דגג קמירצא, אני מבין 36
 37 למדת בנין שאני רוצה למדוד, לכך דחשתי 37
 38 את ידי. לשון אחר משובש הגאונים: מתמונב 38
 39 אני, אשטנדלינר בלעו, ורטינן: אימנתי קא 39
 40 מוצרא. בצד גגו שאני גוה מנעו, וליבא 40
 41 למימר "מתמונב אני" כשמשותף ידו שם. אגא 41
 42 דאפיאי ברבן שמעון בן גמליאל דאמר לעיל 42
 43 ולבד שלא תהא ידו של עם הארץ מנעת שם. 43
 44 ולבד לא שאני ליה בין שגג חבר למעלה בין 44
 45 שהוא שרו לו. משנה בולשת חזל, על שם 45
 46 שחפשין דותרין קידי להו בולשת, 46
 47 כדמתרגמינן "יחפש" ובלש. 47
 48 ברקום 48

49 ואנבנב, אם מנאן הישראל כמו שהניחם מלאים - כשרים, בדוחה אשכחן יבגו כבודי לענין טומאה שאם מנאן כמו שהניחם טהורים. ואמרין עלה: בין כיון נסך, ואולי כשמחפשין אותו בכל 49
 50 מקום ובקיעק ובכתלים את מטמוני ישראל עם היין אסור, לפי שם לתוך חביות הבנינו קנה ארוך לחפש בו. אךן אם היה לישראל סימן חבור במנופה מותר, דאם הסירה לחפש בה לא הוי 50
 51 מחזירין אותה, דהא לא מירתינא מישראל כלל. **פתוחות** אסורות - משעם אפילו טובא, ולא אמרין ארעא דמנומא פתחו כיון דאמרין לעיל גבי פולמוטא. היינו משום דפלמוטא באים 51
 52 לגבות שם תמלך וארונא, ולכן איבא למימר דארעא דמנומא פתחו, אבל מולשת אינם באים כי אם דוקא לאבול ולשתות. 52

רמז עבודה זרה. השוכר את הועל – פרק חמיש דף עא עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" תוספות

1 ישראל; הדמעת שביד ישראל נעשו למצורע דמי זין נסך ואין לומר שהגויים הם נתונים
2 לזה הדמעת במוחה, ואטו שופטני סיקיקני? ואומר רבנו יצחק: שבשעת תניתה דהרימס
3 היו דאמרם לזהם הגויים: אנו מקמי לבם הדמעת ומעבשו הידין היה שלנו מעבשנו, הגויים
4 היו זמאמיים דכמה מבזל ולא היו זריאם פז גזולו, ואף על פי שלא בא לידם ערוין.
5 אי נמי יש לומר: דאם לא דרודו דקריא משיכה

1 **מדין/משיכה** גוי **קנייה**, **זין נסך** לא **הוי** עד **דנענע** ביה!
2 **אי דקא פיל רומי למנא דישיראל** – **הכי נמי**;
3 **לא צריקא**, **דקא פיל רומי למנא דגוי** – **סוף סוף**
4 **כי מנא לאירא דמנא קנייה**, **זין נסך** לא **הוי** עד
5 **דמיבין לארעותיה דמנא**; **שמע מניה**: **נצוק בהדר?**
6 **לא**, **אי דנקיט ליה גוי לכלי בידיה** – **הכי נמי**;
7 **לא צריקא למנא אארעא** ו**תקיני ליה פליו**; **שמעת**
8 **מניה**: **פליו של לוקח פשרות מוכר לא קנה לוקח?**
9 **לא**, **לעולם אימא לך**: **קנה לוקח**, **ותקא במאי**
10 **עסקינו** – **בגזון דאיפא עקבת זין אפומיה דכונתא**,
11 **דקמא קמא אינסוד ליה**. **וכמאן? דלא פרבן שמעון**
12 **בן גמליאל**, **דאי רבן שמעון בן גמליאל האמר**:
13 **מכר כולו לנכרים חזין מרדמי זין נסך שבז!** – **מירי**
14 **הוא מנימא אלא לרב**, **האמר רב**: **הלכה פרת**
15 **שמעון בן גמליאל תבית בביתו**, **אכל לא זין בגין**.
16 **מיתביני הלוקח גרובאות מן הגויים ומצא בקה**
17 **עבודה זרה**, **אם עד שלא נתן מעות משך** – **החזיר**,
18 **אם משנתן מעות משך וילך לים המלח**: **אי סלקא**
19 **דעתך משיכה בגוי קונה**, **אמאי חזיר? אמר אביי**:
20 **משום דמיתו בי מקח מעות**. **אמר רבא**: **רישא**
21 **מקח מעות**, **סיפא לאו מקח מעות?** **אלא אמר**
22 **רבא**: **רישא וסיפא מקח מעות**, **ורישא דלא יחב**
23 **וזו לא מיתחו עבודה זרה גדי ישראל**, **סיפא**
24 **דחב וזו מיתחו עבודה זרה גדי ישראל**. **אמר**
25 **ליה מר קשישא פריה דרב הקדא לרב אשי**, **תא**
26 **שמעו**: **המוכר ינו לנכרי**, **פסק עד שלא מירד דמיו**
27 **מתורבין**; **ואי אמרת משיכה בגוי אינה קונה**, **אמאי**
28 **דמיו מתורבין? הלא בגמא עסקינו דאקיים ליה**
29 **דינר**. **אי הכי**, **אימא סיפא**: **מירד עד שלא פסק**
30 **דמיו אסורין**, **ואי דקדים ליה דינר**, **אמאי דמיו**
31 **אסורין? אמר ליה**: **ולידך דאמרת משיכה בגוי**
32 **קונה**, **אמאי רישא דמיו מתורבין**? **סיפא דמיו**
33 **אסורין? אלא מאי אית לך למירי**: **פסק סמכא**
34 **דעתיה**, **לא פסק** – **לא סמכא דעתיה**; **לידי נמי**
35 **אף על גב דקדים ליה דינר**, **פסק** – **סמכא דעתיה**,
36 **לא פסק לא סמכא דעתיה**. **אמר ליה רבנא לרב**
37 **אשי**: **תא שמע**, **דאמר רבי חיאי בר אבא אמר**
38 **רבי יוחנן**: **בן נח נהרג על פחות משנה פרוטה**,
39 **ולא נתן לה' ששון**; **ואי אמרת משיכה בגוי אינה**
40 **קונה**, **אמאי נהרג? משום דצעריה לישיראל**.

1 מרדמישביה גוי – במדה קנייה, ואף על גב לא יהב זוזי, והוה לזוזי הלואה גביה מקמי
2 דנתיב זין נסך, דהא לא הוי נסך עד שנגב ביה, ואפילו אי לא סקלי זוזי מנייה שפד
3 דמי. כמנא דגוי – דזין שבבלי אסור. והזי זין נסך מקמי משיכה. מרדמי לאירא דמנא –
4 דגוי, קנייה גוי בהגזבה. שמעת מניה ב"ו – ואן איבעיי אפיעת אל ב"חומר –
5 הדפנדנ? (כבא בתרא פ"ב א) עקבת זין – אוננים
6 יש בכלזו של גוי, שמעובכב הזין על פוי כסיפה
7 אלו שני טיפין מקמי דנתיב חמרא דישיראל
8 באורא דמנא דגוי, ומיתסר בהחיא טיפין זין
9 שעל פוי. דכונתא – פ"ק קטנא מחזית, כראמב
10 במעות קטן (ג' א) וזפתין כונתא ואן וזפתין
11 חביתא ליהא דמנא דגוי. דהא דאמר רב למישל
12 דמי ברישא מקמי דנתיב חמרא דיה עבבה. דלא
13 כרבן שמעון בן גמליאל – דקתיב מחזיתין זין
14 נסך שפול למר כולו אסור. רבן שמעון בן
15 גמליאל אומר: מימי כולו לנכרים זין מרדמי זין
16 נסך שבז, אלאמנא משום דתערבת זין נסך לא
17 מיתסר בתנאה חמרא דישיראל, ואן קום לך כל
18 מקום שנתן רבן שמעון במשנתו הלכה במוחה
19 מירי הוא זמנא אלא לרב – דא קושיא למנא
20 רמית ליה אלא לרב דאמר לסביתו למשקל
21 דמי ברישא. לדידהא לא תרמינהו דאיתו אמר
22 בחמרא דאין הלכה כרבן שמעון. **אלא בחבית**
23 **שנתיב בתביות אריות** – שמתקן שולח מנייה
24 ושד לנחה, ואיך שרד בתנאה. אבל לא זין בין
25 דכי נתערב זין נסך בין כשר – כולו אסור. ואי
26 קשיא אביי ורבא דהא חזירי משכרי אקפתה
27 דאמימר. הא אינהו זוזי קשיש מניה טובאל
28 חקשי, דהא במסכת בבורות (ג' א) חרעויה
29 אביי ורבא לזרן שטיי אליבא דרבי יוחנן,
30 דלא לזרן קאמר אמרין לשמעיהו, וקבעה
31 בעלי תלמוד כאן אמליחה דאמימר. **נישואי**
32 = שביב כספיים. חזיר – דלא קנייה, ולא מחיב
33 לבערה. ויולך לים המלח – דכיון דלא מצי
34 לאחוריהו ולמשקל זמני. מקח מעות – דהיא
35 משיכה בטעות, דלאו אדעתא דעבודה זרה וכן.
36 **סיפא** לאו מקח מעות – בתמולה, ואף על גב
37 דהוה דמי לישקלתוהו מיתוי עבודה זרה – לכי
38 חזר עליו חזי – מיתוי מנאן דמירד לעבודה זרה
39 דמי. פסק עד שלא מירד מיתוי – דכי מירד
40 קריה גוי במשיכה וקמו זוזי בחלואה גביה, ולא
41 נסך לא חזי עד דנגב ביה. שחקיי לוי – דיתר
42 שנתן לו מעותיו קודם לכן. שחקיי לוי – ונתן
43 לו מעות ויתר מכריו מעל זיקי. עד פסוקס
44 הדמיס חזירי לו ישראל את המותר. **אמאי** –
45 דמיו אסורין, ולדיך דאמרת – דעמנא דרישא
46 משום דמשיכה קונה, סיפא נמי אמאי דמיו
47 אסורין? עובד דתיה – למקמי משיכה. אל
48 פסק – סמכא משיכה – לא סמכא דעתיה
49 למקנייה במשיכה, שמא ירבה לו ברמיו. בן נח
50 גזול את ישראל פחות משנה פרוטה. אף על
51 גב דבי גוי ישראל לאו ממונא הוא. דמהלי עליה
52 – בני גוי ממונא הוא, וכן בן נצטות על גזול
53 בסנהדרין (ג' א), ואורה שלחו לו היא מיתתן
54 ואין צריכין התראה. והמשך בעמוד דבא.
55 ולא

56 **זין** על נרגל על פחות משנה פרוטה – וכן בן מצועל על גזול, ואחרון זין מיתתן. ולא ניתן להשקות. ודוקא ישראל דבר מחילה הוא, אבל גוי לאו בר מחילה הוא. ורשי
57 פירש ולא ניתן להשקות משום דקל ליה כתרובא מניה. ולא נראה, דאם בן לא יתחייב גוי לשלם גזול משום ענין. **ואי** סלקא דעתך משיכה בגוי אינה קונה אמאי נהרג –
58 פירושה: הא לא קניה, וכל היכא דאיתיה ברשותה דישיראל הוא. וקשה: דהא ישראל נמי לא קנה הגזילה לחיות שלה, ואפילו הכי קנייה להחייב באונסין החוב דשיך ביה,
59 והכי נמי יש לנו לומר כבן נח שקאנו להחייב בה מיתה, דהיינו החוב דשיך בה ויש לומר: ודואי אי גזול שיה פרוטה. דהוי ממונא לגבי ישראל וחסור – אית לן למימר
60 כדפירושה: אבל פחות משנה פרוטה. שלא חסר ישראל ללא ממונא הוא, וגם ממון הגוי לא נתרבה שרדי לא קאה – משום דכי רבין אמאי נהרג, ומשני בערא דישיראל.
61 וזמאן צריכין התראה. והמשך בעמוד דבא.
62 ומאי

עבודה זרה. השוכר את הועל - פרק המישר דף עב עמוד א - מותר מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" רמ"ט רש"י

1 ולא ניתן להשיבן - ולא מחויב להאחרה לראי ישראל, דהא מחיל עליה. **אמאי** נהרג -
2 הא לא קניא לך גזילה. וכל חיבא דאימא של ישראל הוא ומשנה: האי דנהרג - משום
3 צעריה דישאלא, ועד כאן שייך לעמוד הקדמון. **ומאי** לא ניתן להשיבן - הא לא שייך
4 ביה הישבן, דכין נהי לא קניא ישראל הוא **אינה** בתורת הישבן - כלומר, הבי נמי

ומאי ל"א ניתן להשיבן? **דאינו בתורת הישבן** -

1 **אי הכי, אימא סיפא: פא הכירו ונטלה ממנו - נהרג**
2 **עליה; בשלמא רישא - משום צעריה לישאלא, אלא**
3 **סיפא - מאי עביד? אלא שמע מינה: משיכה בגוי**
4 **קונה, שמע מינה. הווא נברא דאמר ליה לחבריה:**
5 **"אי מביינא לך לרא ארעא - לך מביינא לך", אל**
6 **ובנה לאניש אחרניא, אמר רב יוסף: קנה קמא. אמר**
7 **ליה אביי: והא לא פסקו! הונא תמרא דכל חיבא**

1 **ומאי** לא ניתן להשיבן - פירש הקונטרס: ולא שייך ביה הישבן, וכל חיבא דאימא
2 ברשותה דישאלא אימיה. וחזינה: הרי ישראל נמי לא קנה גזילה, ואפילו הכי
3 אימיה בתורת הישבן, דכתיב: והשיב הגזילה! ונראה דהכי פירושו: מאחר שאין חוב
4 בר קנה משום צערא דישאלא, אמאי חזירי לומר "ולא ניתן להשיבן"? פשיטא, וליכא
5 מאן דאמר שותאא בתורת הישבן שייכא ביה? ואם
6 תאמר: למאי דמפרשין לעיל, דקאמר דהשיכה
7 קונה גויי לכלילי עלמא חיבא דליכא זוזי, נון
8 במציאה ובמתנה, מאי פריך ומאי מייתי ראייה
9 מגזל למקח וממכר? ויש לומר: דסבירא ליה
10 דאי אינה קונה בגוי במקח - אף בגזל נמי לא
11 תקנה. ולא דימא למציאה ומתנה דבהיתרא
12 אתי ליתיה, אבל גזל דבאיסורא אתי ליתיה, אי
13 לא מזני משיכה במקח לא מהני אף בגזל.
14 **אם**

1 **שלא פסק לא קנה? דתנן: הונא וינא ללברי, פסק עד שלא מדר - דמיין מותרין, מדר עד**
2 **דלא פסק - דמיין אסורין. מאי הוי עליה? - מאי הוי עליה? פוקאמינין! - דלמא הונא**
3 **דין נקד שאני. - הא שמע, דאמר רב ארי בר אבין: עובדא היה בי רב חסדא, ורב חסדא**
4 **בי רב הונא, ופשטיה מרוא דתנן: מישד חמרי ופועלי ונתנין לחוד ביתו, בין פסק עד**
5 **שלא מדר ובין מדר עד שלא פסק - לא קנה, ושניהן יכולין לחזור בהן; פרקו ונתנין**
6 **לחוד ביתו, פסק עד שלא מדר - אין שניהן יכולין לחזור בהן, מדר עד שלא פסק -**
7 **שניהן יכולין לחזור בהן. הווא נברא דאמר ליה לחבריה: "אי מביינא לך לרא ארעא -**
8 **מביינא לך במאה זוזי", אל ובנה לאניש אחרניא במאה ועשרין אמר רב פהא: קנה**
9 **קמא. מתקופ לך רב יעקב מניה פקוד: האי זוזי אנסוהו! והלכתא פרב יעקב מניה פקוד.**
10 **אמר ליה: "כדשימי בתלתא" - אפילו הרי מגזל פתחא, "כדאמרי בתלתא" - עד דאמרי**
11 **בתלתא, "כדשימי בארבעה" - עד דאמרי בארבעה, וכל שבין חיבא דאמר ליה: "כדאמרי**
12 **בארבעה", אמר ליה: "כדשימי בתלתא", ונאחזי לתלתא שמהו, ואמר ליה אוידי: ליהוה תלתא**
13 **אחרני דקים להו טפי - אמר רב פפא: דינא הוא דמעשב. מתקופ לך רב הונא דאמר דרב**
14 **הושע: מציא דהוי קים להו טפי? דלמא הני קים להו טפין והלכתא רב הונא דאמר דרב**
15 **דרב הושע. משנה נטל את המשפך ומדר לחוד צלוחיתו של נכרי, והווי ומדר לחוד**
16 **צלוחיתו של ישראל, אם יש בו עקבת יין - אסור. המערה מפלי אל כלי, את שעריה**
17 **ממנו - מותר, ואת שעריה לחוכו - אסור. גמרא תנן: החם: הגזוק והתקפרס ומשקה**
18 **טופח - אינו חיבור לא לטומאה ולא לטהרה, האשבורן - חיבור לטומאה ולטהרה: אמר**
19 **רב הונא: גזוק וקפרס ומשקה טופח - חיבור לענין יין נסך. אמר ליה רב נחמן לרב**
20 **הונא: מנא לך האי? אלימא מרתנן: הגזוק והתקפרס ומשקה טופח - אינו חיבור לא**
21 **לטומאה ולא לטהרה; לטומאה ולטהרה הוא דלא הוי חיבור, הא לענין יין נסך הוי**
22 **חיבור. אימא סיפא: האשבורן - חיבור לטומאה ולטהרה; לטומאה ולטהרה הוא דהוי**
23 **חיבור, הא לענין יין נסך לא הוי חיבור! אלא מרוא ליקא למשמע מינה. תנן: נטל**
24 **את המשפך ומדר לחוד צלוחיתו של נכרי, והווי ומדר לחוד צלוחיתו של ישראל,**
25 **אם**

1 קאמר הישבן בתורת שני גזילה דגוי, וכל חיבא
2 דאימא דמרה היא, והוא חזירי לשה פרוטה,
3 והאי נקט פחות - לאשמועינן דנהרג עליה.
4 **אלא שמע מינה** חסדא קונה - הלכך קנה
5 קמא, והדר קנה הא, ונתיב על שגול, ו"לא ניתן
6 להשיבן" דרישא דוקא פחות משנה פרוטה,
7 דישאל מחיל ולא מיידיב גוי לאחוריה. לך
8 מובינא לה - וקט מנייה בקיין. והא לא פסק -
9 ראשון דמיין, ולא סמכא דעריה אביין, דסביר
10 אמ דינה לחזור דיבה עליו דכרמיס דמיין אסורין
11 - אלמא לא קניא משיכה משום דלא פסק קודם
12 לכן, הלכך קני נמי לא מניה. הוי נטיבין? מאי
13 חוי עלי מאי הוי עליה כדאמרן - קמא בלשן
14 בעיא, ובתרא בלשן תימא. ולמא - מהבא לא
15 פשטין לקני דעלמא, והבא משום חומרא דין
16 נקד שאני, דאחמור רבנן למימר דלא קניא
17 משיכה בלא פיסוק, אבל בעלמא קני. משך
18 הינונ פירוט, ופעילי - הרי שרדה מביא חמרי
19 טענין חמרי, ופעילי ונשאים בבית, ומשכח
20 חבירו ממנו והכניס לחוך ביתו - לאו משיכה,
21 שאין משיכה קונה בגוי אדם, ופירות כל זמן
22 שהן עליהו לא קנה. בין פסק - דמיין אריין כן.
23 עד שלא פסק - כלומר, כל זמן שלא מכל
24 מוכר לחזור בו, דביתו בו, עדיפא ממשכה,
25 ומשיכה נפא לא קניא אלא אם כן פסק, אבל
26 מדר פסקא או פסק ומדר - קניא ליה ביתו ולא
27 בעי משיכה. פירין והכניס לחוך ביתו פסק
28 שלא מדר און שניהן יכולין לחזור בו - דאף על
29 כד לא מדר, כיון פסק קניא ליה רשותו
30 במשיכה. מדר עד שלא פסק שניהם יכולין לחזור
31 בו - כל זמן שלא פסק, דמרידה לא מהני מיד,
32 ורשותו לא קניא עד דפסק. אלמא משיכה בלא
33 פיסוק לא קניא. קנה קמא - דהא פסק וקט
34 מנייה. זוזי אנסוהו! כל שנתן לו מאה כוליה האי
35 אנסו למכרה, וכל במה דלא ידבו ליה כוליה האי
36 לא דהו בריתיה לרוביה, וידידי אף מביינא ליה
37 בשותא קמא ליה, והא דלא ובנה מדעיתה אלא
38 בעל כורחה. אמר ליה כדשימי בתלתא -
39 מובינא לא נתיחך, כיון דנקט לישנא דשומא
40 ונקט תלתא שחן ביה דין סתם - לתרת דינא
41 נהח, תפלוה הרי מגזל תלתא שחן אתו, ואם
42 שליש חלקו על השנים אולתין בתר רובא,
43 כדאמרי בי תלתא - לשחן לו לאו בתורת דינא
44 נהח, ולאמירת שלשן נחבון. כדשימי נחבון -
45 חולקין מאי אתו ליה דעות. **משנה** משפך טריטור,
46 וירד לחוך הצלוחית, אם יש בו - בשולל ומשפך. עקבת יין -
47 מוקס שמתעכבת שם טיפת יין, אסור - לפי ששאר שם מן היין שמדל לחוך צלוחיתו של גוי. ובגמרא מפרש שהוא עקבת
48 יין דמשפך במאי מתסרא, המערה מפלי אל כלי את שעריה ממנו מותר - ובגמרא מפרש בגוי מערה. ואיצטרך לאשמועינן את שעריה לחוכו אסור - משום כוח, והעליון מותר -
49 משום דהווי רבנן גזל למיסר הווא דגוי. **גמרא** תגזוק = קלוח צינור הבא מלמעלה למטה בוקפה כמבור של גגין. קפרס = מים הבאין מלמעלה למטה דרך מדרון של תל גבה
50 דוקו. ומשקה טופח - ואין בו טופח על מנת להספיק, שאם טפח בחן בירו לא יעלה בו משקה שיוכל להספיק דבר אחר. אינו חיבור לא לטומאה - אם משקין תלושין יין, ונגע טמא
51 בתחתון העליון סתור. וכן לענין משקה טופח, אפילו במקום חלק משקה ממאן וממאן ומשקה טופח באמצע, ונגע טמא במשקה - משקין שבכאן ומכאן סתורין, ואף על פי שבחבורן
52 לא, ולא לטהרה - גמתי שאין בה ארבעים סאה, ועוצק או קטפרס או משקה טופח מחביר לנגמית. זו מקשה שלם - אתה חיבור, והטובל בגממית לא עלתה לו טבילה. האשבורן ביקום,
53 ארץ צלוחיתו שבתקנהו נקטו שם מים - דהור לטומאה ולטהרה. ליה נסך - שדומהו מכלי כשר ליהן נסך - נאסר אף מה שבכלי העליון דרך נצוק.

עבודה זרה. השוכר את המועל – פרק חמיש דף עמוד ב – מותר מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" תוספות

1 אם יש בו עבכת יין אסור – ואת האמור. למה ליה עבכת יין? תיסק ליה משום משפך
2 גופיה, דאמר לקמן (ע"ב, ב) דבעי ניומו ותיקין רבינו תם: לדיקמן מיירי במשפך של
3 חרס ובלע פפיו, וקבא בעל עץ דלא כלע כולי האי, ושוב חזר בו רבינו תם. ופירש:
4 דקבא וחתם בעל עץ, אלא לדיקמן מיירי במשפך
5 טפיו, ולכן כתיב ניומו. אבל הבא מיירי משפך

6 **אם יש בו עבכת יין – אסור; הא עבכת יין**
7 **במאי קא מתפרא, לאו בגנזוק? שמע מינה: גנזוק**
8 **חיבור! תני רבי חיאי: שפחסתו צלוחיתו – אכל**
9 **לא פחסתו צלוחיתו מאי? לא, תפשוט גנזוק אינו**
10 **חיבור! – לא, פחסתו צלוחיתו תפשוט לך דאסור,**
11 **גנזוק תיפעי, הא שמעי: המערה מפלי לכל, את**
12 **שמע מינה: מנזנו – מותר; הא דבני בני – אסור,**
13 **שמע מינה: גנזוק חיבור – אי גנזוק חיבור, אפילו**
14 **דיגיה דמנא נמי ליחסרי! – הא לא קשיא; דקא**
15 **מקיפיהו מקופי; מפל מקום גנזוק חיבור! – ולשמעיה,**
16 **אימא סיפא: את שעירה לתוכו הוא דאסור, הא**
17 **דיבני בני שרי! אלא, מהא ליפא למשמעו מינה.**
18 **הא שמעי: המערה מחבית לבור, קילוח היודר**
19 **משפת חבית למפה – אסור; תרגמה רב ששתי:**
20 **בגוי המערה, דאינו מבחו. אי גוי המערה, אפילו**
21 **גנא דחביתא נמי מתסרי! פה דגוי מודגנן הוא**
22 **דאסור, יהוא דנפק לבראי גזרו ביה רבנן, יהוא**
23 **דלגנאי – לא גזרו ביה רבנן, אמר להו רב חמא**
24 **לנהו כחיתא; אי פייילתו חמרא לגוים? קמפי**
25 **קמופיהו, אי נמי נפצי נפוצי. אמר להו רבא לתנהו**
26 **שפוכאי: בי שפכיתו חמרא, לא לקרב גוי לסיעי**
27 **בהריבוי, דלקא משתלותו ישריתו ליה עליה, וקאמי**
28 **מבחו ואסרי. יהוא גברא דאסיק חמרא בגישתא**
29 **ובת גישתא, אהא גוי אנה יהיה אגישתא, אסריה**
30 **רבא לכוליה חמרא. אמר להו רב פפא לרבא,**
31 **ואמרו להו רב אדיא בר מתנה לרבא, ואמרו להו**
32 **רבינאי לרבא: במאי? בגנזוק, שמעת מינה: גנזוק**
33 **חיבור? שאני תתם, דכולי חמרא אגישתא וכת**
34 **גישתא גזרי. אמר בר ווטרא פריה דרב נחמן:**
35 **אישתא שרי. והני מילי דקדים פסק ישראל, אבל**
36 **קדם פסק גוי לא, רבא רהו רב הונא איקלע**
37 **לבי ריש גלותא, שרא להו למשתא בקנישקנין.**

איבא

47 תלמודא לאסור בגנזוק, ועוד, דרב הונא דרייק גנזוק חיבור מהחיאס והדנזוק והקסטרס
48 ומשק טופח בו, ודייק בר הונא מיני: לטובא ולתורה הוא ולא חזי חיבור הוא לענין
49 יין נסך חזי חיבור, ולענין משקה טופח על כרחי אין דיוק או זמה, דהא בפרק רבי
50 ישועה (עבודה זרה ס"ו) משמע דלענין יין נסך בעינן טופח על מנת להטפיה. ובי
51 השווא יין דאשתמי בעמרתא או אמר רב אשי: אי איבא טופח להטפיה בו, וכי הכי
52 דאין דיוק אמר בענין משקה טופח כפריתיו – הוא הדין לענין גנזוק מיני אינו אמת, דהא בחזי הדרי תני להו. ועוד, מרביע לעיל (נ"ו, ב) גבי מלתא דרב הונא דרגרתינא שמע
53 מינה גנזוק חיבור – מאי קביעי לה? דרב הונא דאמר בשמעתין גנזוק חיבורי אלא שמע מינה דרב הונא חזי ביה. ויהא מניקוס שיש הפסד גדול יש לטמון על דבריו רבינו תם
54 ולחזיר מנע גוי יין גנזוק, אבל בהפסד מועט יבול לחזירי דבריו רשיי. אמנם אם משך יין חבית לתוך כלי שיש בו יין נסך, אם יש בחבית שיש בו חזי שבבלי רבינו תם
55 בכ נסך – והאי מותר אפילו למאן דאמר גנזוק חיבור, אודא לא ערז חיבורו על ידי גנזוק מאליו אמלו היה מותר בחביתו. שוהיא או טבל בימיים כסחם יין בעינן שפירש
56 רבינו תם. וגנזוק דמיחסר הכי דמי? כגון שדה היין מוקלח ומ החבית ובא הגוי ונגע בקילוחו שהוא דנזוק – כי האי מיתסר למאן דאמר גנזוק חיבור. ומכל מקום היבא שיש הפסד
57 מרובה בטמון אפסוק חביתו תם. **אמר** להו רבא לשפוכאי, אודא לא ערז חיבורו וטמון גוי לחזרו בישראל אשפוך יין מחביתו לכלי אחר, שלא יטייעו אחר אלא אם בו
58 **אשר** לא ערז חיבורו וטמון גוי לחזרו בישראל אשפוך יין מחביתו לכלי אחר, שלא יטייעו אחר אלא אם בו
59 **אשר** לא ערז חיבורו וטמון גוי לחזרו בישראל אשפוך יין מחביתו לכלי אחר, שלא יטייעו אחר אלא אם בו
60 **אשר** לא ערז חיבורו וטמון גוי לחזרו בישראל אשפוך יין מחביתו לכלי אחר, שלא יטייעו אחר אלא אם בו

1 הא עבכת יין – דמשפך במאי איתסר? הא לא נגע משפך יין נסך משריד לתוך
2 הצלוחיתו אלא בגנזוק – שחזרו יין בגנזוק יין נגע שבקרקעיה של צלוחיתו. תני
3 רבי חיאי – בתמיניהו לתך מניחא ומספי בה. שפחסתו צלוחיתו – והכי תקני
4 להו גנזוק המשפך ומוד לתוך צלוחיתו של גוי ודרי פחסתו צלוחיתו, חזרו ומוד לתוך
5 צלוחיתו של ישראל, אלא יש בו עבכת יין –
6 אסור, דכיון שנמתלאת צלוחיתו עד שפסח היין
7 בשוליו המשפך, שנחברו ממש יין שבמשפך
8 ליון נסך. ומקשינן: דיוק דרבי חיאי מנתיקין
9 הוא, וקמינן שפחסתו צלוחיתו, הא לאו הכי
10 שרי – תפשוט דנזק אינו חיבור. ומשני: לא
11 שפחסתו צלוחיתו תפשוט לך דאסרי – והיא
12 נוסח אינטיבא לאשמועינן. דלא תמנא: הא
13 נמי דמיא לנזק ולא תחסר, אבל נזק חיבעי
14 לך. ומבאז לא דייקי בה חיבור, דהא נפא
15 אינטיבא. המערה מפלי אל כלי – דקסא דרתיה
16 בישראל עסקין. דמפסוקין ספוקין – שוקט שריר
17 הקילוח לתוך כלי הגוי יפסוק ראש הנזקו מכלי
18 העליון, והשאת ליכא חזיר מודי. אבל רביעי
19 בעל דמזיביר על ידי נזקו אסור לקלטו מן הארץ
20 לשתותו, והכי נמי מחבית לבור, ומה שבבד
21 יין נסך. ונזאי לא נזור רבנן – והלכה כרב
22 ששה, שאין אדם תלוק עליו, ואם שפך יין
23 [מן] הכלי נזור מן כשנשאר בכלי. קמפי –
24 שיפסוק ראש העליון של גנזוק קודם שיגיע
25 ראש התחתון לכלי הגוי. וניו גנע מקמי לויפסוק
26 ראש העליון תו לא נתני קסוק. דאיתר לה
27 בעניק דסבירא ליה דנזק חיבור, וכן הלכה.
28 נפצי נפוצי – ועמדו מרודק וירוק דיוק לכלז
29 של גוי, כי הדכי אפילו ליהוי גנזוק. שפוכאי –
30 פועליל ישראל, דהרגילם לערתי יין מבלי אל
31 כלי. ושדתי ליה עלויה – שמא הניחו את
32 כלו הבלי משפך מנזו ביה הגוי, והוא יערה
33 לבדו ומיתסר התחתון. גישתא וכת גישתא –
34 הינו ד"שפיי" דרגס עיבובין ערתי (א). וחוברת
35 שני קנים בשפועו מדריבין ארשוקו למלמעלה,
36 ועודין פנינן למטה (כזהו) מניחין אחד מן
37 הראשין בחבית מלמעלה על שמונעי לשתיל,
38 וראש קנה השני נחת בפיו, ומוציץ מעט עד
39 ששולה היין ושמוטו מפיו, ומניח חבית ריקנית
40 כנגד הקילוח, ויין עולה מאליו כולו מחבית
41 לחבית. אנה יתיה אגישתא – נגע מבאז זה
42 המקלה, לכולי חמרא – אפילו מה שבכלי
43 דראשוקו. איגישתא וכת גישתא גזרי – שרי
44 מאליו עולה, והיה ליה כנגוע בחבית ממש,
45 והיחא לה בחבית אינטיבא. קנישקנין – כלי
46 רזם, ויש לו שני קנין או שלשה ויצאן מציוד
47 ומנשכין ועליון כנגד עובדו, וכשנתחין יין בפיו
48 מתמלאין כלי הקנים ויובלין כמה בני אדם לשתות בו ביהו. וכוון קרוין לו קרוגלא מפני
49 שמוקף קנים כמחלות הללו. (קנישקנין) (שריא) [שרין] לשתות בה ישראל וגוי ביהו,
50 שכל של חזו מוציץ אין יין שנוגע בפיו גוי חזור למטה. והני מילי דקדם ופסק ישראל לו
51 משה

איבא

עבודה וזה. השוכר את הפועל – פרק המישי דף עג עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רנ"ג רש"י

1 **משנה** וזים במים ב' – מים שנתנסכו לעבודה וזה נפלו במים הדתור. **נמרא**
 2 ראשון ראשון – ששנ' בטיל ב' ב' מים ששבו ומותר בתנאה. והא דקתני לקמן
 3 (עד, א) ין נסך שנפל בבור כולו אסור, מוקף לה כשנפל בחבתי גדולה ונתשרה
 4 ונפל כולו באחד. ולא היתירא – ולא אמרין קמא קמא בטיל ליה בחוב. היתירא ולו
 5 איורא – דקמא קמא דהיתירא בטיל ליה.

6 הכי גרסינן: יין במים בנותן טעם. מאי לאו
 7 המרא דאיסורא על מרא דהיתירא – וקתני
 8 מוכי דרוב טעמא דהיתירא ומחסו הכי גרסינן:
 9 לא המרא דאיסורא גמי מרא דאיסורא
 10 – ואשמעין דכל כמה דרביי מאי טעמא
 11 בחמרא איסור עד שיטבל טעם היין את טעם
 12 המים, ובתן דנפיל כוליה כחורא. דלא אפשר
 13 למיחא דהיתירא בטילא. הכי גרסינן: ומדרשא
 14 מאי דאיסורא סיפא גמי מרא דאיסורא וקתני
 15 סיפא מרא קמא בנותן טעם, אלאמא דאיסורא
 16 גמי דהיתירא אף על גב דרובא דהיתירא
 17 לא אמרין קמא קמא בטיל. אמר לך רב
 18 דייבי כולה מתניתין היתירא גמי איסורא –
 19 וירשא מאי דאיסורא, וסיפא מאי דהיתירא.
 20 ואין הלכה כרב דיימי, שחריי בא רב ימחא
 21 החמיר, בא רבין החמיר, ולקמן פסקינן: יין
 22 נסך במינו במשורה. "עירשו רבי גרסינן, והוא
 23 פך קטן. ועירובין צלבו בגדים בפרק אחרון
 24 (ק) ב' גרסינן "צלב לוקטן", והוא קשר של
 25 משי. ואזין את היתירא באילו אינו – ולא
 26 אמרין: הרי נאסר כל היין ורבה היין על
 27 המים, דהא הוי חמרא רובא. אלא באיסור
 28 שנפל גרידא משרעין, ואיכא מאי רובא.
 29 אלאמא פליגי רבין ארדרי דיימי, ואשמעין דרמיא
 30 דהוא דמכסל תמרא, אבל חמרא לא מנכסל
 31 חמרא. תחלה – קודם יין נסך, רב נפל יין
 32 נסך אכשורה מאי ונכסלה. טעא מין את
 33 מני – לבסוף, גיעור, ולמחר נתחוק ותתקן
 34 איסורו ורביי ין על גמולו ולשון "גיעור" –
 35 (וכרה דו) "כיאש אשר יעור משנתו, כמו
 36 "גיעור בלילה" (אבות פירק ג' משנה ד'
 37 וכל היבא דתני "ממאן פת את מינו וגיעור"
 38 היעור פירושיה. שם שם משתא שם "גיעור" – נוער
 39 מתורתו ראשונה ונרבה בתחביו ותחוק. ואם
 40 אין "גיעור" מביע ליה, ואיכא דרשני – דהא
 41 דרב שמואל בר יודנה אמרנותין. מאן דרשא
 42 לה אמנותין לא בני תחלה – ואפילו נפל
 43 קיתון לבסוף סבירא ליה דנכסלן מים את
 44 ופאן דרשני אמרניה רביי בני תחלה –
 45 דאי לא תחלה אתא לאשמעין,
 46 מאי קמשמע לך? דהא רבין גמי הכי קאמר?
 47 גודילו

1 **איכא** דאמר רבה בר רב הונא ונייה אישתי בקנישקין – תימה: היאך היה שנתן
 2 בקנישקין, נהי רלא היה דחבור, מכל מקום היה לו לרשע מוסק קרים בראש
 3 גוי ופרש רבינו תנאל, דלא מיייר עמי הגוי, אלא שהיה שותה עם ישראל בקנישקין.
 4 ואם תאמר: אם בן מאי קא שמענן על לוי לומר: דקא שמענן לן דלא מיחסר שבת הזה
 5 משום שנתחה, לאופקי מנאן דקא שמענן שבת
 6 שלמות בקנישקין? כמון הוא פירק "במה אשר"
 7 (שבת סב, ב). יין ביין וזים במים במשורה –
 8 פירש רבינו עמר, ודוקא יין נסך משום שנתנסך
 9 לעבודה וזה הוא דרבי במשורה, אבל סתם יינים
 10 בששים. וכן עג גוי במים מיייר במים שידוע
 11 שנתנסכו לעבודה וזה, דאי סתם מים ליבא
 12 איסור, דכותיהי קתני יין שידוע שנתנסך לעבודה
 13 וזה, אפילו סתם ייני וזי בששים. אפילו הכי וזי נסך יינים
 14 כמו כל איסורין שנתורה. והדאי דאגרדמים
 15 גוי, דקאמר עלה דתוספאה שטיפת יין אסורה
 16 במשורה, דאי על גב דלא תוה ודאי נסך – איכא
 17 לממר דאחיי רבוי יהודה דאמר: יין במינו
 18 אפילו באוף לא בטיל אפילו בשאר איסורין.
 19 ועוד אמר רבינו ינחנך, דאפילו אם נסך לומר
 20 דסתם יינים במשורה, אפילו הכי וזי נסך יינים
 21 הוא בששים. ודוקא בימי התנאים האמוראים
 22 שריי בקיאים הוים טיבב לעבודה וזה, ואזי שייכא
 23 נוסך, דחמירו בסתם ייני באיסור יין נסך
 24 ממש. הלכך לענין ביטול שאר איסורין וזי,
 25 ונכסל בששים כמו שאר איסורין. **ב' תא** רב
 26 דימי אמר רבי יוחנן ורשעין יין נסך מחבית לבד
 27 אפילו על היסם כולו דהיתירא יין נסך מחבית
 28 אפילו מתרבה היין נסך לבסוף, מכל מקום אמרין
 29 ראשון ראשון טל. משמע הבא דרב דימי סבר
 30 קמא קמא בטיל. ותימה: דבכבודות פירק "הולדק"
 31 (בב, א) אמרין: הולדק יין מעם הארץ משיק
 32 במים וטוהו. ממה נפשך: אי רובא מאי ניעור –
 33 דא עבדי ליה חשקה. אי רובא ביער – יצר לא
 34 רב יוחנן טומאה היא: פירוש: ומוסע וזי דאית
 35 ליה בטלי, דיער הוא רוב. ומוסע עלה לא שנו
 36 אלא למשל בן פתח. אבל קלדיה אל, ודמא
 37 מין את מינו ויעור, ולא קמא קמא קמא אבא
 38 רוב דימי קאמר לה אלא שמתנחה תתלו ועוד
 39 קשיא דרבי יוחנן ארדרי יוחנן, דבשמעתין אמר
 40 רבי יוחנן: ראשון ראשון טל. ובגמירי (ג, ב)
 41 אמר רבי יוחנן: גידולין של רחומה שנתנו עליו
 42 גידולין של עקר – אסור אפילו לבדן לאוכלן
 43 משום טבל. ולא אמרין דקאמר ראשון בטילו
 44 ויש לומר: דבשמעתין גמי דקאמר ראשון ראשון
 45 בטיל – דיעני עד שרלא יפול שם כל כך מן
 46 היין נסך בין הכל שלא ירא בחיתר ששים, אבל
 47 אם נפל כל כך מן הנסך לטרונין בין הכל שאך
 48 בחיתר ששים עד לבטי – אסור. משום דמאן
 49 מין את מינו ויעור. ותודע כן הוא, דאי לא
 50 תימא הכי, וכי איה אדם מערה חכל בקרייה
 51 של חיתר מעט מעט בסריגין עד שנתרבה חולב

52 לבסוף כל כך שהיה בו בנותן טעם לקרייה. וזי ותעלה על דתךך שהוא מותר לבסוף
 53 שהוא נותן טעם. ואם תאמר: כיון דעד ששים קאמר כדפרישית, אם בן מה חידוש הוא זה, לאשמעין שיהא בטל עד ששים ויש לומר: דאתא לאשמעין, דאף על גב דקתני
 54 מנותנין יין ביין במשורה – ולא מיייר באיסורא על היתירא, אלא מיייר בהיתירא לנו איסורא. ואם תאמר: ולפירוש רש"י, דפירש קמא קמא בטיל אפילו אין ששים – דהא אסרין
 55 במנותנין (עד, א) ין נסך שנפל לבורו יין לומר: דנפל בפעם אחת בקילחא אחר, דלא אמר קמא קמא בטיל, אבל הבא שנפל טיפה אחת – מותר, משום דאמר קמא קמא
 56 בטיל. **תל** שבע יין במים בנותן טעם מאי לאו דקנפול תמרא דאיסורא על מרא דהיתירא – וקאמר דלא אמרין קמא קמא בטיל, וקשיא לרבי יוחנן. ואם תאמר: רמיא קשיא?
 57 האמרין לעיל דלא אמרין קמא קמא בטיל כי אם עד ששים. ואם בן שפיר קאמר דאסור בנותן טעם, דהיינו כי ליכא ששים ויש לומר, דהכי פריך: מאי לאו דקנפול על היתירא,
 58 ומדרשא סיפא מרא באיסורא על היתירא – וירשא גמי קתני יין כן במינו מיייר בהבאי ונאן. דנפל איסורא על היתירא. וקתני: במשורה, וקשיא לרבי יוחנן. **תל** ודוקא
 59 עומדו יין אלא נפש עומדא אבל חבית נפולת עומדא לר – פירש רבינו ימחא, דהוא הדין רב דימי דאמר בחבית – דוקא נטק חבית, אבל גניתי דנפש עומדא יין חבית
 60 לא אמר קמא קמא בטיל. **רואין** היתירא באילו אינו ב' – רבין אתא לאפלוני ארדרי דימי, דאשמעין דוקא מאי מבטלי חמרא, אבל חמרא לא מבטל חמרא. ופירש הקוגנטוס
 61 דאין והלכה כרב דימי, שהרי אחר רב דימי בא רב ינחנך החמיר, ובא רבין החמיר, ולא נראה טעם זה, דארדבה היה לנו לפסוק בשל סופרים כדברי דמיקל, והיוי כרב דימי
 62 דמיקל טפי מכלולו. מכל מקום נראה דהלכה כרבין אלא כרב דימי, ולא טעמיה דרש"י, אלא משום דרבין בר סמכא הוא טפי כדאתא ביבמות פירק "דבמת" (רב, ב)
 63 חוקק

עבודה זרה. השוכר את הפועל - פרק חמישי דף עג עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)"

תוספות

1 חזקה אמר הגדילו באיסור - פירש רש"י: כגון הוין של היתר היה כבר ואחר
2 כך נפל עליו זין נסך, ומשם את מיטעו. ולא שנו כי נפל מים תחלה
3 לא שנו לבסוף. ולא אמרין רואין את ההיתר כאלו אינו והשאר מים רבין עליו ומבטלין
4 אותו, אלא הוין מתברר למיטעו ונעשה לכך זין נסך, והשאר אין במים שיעור נפלו.

5 הגדילו ביהוה - כגון שהוין נסך היה כבר ונפל
6 שם קותין של מים, ובכשנפל עליו הוין של היתר
7 כבר נתבטל זין נסך במים, שהמים רבין עליו
8 בהיתר לבדו ותבטלו, ומשנתבטל לגמרי שוב אינו
9 חוזר ונעור. ורבי יוחנן הגדילו באיסור ממינו, ולא
10 דלא אמר מנא מין את מיטעו ונעור. והוא שנפלו
11 מים תחלה בפיודו רש"י. וקשיא. ודחוק הוא
12 חרא - כדן שהשעמיד רש"י מלותיו דרבי יוחנן
13 כשנפלו מים תחלה, דאם כן היה ליה לפרשי ועד
14 קשה היא דפירשה הגדילו בהיתר - כגון שנפל זין
15 של היתר לבסוף, והוא ליטנא דקאמר "זין נסך
16 שנפל לבדו" משמע דהוין זין של היתר כבר
17 דהכי משמע ליטנא, כמו הווא דלעיל דקאמר:
18 הגדילה זין נסך מחיבת לבדו כזן לבן נראה לי:
19 הגדילו המים באיסור - כלומר, כשהם שנפלו
20 מים לבדו היה כבר מותר הוין נסך ביה
21 היתר - אמר, דלא אמר רואין ההיתר כאלו
22 אינו כרבי יוחנן שכן כבר נאסר. הגדילו בהיתר - כגון
23 שנפל מים של היתר תחלה כבר ואחר כך זין נסך
24 איסור - הכל מותר כיון שבטל, והיינו שלא היה
25 כבר נאסר. ורבי יוחנן אמר: הגדילו נמי באיסור,
26 כיון שנפלו מים תחלה בין לבסוף מותר, דלא
27 ליה "שני כותין" - תוספת למה לי שן
28 את מיטעו אפילו מינו דיון של חולין יסעיל לבטל,
29 והוין אחר חולין לית ליה במיטעו במשדו אלא בעל
30 דיון נסך, ותרומה מין עלה מנאזא ואחר, אלא
31 דבטיל במיטעו: ויש לומר: דהבא מיירי ברליכא
32 מאה ואחר, ולכן אינו בטל. חוץ מכל זין נסך
33 - והוא הדיון דמים במים במשדו. **מבל** מנא
34 טעמא דביתרין כן איסורו - מה היתירו במשדו
35 כשנאזל, דאמר שמואל: חסה אחת פטרות את
36 הברי, וזו היכי רכל שדא חסבה לתרתי -
37 חסבו בני ארסה. והימיה דהוא חסבו טעמא
38 דטבל במשדו ודאמרי כן איסורו, וירושלמי
39 קאמר טעמא טעמו טעבל שן לו מתירין, וכל
40 דבר שיש לו מתירין אפילו באלף ג' בשיל,
41 כגון טעל ושבועית ומעשה והקדש כשחן במינן
42 אבל שלא במינן בנותן טעם. והשאר חרי טעמי
43 למח ליה ויש לומר: דרש"י תרויהו, דאי ליכא
44 אלא הדא טעמא דיש לו מתירין, חזי אמנא:
45 דוק הדא טעמא דביעור, דאו יש לו מתירין
46 שהבעלים יכולים להפרישו, אבל אי ליכא בעיור,
47 אף על גב דיכול ליה לומר במוקדם שהבעלים יש
48 מכל מקום אין צורך ליה להוציא את המעשה
49 לו מתירין, כמו שפירש רבינו עובד בפרק "חזקת
50 (בבא מציעא ג' נא) ודלא מקיף יש לו מתירין
51 אלא בעל טורח ודאמרי, הלכך אצטרף טעמא
52 דהבא משום דביתרין כן איסורו. ואמר שמואל
53 אלא טעמא דהבא, הוה אמנא דלא היה במשדו
54 אלא טבל מכל דהיתרין במשדו כרישואל, אבל
55 מעשר אחריו הטבל לחרות מעשה. וההיא
56 לא הוה במשדו, והוא מעשה מן הדעת
57 אפוישו, הוה אמנא דאיסורו לא היה במשדו
58 לכך אצטרף טעמא דירושלמי דיש לו מתירין.
אלו

1 **אמר חזקה: הגדילו באיסור - אסור, הגדילו**
2 **בהיתר - מותר; ורבי יוחנן אמר: אפילו הגדילו**
3 **באיסור - מותר. אמר ליה רבי יוחנן לרבי ירמיה:**
4 **למא, חזקה ורבי יוחנן בפלוגתא דרבי אליעזר**
5 **וירבון קמפילגי; דתנן: שאור של חולין ושל תרומה**
6 **שנפלו לתוך העיסה, לא ביה פדי לחמין ולא ביה**
7 **פדי לחמין, ונצמרפו וחמין. רבי יוחנן אמר:**
8 **אסור אחרון אני פא, ורקמים ואורים: בין שנפל**
9 **אסור בתחלה ובין בסוף, אינו אסור עד שיהא**
10 **בו פדי לחמין? ו (תסבירא? והאמר אביי: לא**
11 **שנו אלא שקדים וסילקין את האיסור, אבל לא קדם**
12 **והאמר אביי: לא שנו אלא פרוזין ורבי יוחנן**
13 **אמר: הכא פרוזין קמפילגי, לחזקה לית ליה רואין,**
14 **לרבי יוחנן את ליה. וכו' את ליה לרבי יוחנן**
15 **רואין? והא בעי מיניה רבי אסי מרבי יוחנן: שני**
16 **כוסות, אחד של חולין ואחד של תרומה, ומינן**
17 **ועירבין זה בזה, מהו? ולא פשט ליה! - מעיקרא**
18 **לא פשט ליה, לבסוף פשט ליה. אהמרי נמי: אמר**
19 **רבי אמי אמר רבי יוחנן, ואמרי לה אמר רבי**
20 **אסי אמר רבי יוחנן: שני כוסות, אחד של חולין**
21 **ואחד של תרומה, ומינן ועירבין זה בזה - רואין**
22 **את ההיתר פאילו. והשאר מים רבין עליו**
23 **ומבטלין אותו. ויה הפלל: מין במינו - במשדו,**
24 **שלא במינו - בנותן טעם." רב ושמואל דאמרי**
25 **תרויהו: כל איסורין שבתורה, במינן - במשדו**
26 **שלא במינן - בנותן טעם; ויה הפלל" לאתווי**
27 **מאי? לאתווי כל איסורין שבתורה. רבי יוחנן וריש**
28 **לקיש דאמרי תרויהו: כל איסורין שבתורה, בין**
29 **במינן בין שלא במינן - בנותן טעם, חוץ מןסבל**
30 **ויין וסך, במינן - במשדו, שלא במינן - בנותן**
31 **טעם; ויה הפלל" - לאתווי מכל תניא פותיה**
32 **דרב ושמואל, תניא פותיה דרבי יוחנן וריש לקיש,**
33 **תניא פותיה דרב ושמואל: כל איסורין שבתורה,**
34 **במינן - במשדו, שלא במינן - בנותן טעם.**
35 **תניא פותיה דרבי יוחנן וריש לקיש: כל איסורין**
36 **שבתורה, בין במינן בין שלא במינן - בנותן טעם,**
37 **חוץ מןסבל ויין וסך, במינן - במשדו, שלא במינן**
38 **בנותן טעם. בשלמא ויין וסך, משום החומר**
39 **דעירבין זה, אלא מכל מאי טעמא? - קהיתרו**
40 **כך איסורו, דאמר שמואל: חסה אחת פותרת את**
41 **הפרו, ותניא נמי הכי, בפה אמרו: מכל אסור**
42 **כלל שהוא? במונו, שלא במינו - בנותן טעם.**

1 הגדילו - המים והיון באיסור, שנפל זין נסך בסוף הגדילה - אסור. ולא אמרין: רואין
2 את ההיתר כאלו אינו, אלא זין נסך מתברר למיטעו ואין הגדילה עליו. וכל שכן אם
3 נפלו מים בסוף, כדאמרן לעיל. הגדילו בהיתר - שנפל זין היתר בסוף - כבר בטל זין נסך
4 במים, שהמים רבו עליו בהיתרו לבדו, ומשנתבטל לגמרי שוב אינו חוזר ונעור. ורבי יוחנן
5 אמר אפילו הגדילו באיסור - והוא ליה נפל
6 תחלה, לא אמרין: מנא מין את מיטעו. אמר ליה
7 רבי ירמיה ליה רבי יוחנן - רבי ירמיה לא
8 היה קים ליה בטעמיהו, וסבר דטעמיה דחזקה
9 משום דאחר אחרון אני כרבי אליעזר, ורבי
10 נפל זין נסך בסוף - אסור, נפל כשר בסוף
11 מותר. ורבי יוחנן כרבנן, דאמר: עד שיהא
12 באיסור לבדו כדי לבטל את המים, אבל היתר
13 לא יצטרף עמו לבטל את המים ולאסור. לא
14 שנו - לרבי אליעזר, דאם נפלה היתר בסוף -
15 מותר. אלא שקדם וסילק את האיסור - ולא
16 נשלט השעור אפילו על ידי צירוף, אבל לא
17 קדם וסילקו - במצטרף היתר לאיסור להשלים
18 את השעור. חזקה דאמר כבאן - אי רבבי
19 אליעזר קאמר, אפילו הגדילו בהיתר - אסור,
20 דהבא ליכא למימר קדם וסילקו אי כרבנן,
21 אפילו הגדילו באיסור - מותר, דהא אמרין:
22 אפילו נפל אסור בסוף - אינו אסור אלא גבי
23 פלוגתא דשאר איכא למימר חזקה ורבי יוחנן
24 תרויהו אי רבבי אליעזר אי כרבנן, דטעמא
25 דהבא דהתם לא ממי. דשאר היינו טעמא ולא
26 בטל - משום דמתקן לכולה עיסה, ואיסוריה
27 לאו במשדו. ורבי אליעזר ורבנן בזה הוה או ביום
28 פלוגי. בין נסך - במיטעו איסורו במשדו ושלא
29 במיטעו בנותן טעם, ופלוגתא דחזקה ורבי יוחנן
30 משום זין ושאינו כנינו, וירבאן קשיטלי -
31 חזקה סבר. לא אמרין רואין את מיטעו כאלו
32 אינו, ושאינו מיטעו עליו ומבטלו. אלא כיון
33 חיו כשר קודם לזין נסך, וזין כשר היה רבה
34 על המים, כי נפל זין נסך - במצט מין את מיטעו
35 ונעור. אבל כי נפל נסך ברישא - בטל ליה
36 במים, המים היו טפי עליו. וזה הוה נפל כשר
37 שם, ומשנתבטל זין נסך לא אמרין חוזר ונעור.
38 ורבי יוחנן - סבר: כיון דנפל נסך למיטעו ושאינו
39 מיטעו - רואין את מיטעו כאלו אינו, ושאינו מיטעו
40 עליו ומבטלו. ויטון - במים לפי כח דין,
41 ויש במים שבועיות כדו לבטל את התרומה
42 ברוב. מהו - מי אמרין: רואין של חולין כאלו
43 אינו, והמים רבים על התרומה, אז דלטא מנא
44 מיטעו, ולא מיטעו ורבה היה על המים? זה
45 הפלל - דמתירין, ומשום זין נסך לא יצטרף,
46 דהא חנא ליה: זין מיטעו במשדו וזין במים בנותן
47 טעם, אלא לאתווי שאר איסורין. אתא. כל
48 נותן טעם מיטעו בשעתן כדאמרין
49 בשדחית חולין (צד, ח). וזין מכלל ויין נסך -
50 לכמן מפרש טעמא. חסה אחת פותרת הברי
51 - תרומה, דהא לא אתרש שיעורא דידה,
52 אלא "ראשית דגנך, תבית, אפילו לא דהו,
53 ורבנן הוה דאמר: עין יפה אחד מארבעים, עין
54 רעה אחד מששים, בינותיה אחת ממחשים, מכה
55 אמרו מכל איסורין במשדו מיטעו - אמרו, אבל
56 שלא במיטעו בנותן טעם. משום דבמיטעו איכא
57 למימר בהיתרין כן איסורו, אבל שכלא במיטעו
58 ליכא למימר: לא אטמא את מיטעו משה הוה. ודא.
משום

משדו

עבודה זרה. השוכר את הפועל – פרק המישך דף עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רנז
 רש"י

משנה אלו אסורין ואסורין בכל שחו – כל מקום שנתערבו שם – אפילו אחד באף לא בשיל, ואסורין את כולן, וין נפך – חבית באף חביות, ועבודה זרה – עורה שבעודה, ותערבה באף עורות שאינן עבודה זרה, ועירות לבונין – דהו נמי אסורין הנאה אסורין אינן מעמידין (בעבודה זרה מט, ב). וצפריה מצויץ וחולין ששעומו עוירה – דאסורין אסורין הן, ונבמכה

קדושי (ג, נא) מפרש להו, ושעי נוד – דאסורין הנאה הוא, דחבית (במדרב וז' ידיתן) על האש אשר תחת זבח השלמים, ופטר חמור – דאסור בהנאה כל זמן שלא עמד עליו, ובשר בחלב – חתיכה בשר שנתבשלה בחלב, ונאסרה בנותן טעם, וחורה לתערבה את חתיכה – אסרת כהן ברהטא, והיא נאמ ספר, בשר בחלב אסורה, וז' דלונתא היא ביכל הבשר' בשיחטת הליץ (קטו, ט). ואי ש' שלמדיים ממשנתו דבשר בחלב במשנה, וסבורין דהאי "בכל שחו" דקתי – כגון עומד חלב שנעלה לקדירה או חתיכה בשר קטנה שנעלה לקדירה, ואפילו אין בה נתון טעם, ושעת הוא בידם, דהא מפרשינן בגמרא משום דרבין למתנה חשיב ולא בשיל, ואי בבשר שנתערב טעמו בחלב קמיידי, או מנפת חלב שנפל לקדירת (בשר) – מי היו דבר שבמנין ותר, דא אוקמיהן כל אסורין שבתרבה שלא במינו בנותן טעם, ואפילו לרב ושמואל דאמרי במשנה – בשלא במינו מודה, ובכולה שישתה דרבן אמרינן; בשר בחלב בנותן טעם, שעי נוד – דבר הנמכר במינו הוא, כמה גיזת סבלע ועשיש מתן שקין, **גמרא** אי דבר שבמנין קחשיב – מיום דרדבו לימנות לא בשיל, ואילו לא אסור הנאה, חזויהו כגון חתיכה וביכל תרתי אית ליה דבר שבמנין ואיסורי הנאה – דיאכא תרתי לחשיבוא, פרישה אסור ורדו – הוא דלא בשיל, אבל חמין, פרישה בפסה הולת וכן דרבו בשיל, ומשילין אחד מתן לחת' והשאר נתן לכלבו, וחתיכה נבילה, אף על גב דבר שבמנין הוא, איך כיראו אסור הנאה שר כלטה ברבוא, ודחיא שר כלכלים וקנין שר באבילה, אגוז פדך – מקום, וכן רימתי בך, אם של עולה או של כלאי הברסן, ונתערבו באף – כולן ידלקו, אי תנא ליה תם – בסוד וריעם, ומיית' לה ביביצה שולדתי' (ג, ב). וביבמות ב'הערל' (פא, ג), ולייתי כפרית של בעל הבית – לענין חבית במשנה, דבר שבמנין הוא ואיסורי הנאה חבית נבשה, ודשקיל אחד ושירי בהנאה ואינן נשחרו בהנאה, אבל ין שנתערבו ביין – כולו אסור בהנאה, הלכה למעשה – לחרות על המעשה, וין נפך – ממש, חבית בחבית מותר בהנאה חוץ ממיני אוהה חבית, אבל ין ביין – כולו אסור בהנאה, סתם יין אפילו ין ביין מותר – בהנאה, חוץ ממיני אותו יין, וכן הלכה.

משנה אלו אסורין ואסורין בכל שחו יין נפך, באף חביות, כדאמרינן לסקן בגמרא דבר שבמנין קחשיב, ועבודה זרה – עורת עבודה זרה שנתערבה באף עורות, ובשר בחלב – חתיכה בשר שנתבשלה בחלב ונאסרה בנותן טעם, וחורה ותערבה באף חתיכות דחיות – אסרות כולם, והיא נאמ ספר דבשר בחלב אסור בהנאה, כדמוכח בגמרא דהאי תנא אינו קחשיב רק דיאכא תרתי אסורין הנאה דבר שבמנין, ופלונתא היא פפרק יכל הבשר' (חולין קטו, א) אי אסור בנותן טעם, ורבותו של רש"י ורעין לפסוק מתוך שמשנתו דהבא, דבשר בחלב נאסר במשנה, ומפרשיה ד'אסורין בכל שחית' דקתי מתניין היינו טיפת הלכ שנעלה על חתיכה בשר וחולה אף על גב דליכא טעמא, אי נמי חתיכה בשר קטנה שנעלה בקדירה מלאה חלב אף על גב דלא היב טעמא, ושעתו הוא בידם, דהא מפרש בגמרא דלא מיירי מתניין חלב דבר שבמנין בנותן חתיכה בחתיכות, ומשום דהיי דרבין להימנות כלא בשיל, ואי נשפית חלב מיירי, או בחתיכה בשר קטנה – הא לא חייב דבר שבמנין, ועוד, דהא אסקין (עבודה זרה עג, ב) לא אסורין כשנתרבה בנותן טעם, ואפילו רב ושמואל דאמרי: מין במינו ממשנה, ודלא במינו מודה, ועוד, בדבולה משנתא דטיפת חלב ד'הא רבש' מיירי בהדיא דבשר בחלב בנותן טעם, **הא** תנא ליה התם הראוי לערלה עולה כן, ואם התנא: לעיל נמי דפריך, ולייתי חתיכה נבילה, היה הו לתרין משום דהא תנא ליה מביבסת וחליץ פריק 'יגיד תעשה' (נע, ג), דתנן חתיכה של נבלה שנתערבה באף כולו אסורותו ויש לומר: דהאי בני חתיכה נבילה ליכא לשניו דבר, דאף על גב דתנא ליה התם בחולין, מכל מקום חרד איבעי ליה למתניה הבא מוקתני בשר בחלב, וליכא למיה דבא לאשמענותי בדבשמו – או הני, ועל כרחך מיירי חתיכה חשובה הראיה לחתבו, דאי בחתיכה כל דהו – פשיטא דבשלה, וליכא למימר משום דהיי אסור הנאה לא בשלה אף על גב שאין בה חשיבות, שחיה ערלה (בלאס) וכלאי הברס אסורין הנאה, ואפילו הכי אסורין; יעלו באחד ומאתים, אלא דהיי חתיכה חשובה כי היאי דחולין, אלמא חרד נתן ליה אף על גב דבשר תנא ליה התם, ולכך הוה פריך: ולייתי חתיכה של נבילה, ואם התנא וין נפך דקתי לה בנותן טעם, דכרך מיירי

משנה אלו אסורין ואסורין בכל שחו: וין נפך, ועבודה זרה, ועורות לבונין, ושור הנסקל, ועוקה עורפה, וצפריה מצויץ, ושער נוד, ופטר חמור, וקשור בחלב, ושעיר המשתלח, וחולין שששחטו בעורה – הרי אלו אסורין ואסורין בכל שחיהו. **גמרא** תנא מאי קחשיב? אי דבר שבמנין קחשיב – ליתני נמו חתיכות נבילה, אי אסורין הנאה קא חשיב אבא, ואיתמא רבי יצחק נפנח: תנא תנא תרתי אית ליה, דבר שבמנין ואיסורי הנאה. ולייתי אגוזי פדך ורימתי בך, דדבר שבמנין ואיסורי הנאה הוא! – הא תנא ליה התם: הראוי לערלה – ערלה, הראוי לכלאי הברס – כלאי הברס, ולייתי כפרות של בעל הבית לענין חמין בפסח! – מאן שמעת דאמר ליה? רבי עקיבא; הא תנא ליה התם: רבי עקיבא מוסרף אף כפרות של בעל הבית. הרי אלו. למעוטי מאי? למעוטי דבר שבמנין ואלו אסורין הנאה. אי נמי, למעוטי אסור הנאה ולא דבר שבמנין. **משנה** וין נפך שנפל לבור – כולו אסור בהנאה; רבן שמעון בן גמליאל אמר: ומכר כולו לגוי חוץ ממיני יין נפך שבו. **גמרא** אמר רבי הלכה כרבן שמעון בן גמליאל חבית בחביות, אבל לא וין גיין, ושמואל אמר: אפילו וין גיין, וכן אמר רבה בר בר הנה אמר רבי יוחנן: אפילו וין גיין, וכן אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי תנינא: אפילו וין גיין, וכן אמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו: אפילו וין גיין, אמר רב נחמן, הלכה למעשה: וין נפך – וין גיין אסור, חבית בחבית – מותר; סתם וין – אפילו וין גיין מותר.

חביות סתמות, כיון דתרתי אית ליה, וכן אמאי תנייה האה תנא ליה התם מביבסת ערלה (פרק ג' משנה ג') דקתינן חביות סתמות: ויחך למר, דאיצטרך לאשמענותי מותרא אפילו סתם נמי, אף על פי שזאת מותרת, ועוד איכא למימר, וין נפך הבא במבילתן עיקר וין לתענית – כל תנייה אף על פי ששנה כבר במקומות אחרים בהנאה, וכן שאר דברים שאינן שוכן אותן כאן כי אמר גררד ריין נפך – שם אני אמר שלא חש לשנות אותם השניים במקום אחר. **למעוטי** דבר שבמנין ואין אסורין בהנאה – לכאורה משמע דאתא למעוטי ולא הוי במשנה, ואם כן פליגי תך דהבא להדיא דפרי' 'יגיד תעשה' (חולין ק, א) דקתינן התם חתיכה נבילה אינה בשלה משום דהיי דבר שבמנין, אף על גב דלא אסור אסור הנאה, וקשיא: דאם כן הוה ליה לחלמא לאתניי מתניין דהתם ולמפריכה מיניה אהדיא דבא לכך נראה ל'למעוטי' דאסור הבא – והיי וילא חשיב הבא דבר שבמנין ולא אסור הנאה, שלא יוד לשנות רק חבית דיאכא תרתי, וכדאי גונא איכא פריק קמא דבבא קמא (א) למעוטי ספר מוצלג, דהיי נמי פירושו שלא אף על גב דמתייב עליהו, ו' נמי למעוטי אסורין תנא כו' – הבא הוי דהא למעוטי אסורין הנאה רלא הוי במשנה, אלא בעל כולו רלא הוי דבר שבמנין, כדפריש לקמן, וקשה השתא לוי אף למעוטי דרמיא דלמעוטי דרישא, דרישא היינו שלא יוד לשנות דבר שבמנין ולא אסור הנאה, אבל מכל מקום אתא דהיי במשנה, ויספא פריש איתא למעוטי רלא הוי במשנה כלל כדפרישיתו וממא ש' ילישם: 'למעוטי' דרישא נמי דהיי שלא יוד לשנות, אבל מכל מקום אתא דהא דיאכא אסוריה דהיי במשנה, כגון חמץ בפסח שאסור בהנאה, והוי במשנה אפילו בלא חשיבות דבר שבמנין, דהא אפילו תערובת חמץ בעלמא הוי במשנה, והשתא נתא ד'למעוטי' דרישא ורישא ממעט תך שני דברים שדקשה החלמוד מהם, חתיכה נבילה חמץ בפסח, מידה, הא לא מותרתא אלא לרב דאמר (בפסחים טז, ב), וחמץ במשנה. **אמר** רב הלכה כרבן שמעון בן גמליאל חבית דאמר מיכר כולו לגוי כו' – ואם התנא: וכי פליג רבן שמעון בן גמליאל סתם מותרין, דקתינן וין נפך במשנה, ואוקמיהן בחבית בין החביות, וקאמר במשנה: ויש לומר: דרבן שמעון בן גמליאל מוקי לה יבול למכור כל אחד ואחד לבור, לפי שאינו בעל למיזוי היין נפך חוירו על ידי ביטול, אבל כל התערובת (כחוד) דהיי יבול למכור חוץ ממיני אותו שבו, דהת

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47

עבודה זרה. השוכר את הפועל – פרק חמישי דף עד עמוד ב – מותן מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

הגת המחזק והמשפך כו – ושל עץ ושל אבן מנגבו, והו הדרתם. כשאנים מוחפפים מיירי, ולקמן מוקפנין בדרך בה גוי. ואם תאמר: והא רבא אמר לבי גבוי למתניתין בדרך בה גוי שני לה בהדחה בעלמא ויש לומר: ומתניתין לדלעל מיירי בנת של ישראל שדרך בה גוי לפי שעה. אבל רבא מיירי גושי עלו דבליעט טובא. לפי שהרבה פעמים יבן בה הגוי ואם תאמר: אם הדין פריך בסמון מתניתין

משנה גת של אבן שפנתה גוי – מנגבה והיא מהורה; ושל עץ – רבי אומר: יגבב, והכמים אומרים: יקלון את הופת; ושל חרס, אף על פי שקלף את הופת – הרי זו אסורה. **גמרא** אמר רבא: דיקא ופתה, אבל דרך בה – לא. פשיטא, ופתה **אבל דרך בה – לא סגי לה בגיגוב.** **פשיטא,** ופתה **תנן:** מהו דתימא: הוא הדין אפילו דרך בה, והאי דקתני "פתה" – אורחא דמילתא דתימא דיקא, קא משמע לן: דיקא דאמרי, אמר רבא: דיקא ופתה **אבל דרך בה – לא סגי לה בגיגוב.** **פשיטא,** ופתה **תנן:** מהו דתימא: הוא הדין דאפילו דרך בה, והאי דקתני "פתה" – אורחא דמילתא קתני, קא משמע לן: דיקא ופתה, אבל דרך בה לא סגי לה בגיגוב. כי ההוא דקתא לקמייה דרבי חייא, אמר ליה: הב לי גברא דרבי מצינתא עלי בי מדרשא. אול תיניה דתיה שעא ספי, אמר: הא ודאי בגיגוב סגי לה. בהרי דקא אויל ואתי, הוא פילא מתותיה והוא דהוה מלא חמרא, אמר: הא לא סגי לה בגיגוב אלא בקילוף, והיני דאמר לי חכביו: חו דלא מצינתא עלי בי מדרשא. **תני רבנן:** התן והמפנין והמשפך של גוים – רבי מתייר בגיגוב, והכמים אוסרין. ומודה רבי בקנגיגום של גוים שהן אוסרין; ומה הפרש בין זה לזה? זה מנגיגוס בקיגום והו אין מנגיגוס בקיגום; ושל עץ ושל אבן – יגבב, ואם היו מוּפְּפֵין – אוסרין. והתני: גת של אבן שפנתה גוי – מנגבה והיא מהורה; מתניתין דלא דרך בה, ברייתא דדרך בה. אמר כו: התן והמפנין והמשפך של גוים רבי מתייר בגיגוב, והכמים אוסרין. והאנן תנן: של חרס, אף על פי שקלף את הופת הרי זו אסורה! אמר רבא: סיפא דמתניתין איתאן לרבנן. דרש רבא: יגנהו ארתהו. רבא והו משרו גולפי להרפניא, סחוף להו אפומייהו ותמים להו אבידרייהו, קסבר: כל דבר שפמיגוס קיגום, אפילו לפי שעה – גזרו ביה רבנן כפה מנגבין? רב אמר: כמים, רבה בר רב הנה אמר: מאפר. רב אמר כמים, כמים ולא מאפר? רבה בר רב הנה אמר מאפר, מאפר ולא כמים? אף רב

משנה גת של אבן שפנתה גוי – אורחא למימרי ביה חמרא פרתא, לעבורי קטרא דופתא. מנגבה – מפרש בגמרא: כמים ואפר. של עץ – דבעיא ופת טובא ולבעל חמרא טפי, רבי אומר: יגבב בשל אבן, ורבנן פליגי. ושל חרס אף על פי שקילף את הופת הרי זו אסורה – קא סלקא דעתין דברי הכל היא, ומשום דחריט גופא פליגי ופרתא בעל ליה למרוא. **גמרא** אבל דרך בה – בגיגוב שפנתה, לא כביאי ניגוב אלא הדרה. אורחא דמילתא קתני – שדרך הופתין לרוקו בו יין. אמר דאמרי רבא אמר דיקא ופתה – ולא דרך בה, הוא דטמאי בגיגוב. אבל דרך בה – גוי, בנת מוחפפת. לא סגי לה בניגוב – אלא בקילוף משום דעילוי חמרא פליגי דופתא. וליא מצותא עלי – לעשותן בהרבה, ולא תפסיד את יוני תומאי צוח עלי. **שיעא** – חלקת. חוקן – כלי שדלויג בו – הגב חרסית. הגת דומחזן והמשפך כו – בשל חרס עסקינן, מוחפנין סיפא: של עץ ושל אבן. ובשאן מוחפנות עסקינן, מוחפנין סיפא: ואם הן מוחפנות – מכלל דכולהו רישא בשאן מוחפנין. רבי מתייר בניגוב – ולקמן פריך: והא אנן תנן בשל חרס אף על פי שקילף הפת אסורה ומודה בקנגיגום – של חרס, אף על פי שאין מוחפנין, שאסורין עד שיהלאם שלשה ימים נמים ומעין מעת לעת. כדאמרנין ביאין מעמידין (בעבודה זרה לג. א). כמבטי – כביט בשל בקנג לקום, שהוא שוהה בו יין זמן מרובה. ושל עץ ושל אבן – מנגבין דהן חרסין דברי הכל, כל זמן שאין מוחפנין, ואם היו מוחפנין אוסרים – בשל עץ ושל אבן – תנן: בשל אבן אפילו ופתה מנגבה דברי הכל, ולרבי יגבב בשל עץ, והבא קתני: אפילו בשל אבן דברי הכל אוסרין. קשאי בשל אבן דברי הכל אפילו הכל, בשל עץ קשיא דרבי אדרבי: מתניתין דלא דרך בה – הלכך בשל אבן דברי הכל בניגוב סגי, ובשל עץ לרבי יגבב. ברייתא דדרך בה – הלכך אפילו בשל אבן בשל עץ קילוף, וכל בשל אבן בשל עץ, אפיר מי התן והמפנין והמשפך של חרס רבי מתייר בניגוב – דהואיל ואינין מוחפנין. איתא נאן ושל חרס אף על פי שקילף את הופת הרי זו אסורה – אלמא, אפילו לרבי חרס נפשה בעל ליה גוי בניגוב, ואפילו לא דרך, וכל שכן הבא דאבן אוקמנין ברייתא דרך בה סיפא דמתניתין איתאן לרבנן – והבי קאמרי רבנן: של אבן כי לא דרך בה יגבב. ושל עץ יקלף, ושל חרס אסורה. ולרבי, של אבן ושל עץ יגבב, ושל חרס יקלף. ברכתא בברייתא דכשאינה מוחפפת סגי בניגוב, אלמא מוחפפת יגבב ושריא נעוה איתונו – הגת דהדרשו ברחוקין. **נעוה** כמו: יטופון נעוהו בחבירי. כי הוא משרו גולפי – כדיום רוקים. סחוף להו אפומייהו – כופה אתן שוליתא למעלה ופיחן למטה, משום דתנן בתוך חותם. וחתיים להו אבידרייהו – דחתם את פי השק כלפי שוליתן. קסבר כל כלי שטמנין לקיום – אפילו אין מוטורו לשל כלי אלא לפי שעה. גזרו ביה רבנן ביחן עצמו, כי היכי דלא ליחי לשוהיה ביה גוי. כמים ולא מאפר – בחמיה, מי קרי בניגוב?

הקשרות בתוך הכלי ראשון ותוך זהו מוחפנתו. והשאת פירשתי עירוי אתו אבמליע ולא מנפליט רק כדי לקליפה. אכן כן יצא בתובת של גוים שני לזו בעירוי. והמאי הגת דקאמר רבא: יגנהו ארתהו. ואם היה נמסוך תגרו וקולפן מבלטק ומבדחיטני ומסיד לקליפה של צד היין – סגי בהכי בלא עירוי, והא כי נעביד לזו עירוי אינו מפליט עירוי כי אם כדי לקליפה כו. **רבא** כי משרו לזו גולפי להרפניא לזו אפומייהו וחתים לזו אבידרייהו – שנעמן מהבא דישיראל השולח חביות וריקנות בבית גוי או מעד לעיר כדי לתקן, צריך לחזותן מבפנים בגולה או באבן רבא שהיא כאבן סני, כי שיהא ניכר אם הגוי נותן לתוכן יין. מירוש של לודוה, דדוקא לירידה שהיו חביות שלזם קטנים נותנים לתן לתוכן יין לערוהו מיד, אבל חביות שלזם שהם גולמים ואדם נוחם לתן לתוכן יין ולערוהו מיד – אין לזוזש ואין צריך לחזותם. ומכל מקום שוב דהחמיר. איתמר

עבודה זרה. השוכר את הועל – פרק המישי דף עה עמוד א – מתוך מהדרת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רס"א
 רש"י

1 רב אפר מים - תחלה, והוא הדין שצריך אפר אחריו. ורבה בר בר חנה אמר. באפר תחלה,
 2 והוא הדין שצריך מים אחריו. **בריבויא** - שיש בה להלוותי יין, נותן אפר תחלה
 3 לשפשוף עד שתהא נגובה. ואחר כך מים. **ביבשתא** - מים תחלה ואחר כך אפר, ומשפשוף.
 4 תרתי תלת - ברביבשתא תרתי - אפר ומים, ביבשתא תלת - מים ואפר ומים. תלת וארבע
 5 - תלת ברביבשתא - אלא מים ואפר. ואף על פי

6 שחזרו ונתנו מים להעביר האפר - והגזו מים לא
 7 קא חשיב. ללא לשום ניגיה אלא לנקותו מן
 8 האפר. וארבע ביבשתא - מים אפר ומים ואפר,
 9 ומים בתריבשתא - רב לא בעי אפי' אלא
 10 חזא זימנא, ושמואל בעי אפר תרי זימני, בין
 11 ברביבשתא בין ביבשתא. פפוביבשתא - מנמי - לרב
 12 תלת וארבע בפרשיה. ולשמואל ארבע
 13 ברביבשתא בין ביבשתא. פפוביבשתא - דקחשיב מים בתרא.
 14 ולא פליגי - רב ושמואל להאי לישנא
 15 דפומביבשתא, אלא לרב לא חשיב מים בתרא,
 16 ושמואל חשיב מים בתרא. ואית דמפרשי: ולא
 17 פליגי (ה'ט) והני לישני דסורא דפומביבשתא,
 18 אלא דסורא לא חשיבו מים בתרא דפומביבשתא
 19 חשיב להו, אבל רב ושמואל פליגי. והכי פירשו
 20 דמלתא: תרתי תלת. תרתי ביבשתא - מים ואפר
 21 תלת ברביבשתא - אפר ומים ואפר. ושמואל אמר:
 22 תלת ברביבשתא כדקאמרת, אבל ביבשתא ארבע
 23 - מים ואפר מים ואפר. דשכחול בעינן אפר תרי
 24 זימני. ובפומביבשתא מתנו לרב תלת וארבע,
 25 ביבשתא תלת - מים ואפר מים. והיינו נמי
 26 כדסורא, אלא דהני קא חשיבו מים בתרא.
 27 וברביבשתא ארבע - אפר ומים אפר ומים
 28 ולשמואל ברביבשתא ארבע כדקאמרת, אבל
 29 ביבשתא חמש - מים ואפר ומים ואפר ומים
 30 כדביבשתא נמי בעי תרי זימני אפר, ולא פליגי זימני
 31 דסורא דפומביבשתא בר. אבל רב ושמואל פליגי
 32 ביבשתא, בין כדסורא בין כדפומביבשתא, דרב לא
 33 בעי בה אפר אלא חד זימנא, ושמואל בעי תרי
 34 זימני. לשון אבא מורי מנחמו כבוד, והוא נראה
 35 בעיני. והראשון לשון מורי, וקשיא לי בגוה.
 36 מכרז ללישנא ארבע - מים ואפר ושמואל מפלג פליגי
 37 מאי שנא דברדר חשיב מים בתרא, ושמואל
 38 לא חשיב מים בתרא? לשמואל ארבע וחמש
 39 איבעי ליה למתנין בשלמא לפומביבשתא, אף על
 40 גב דברדר לא חשיב וברשמואל חשיב - נראה,
 41 משום דפלותיתיהו דרב ושמואל ליתא אלא
 42 בחושב מים בתרא. אלא לישנא דסורא דסוף
 43 סוף פליגי, וקשיא לי. נזירי - עקלים, ובלעו
 44 ריבסי, ומרכיז אתן סביבות התפוח של פירש
 45 יתפור הענבים מנכח הקודר. ורב יצאי פירש

1 **איתמר** בר בר שמיה דרב אמרי תרתי תלת ושמואל אמר תלת ארבע - פירש ושמואל
 2 לשון ראשון: רב אמר תרתי תלת, ברביבשתא תרתי - אפר מים. תלת ביבשתא -
 3 מים אפר ומים. ושמואל אמר תלת ארבע, תלת ברביבשתא - אפר מים ואפר. ואף על פי
 4 שנתנו מים להעביר האפר. מיה בתרא לא קחשיב. ארבע ביבשתא - מים ואפר מים ואפר,
 5 וכמו כן בתרא לא קחשיב. כסורא מתנו זכאי.

6 בפומביבשתא מתנו: רב אמר תלת ארבע, תלת
 7 ברביבשתא - אפר מים אפר, ארבע ביבשתא - מים
 8 אפר מים אפר. ושמואל אמר ארבע וחמש, ארבע
 9 ברביבשתא - אפר מים אפר מים, חמש ביבשתא.
 10 ולא פליגי: רב ושמואל ללישנא דפומביבשתא, אלא
 11 דמי קחשיב מים בתרא. כי. והקשה בקונטרס:
 12 לומר קחשיב מים בתרא? כיון דפליגי רב ושמואל, דלרב
 13 מני בחד אפר בתרתייהו ולשמואל בעינן תרי זימני
 14 אפר, מאי שנא דברדר חשיב מים בתרא,
 15 וברשמואל לא חשיב מים בתרא? בשלמא
 16 ללישנא דפומביבשתא לא פליגי בחד אפר
 17 בתרא? לכך נראה לרשי' בענין אחר שפירש
 18 אבוי: רב אמר תרתי תלת, תרתי ביבשתא - מים
 19 ואפר, תלת ברביבשתא - אפר מים אפר. ושמואל
 20 אמר תלת ברביבשתא - רב, ארבע ביבשתא -
 21 מים אפר מים אפר. בפומביבשתא מתנו: רב אמר
 22 תלת ביבשתא - מים אפר מים, ארבע ברביבשתא
 23 - אפר מים אפר מים. ושמואל אמר ברביבשתא
 24 כרב וחמש ביבשתא, ולא פליגי סורא ופומביבשתא.
 25 וגם זה לא נראה, דאם כן הייתי מברין פרוכה דרב
 26 ושמואל, שהרי רב מוקל ביבשתא יותר
 27 מרביבשתא, ושמואל מוקל ברביבשתא יותר
 28 מביבשתא. לכך נראה לרבינו יצחק בענין אחר,
 29 והכי פירושה: רב אמר תרתי תלת, ביבשתא תרתי
 30 - מים אפר. ברביבשתא תלת - אפר מים אפר.
 31 ושמואל אמר תלת ארבע, תלת ביבשתא וארבע
 32 ברביבשתא. שמואל בא להוסיף ולפרש מאי
 33 בתרא, בין ברביבשתא בין ביבשתא. בפומביבשתא
 34 מתנו: רב אמר תלת ארבע בפירוש ראשון
 35 שבקונטרס, תלת ברביבשתא - אפר מים אפר,
 36 ביבשתא ארבע - מים אפר מים אפר. שמואל
 37 אמר ארבע וחמש, ארבע ברביבשתא וחמש
 38 ביבשתא. בא להוסיף ולפרש מים בתרא
 39 בתרתייהו, ולא פליגי: רב ושמואל, בין ללישנא
 40 דסורא בין ללישנא דפומביבשתא, אלא הרב לא
 41 חשיב מים בתרא ושמואל חשיב מים בתרא.
 42 דכיתנא

1 **רב אמר: ב'מים, והוא הדין לאפר; רבה בר בר**
 2 **תנה אמר: לאפר, והוא הדין למים; ולא פליגי:**
 3 **הא ברביבשתא, הא ברביבשתא. איתמר, בי רב מושמיה**
 4 **דרב אמרי: תרתי תלת, ושמואל אמר: תלת ארבע.**
 5 **בסורא מתנו הכי. בפומביבשתא מתנו, בי רב אמרי**
 6 **מושמיה דרב: תלת ארבע, ושמואל אמר: ארבע**
 7 **חמש, ולא פליגי: מר קא חשיב מים בתרא, ומר**
 8 **לא חשיב מים בתרא. איתמר: הא בתרא, ומר**
 9 **הני גורג'י דארמאי, מאי? אמר להו רבי אבהו:**
 10 **תניתוה: תרי שריו גמיו ובית כדיו ממיא, ובקש**
 11 **לגשוהו בטהרה - הדפיו והדקשיו והלולבין מדיהו,**
 12 **והעקליו של נצרוו ושל בצביו מנגבו, ושל שיפה**
 13 **ושל גמי מישנו שנים עשר חדשי; רבן שמעון בן**
 14 **גמליאל אמר: מניחו מנת לנת ומכר לבר, היינו**
 15 **תנא קמא! - איפא בנייהו חורפי ואפלי. רבי יוסי**
 16 **אמר: הרוצה לטבוח מיד - מניעלו ברותיו או**
 17 **חולקו במו יתים; רבן שמעון בן גמליאל משום רבי**
 18 **יוסי אמר: מניחו תחת צינור שממיו מקלחין או**
 19 **במקונו שממיו רודפין, וכמה? עונה; בדרך שאמריו**
 20 **בין נקר, אף אמרו בטהרות. - פלפי לויא? בטהרות**
 21 **קיימינן! - אלא: בדרך שאמריו בטהרות, כך אמרו**
 22 **רבנן. כמה? עונה? אמר רבי חיאי בר אבא אמר**
 23 **רבי יוחנן: או יום או לילה. רבי חנא שאינה ואמרי**
 24 **לה רבי חנא בר שאינה אמר רבה בר בר חנה אמר**
 25 **רבי יוחנן: חצי יום וחצי לילה. אמר רבי שמואל**
 26 **בר יצחק, ולא פליגי: הא בתקופת ניסן ותשרי, הא**
 27 **בתקופת תמוז ושבט. אמר רב יהודה: הני רווקין**
 28 **דארמאי, המוא, מדיהו, דערמא - מנגבו, דכיחנא**
 29 **מישנו, ואי איפא קטרי שרי להו. הני דקולי**
 30 **והלאהא דארמאי, דחייבי בהבלי דצורין מדיהו**
 31 **דצנתא**

46 עקלים השתיח כאן בנן 'ועל בית הכר', עשוי בנן קופה מסורת במצודה, וארזי סודית הזיתים נותן הפת באוור עקל, ומניח עליו ומכבדו להוציא המשקה הנשאר. הני זרני
 47 דקמאי כיצד מנגבו? חרין' - הן העשויין בלתי דמן, ונתון על התפוח. הלולבין - סאטיא. אשקיפא שמכבר בה הענבים דמתפורין לאוספן, והקדישים - היינו גת עצמה שקורין מייט.
 48 מדיחין - חמץ ומשנה זו יש לסמוך אף צריך אפר לנת. מדפטיש מיה רבי אבדו ולא אמרין: זו אינה משנה. דקתני בה דסגי לנת בתודה, ומתניחין דקתני דבעי ניגוב. שטע מניה
 49 קמו בה רבנן בתרא ופשטי הלכתא כותיה. והקילים של נצרים - שבטים. ושל בצביון - קבוס. בלעי טפי, ובעו ניגוב באור מים. ושל שיפא - פיירר. ושל גמי - יוני, בלעי טובא. חרפי
 50 שאפלי - מנת לנת. בעומים שדן יותר משנים עשר חדשי דאפלי, ופעמים שדן פחות כגון כרפי. הכי גרסין בתוספתא: חולקין ברותין או מולגן במי זיתים. דרך לבשל זיתים לחיות רבין
 51 להוציא שומן, וחולטן, אשקילרזי בלעו. כמו 'חללוט ולאשישה' (פסחים לו, ב). ורודפין - ריבד'ש, שוטפין. וכמה - מניחו שמו עונה, ולקמן מפרש כמה עונה. בתקופת ניסן ותשרי - שדחים
 52 והלילה שון - או יום או לילה. יש לתקומן מאן טבוח שאין יום ולילה שון - חצי יום וחצי לילה. דשתים ששה שעות שלמות בעינן. ורוקן - משמרין. כמין שקרובות כן שדחים
 53 להוציא את יתן. דמויא - של שער אדם, ולא בלעי טובא. כיתנא - בלעי טפי מעמרא. הלתא - מורתל של שבטים שמסמכן בהן יין. בהבלי דצורין - חבלים של צורי דקל.

1 **דְּבִיתָנָא** מִישָׁנָן - אומר רבנו תם: גמפות טרדינין שלנו ששרו בין נסך אין צריך לישנון,
2 מרלא אמר כלי כל פשתן חתם, אלא הני כלים שמנו חתמים שהיו בקיאין
3 דוקא בבליעתי, ואין לחלק בין יין נסך שהוא צונן ובין שאר איסור רוחה ששפל על הגמפות
4 - הפלי ין לחתיי בבבלי כל שני, כי ראי ידוע שעל ידי כבוס גדול שחובטין במה וכמה
5 שותפו יא אפשר שלא יצא האיסור, ושכאן יש

6 לחלק בין איסור שדברק לשאינו שדברק ברוך כל כמו
7 שנהלק בפרק 'הערוכות' (ובדום עט, ב),
8 **הסכין** שהייה אפילו טהור - בגמרא מוקף לה
9 לחתוך לה יד לחתיי בבבלי כל שני, כי ראי ידוע שעל ידי כבוס גדול שחובטין במה וכמה
10 דסגי בקענה אבליעתי פיר קמא דחללין נה, ב),
11 דשאני סכין של גוים שבלוע שטענייה טובא, אבל
12 סכין ששהה בה טרפה ממונה הדם השרי - אין
13 להטענייה נבלע. **מים** שהיו בבית - אף על
14 גב דרביעיה סני להטובל מחטין ועצרויות
15 מדאורייתא - אידין טבילה טומאה, אבל סתיה
16 כלי, מן הדין שחייב הוא ובעי ארבעים טהור
17 **והלכתא** כסופו - היינו כלים שמוחפין באבר
18 מופנים. אבל אם מחופין מנחפין, וכן כלי עץ
19 הממושקין סביב ברזל מנחפין, אפילו למאן דאמר
20 הכל הולך אחר המפניו - אין צריכין טבילה
21 כיון דאין משתמשין בהן דרך המתכת, דכלי
22 סעודה הומריים פשוטים היינו משתמשין שיהי.
23 **אצל** שאולין לא - פשרה רבנו שנואל: שאול
24 ששאל כלי משיראל חבירו שקנה מגוי - צריך
25 טבילה, כיון שבא ליה חיוב טבילה ביד ישראל
26 דראשון. **אין** משום דקסברי משכנתא כוביני - וביון
27 דלא איפשטא מותרין למשכנתא בלא ברית,
28 ואם יש לו כלי שקנה מן הגוי המחויב טבילה -
29 טבילי הוה עמו ויכר על שניהם. והוחתן כלי ללאמן
30 גוי חלקו, ואפילו למאן דאמר אתון קונה שבח
31 כלי - אין צריך טבילה, כיון דאין שמו עליה, ולא
32 היו נמועה שהיה שהיו הבלים של מדין, דחמוכר
33 כלי חור לגוי חלקו ממנו - צריך טבילה כיון
34 שקנהו על שם גוי, אבל זמנשכין כלי לגוי חור
35 ופדה - אין צריך טבילה, אף על גב דנמשכא ליה
36 לתלמודא אי משכנתא כוביני, לענין זה ראי
37 פשוט, ולא הוי כוביני. **מגעילין** ומטבילין -
38 סתורין, ולא דוקא בענין אחר, כן טבילין, אלא
39 אפילו מטבילין ברישא, ודך טבילה אינה מטביל
40 טומאה דלהיו כטובל ושרץ ביה, דאפילו חרשים
41 צריכין טבילה, ותנן אמר סבין - שהי שהיא
42 סתורה, וכן גב על דלא טרה לגמרי, שהרי
43 צריכה גיעול חזקת רוחה, אפילו הכי מטביל
44 ברייה על צונן. הוא דתני בביריתא ממעילין
45 לחתוך - משום דתירצה מפני האיסור. **ובולין**
46 שנשתמש בהן - למאן דתני מותר נקט שפיר יעד
47 שלא טביל, אבל מאן דתני אסור - אין לאמר
48 אם נשתמש בו דוק טבילה, מדרו איכא למיטר
49 דגזור אסור טבילה, מדרו הגעלה וליטון.

בה

37 **אָהָא וּרְבִינָא**, חד אמר: פתחלוהו, וחד אמר: כסופו. **והלכתא**: כסופו. **איפעיני** להו: מששנתא, מאי? אמר מר בר רב אשי: אבא
38 מששן ליה גוי קסא דכספא, ואמבליה ואשתי ביה, ולא ידענא אי משום דקסבור: מששנתא כוביני דמא, אי משום דהוה לגוי
39 דדעתיה לשקונגיה. תני רבנן: הלוקח כלי תשמיש מן הגוים, דברים שלא שתימש בהן - מטבילין והן סתורין, דברים שנשתמש
40 בהן על ידי צונן, כגון פוסות וקתונות וצלוחות - מדיחין ומטבילין והם סתורין; דברים שנשתמש בהן על ידי חמין, כגון
41 היורות תקומקומוסין ומחמי חמין - מגעילין ומטבילין והן סתורין; דברים שנשתמש בהן על ידי האור, כגון השפודין והאסקלאות
42 - מלבנן ומטבילין והן סתורין, וכולן שנשתמש בהן עד שלא יטביל ושלא יגעיל ושלא ילבן - תני תרדא: אסור, ותניא אידך:
43 מותר! לא קשיא, הא פמאן דאמר: נותן מעט לפנים - אסור, הא פמאן דאמר: נותן טעם לפנים - מותר. ולא קשיא דאמר נותן
44 טעם לפנים ומותר, געילי גוים דאסור רחמנא היכי משתתף לה? אמר רב חייא ברית רב הונא: לא אסקא לתורה אלא קרדיה

בה

37 **אָהָא וּרְבִינָא**, חד אמר: פתחלוהו, וחד אמר: כסופו. **והלכתא**: כסופו. **איפעיני** להו: מששנתא, מאי? אמר מר בר רב אשי: אבא
38 מששן ליה גוי קסא דכספא, ואמבליה ואשתי ביה, ולא ידענא אי משום דקסבור: מששנתא כוביני דמא, אי משום דהוה לגוי
39 דדעתיה לשקונגיה. תני רבנן: הלוקח כלי תשמיש מן הגוים, דברים שלא שתימש בהן - מטבילין והן סתורין, דברים שנשתמש
40 בהן על ידי צונן, כגון פוסות וקתונות וצלוחות - מדיחין ומטבילין והם סתורין; דברים שנשתמש בהן על ידי חמין, כגון
41 היורות תקומקומוסין ומחמי חמין - מגעילין ומטבילין והן סתורין; דברים שנשתמש בהן על ידי האור, כגון השפודין והאסקלאות
42 - מלבנן ומטבילין והן סתורין, וכולן שנשתמש בהן עד שלא יטביל ושלא יגעיל ושלא ילבן - תני תרדא: אסור, ותניא אידך:
43 מותר! לא קשיא, הא פמאן דאמר: נותן מעט לפנים - אסור, הא פמאן דאמר: נותן טעם לפנים - מותר. ולא קשיא דאמר נותן
44 טעם לפנים ומותר, געילי גוים דאסור רחמנא היכי משתתף לה? אמר רב חייא ברית רב הונא: לא אסקא לתורה אלא קרדיה

בה

פֶּרֶק שֵׁנִי

הַלְמָה א' מתני' אילו הן הגולין? ההורג נפש בשגגה. הִיה מְעַגֵּל בְּמַעֲגִילָה וְנִפְלָה עָלָיו וְהִרְגָתוֹ. הִיְה מְשַׁלְּשֵׁל בְּחֻבִית וְנִפְלָה עָלָיו וְהִרְגָתוֹ. הִיְה יוֹרֵד בְּסוּלָם וְנִפְלָה עָלָיו וְהִרְגוּ – הִרִי זֶה גוּלָה. אָבֵל אִם הִיְה מוֹשֵׁף בְּמַעֲגִילָה וְנִפְלָה עָלָיו וְהִרְגָתוֹ. הִיְה דוֹלָה בְּחֻבִית וְנִפְסַק הַחֻבֵּל וְנִפְלָה עָלָיו וְהִרְגָתוֹ. הִיְה עוֹלָה בְּסוּלָם וְנִפְלָה עָלָיו וְהִרְגוּ – הִרִי זֶה אֵינוֹ גוּלָה. זֶה הַכֶּלֶל: כָּל שֶׁבִדְרָךְ יְרִידָתוֹ – גוּלָה. וְשֵׁלָא בְּדְרָךְ יְרִידָתוֹ – אֵינוֹ גוּלָה.

גמרא רבי יהודה פוטר עד שיפיל את כל החבל. רבי שמעון פוטר עד שיתיר את כל המחיצון. מאי דמר רבי יהודה בפסקת החבל, הוא מה דמר רבי שמעון בשמיטת המחיצון.

רבי ירמיה בעא קומי רבי אבהו: הִיְה מְעַגֵּל בְּמַעֲגִילָה בְּדְרָךְ הַלִּיכְתָּהּ, וְהוֹצִיא הֵלָה אֶת רֵאשֵׁי וְהַמִּיחָה לֹא? אָמַר לֵיהּ: הִיְה עֲלִיָּה הִיְה יְרִידָה.

רבי ירמיה בעא קומי רבי אבהו: הִיְה מְעַגֵּל בְּמַעֲגִילָה בְּדְרָךְ הַלִּיכְתָּהּ, וְהוֹשִׁיט הַתֵּינוֹק אֶת יָדוֹ וְרִצְצָה? אָמַר לֵיהּ: אִמְרָהּ בָּהּ, הִיְה עֲלִיָּה הִיְה יְרִידָה.

הַלְמָה ב' מתני' נשטמ הפרזל מקתו והרג, רבי אומר: אֵינוֹ גוּלָה. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: גוּלָה. מִן הַעֵץ הַמִּתְבַּשֵּׁעַ, רבי אומר: גוּלָה. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: אֵינוֹ גוּלָה.

גמרא מה טעמיה דרבי? נאמר כאן: נְשִׁילָה, וְנִאָמַר לְהֵלֵן: כִּי יִשַׁל זִיתָךְ. מה נשילה שנאמר להלן – נשירה, אף כאן – נשירה. מה טעמון דרבנן? נאמר כאן נשילה, ונאמר להלן (, ונשל ה' אלהיך את הגזים האל מפניך וגו'. מה נשילה שנאמר להלן – מכה, אף כאן – מכה.

[דף ה' ע"ב] **הַלְמָה ג' מתני'** זרק את האבן לרשות הרבים והרג – הרי זה גולה. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אם משיצאת האבן מידו, והוציא הלה את ראשו וקיבלה – הרי זה פטור.

גמרא תני רבי יעזר בן יעקב: וּמְצָא – שִׁיחָא מְצוּי לֹא בְּשַׁעָה שְׁהוּא הוֹרְגוּ. וְיֵשׁ לֹא רְשׁוּת לְזָרוֹק אֶת הָאָבֵן לְרְשׁוּת הָרַבִּים? אָמַר רַבִּי יוֹסִי בִּי רַבִּי בּוּז: תִּיַפְתָּר שְׁהִיָּה כּוֹתֵלָא גוּהָא.

מתני' זרק את האבן לחצירו והרג, אם יש רשות לניזק ליכנס לשם – גולה. ואם לאו – אינו גולה, שנאמר **ואשר יבא את רעהו ביער**, מה היער רשות לניזק ולמוזיק ליכנס לשם, יצא חצר בעל הבית, שאין רשות לניזק ולמוזיק ליכנס לשם.

אבא שאול אומר: מה הטבת העצים – רשות, יצא האב המפכה את בנו, והרב הרודה את תלמידו, ושלחה בית דין.

גמרא אומר רבי ינאי: טבח שהוא מקצב, והפכה בין מלמעלה בין מלמטה – גולה. ואתייא כפי דמר רבי הונא, טבח שהוא מקצב, והפכה לפניו למטון – גולה. למעלן – אינו גולה. לאחוריו, למעלן – גולה, למטון – אינו גולה.

אמר רבי יצחק: כל מילה ומילה לדעתיה. ישב על גבי מיטה ביום, ואין דרך התינוק לינתן על גבי המיטה ביום – גולה. בלילה, ודרך התינוק הנתון על גבי מיטה בלילה – אינו גולה.

ישב לו על גבי עריסה ביום, ודרך התינוק לינתן על גבי עריסה ביום – אינו גולה. בלילה, ואין דרך התינוק לינתן על גבי עריסה בלילה – גולה.

אמר רבי יוסי בר חנינה: היה עומד ומבקש עצים בחצירו, ונכנס הפועל ליפול שכרו, נתנה הפקעת עליו והזיקתו – חייב. ואם מת – אינו גולה, שאינו ביער.

תני רבי חנינא [התייא]: פטור. ולא פליגינן, מה דמר רבי יוסי בן חנינה – בשראו אותו. ומה דתני רבי תייא – בשלא ראו אותו. אם בשלא ראו אותו, פיון שאמר לו: היכנס – חייב! תני רבי תייא: פטור, פיון שאמר לו: היכנס – צריך לשמור את עצמו. ואית דבעי מימר: פיון שאמר לו: "היכנס" – נעשית כחצר שותפין.

רבי תייה בשם רבי יוחנן: השותפין קונין זה מזה בחצר. וממחין זה על ידי זה בחצר. ותייבין זה בניזקי זה.

ולא בן אומר רב: ממלא כל רשות הרבים. וזו אינה ממלאה את כל רשות הרבים! מפיון שדרכן לחלף בחצר – כמי שהוא ממלא את כל החצר.

[דף ו' ע"א]

הלכה ה' מתני' האב – גולה על ידי בנו, והבן – על ידי האב. הכל גולים על ידי ישראל, וישראל גולים על ידיהם, הוין מעל ידי גר תושב. וגר תושב – על ידי גר תושב.

הפוקא – אינו גולה. דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: גולה. השווא – אינו גולה. רבי יוסי בי רבי יהודה אומר: השווא נהרג, מפני שהוא כמועד.

רבי שמעון אומר: יש שווא גולה, ויש שווא שאינו גולה. כל שהוא יכול לומר, לדעת הרג – אינו גולה. ושלא לדעת הרג – הרי זה גולה.

גמרא אומר רבי זעירא: תנא רבי שילא בר בינה: כלפי שנאמר (במדבר לה, יט): **גאל הדם הוא ימית את הרצח**, הרי מי שהכה את בנו – אין בנו השני נעשה גואל הדם להמית את אביו. אבל אם שהכה את אחיו – אחיו השני נעשה גואל הדם להמית את אחיו.

תני רבי לעזר בן יעקב: כלפי שנאמר: **גאל הדם הוא ימית את הרצח**, הרי מי שהכה את בנו – בנו השני נעשה גואל הדם להמית את אביו. אבל אם שהכה אחיו – אין אחיו השני נעשה גואל הדם להמית את אחיו.

ומניין אפילו אומר שאינו יכול להקבילו? תלמוד לומר (שם): **בפגעו בו הוא ימתנו**.

והפוקא. אומר רבי בא: מאן תנא סוקא? רבי יודה, דרבי יודה פוטרן מפל מצות האמורות בתורה. דתנינן תמן: רבי יודה אומר: כל שלא ראה מאורות מימיו – לא יפוש את שמע. הא אם ראה – פורש. ושניהן מקרא אחד דרשו (במדבר לה, כג): **בלא ראות**. רבי מאיר אומר: לרבות את הפוקא. רבי יודה אומר: פרט לסוקא.

מחלפה שיטתיה דרבי יהודה! תמן – הוא אומר פרט, וכא – הוא אומר לרבות! אומר רבי חנינה בריה דרבי הלל: ביושב בבית אפל היא מתניתה! כד אנו אומרים: היושב בבית אפל לא יפוש את שמע! ברם הכא, **בלא ראות** – לרבות את הפוקא. מה מקיימין רבני, **בלא ראות**? להביא את המכה בלילה.

הלכה ו' מתני' לאיכן גולין? לערי מקלט, לשלש שבועבר הירדן ולשלש שבוערין פגעו, שנאמר (במדבר לה, יד): **את שלש הערים תתנו מעבר לירדן וגו'**. עד שלא נבחרו שלש שבוערין ישראל, לא היו שלש שבועבר הירדן קולמות. שנאמר (שם שם, יג): **שש ערי מקלט תהינה** – עד שיהיו שלשתן קולמות באחת.

ומכוונות להם דרכים מוז לזו, שנאמר (דברים יט, ג): **תכין לך הדרך ושלשת את גבול ארצה**. ומוסרין לו שני תלמידי חכמים, שפא יתרגנו בדרך. וידברו איליו. רבי מאיר אומר: אף הוא מדבר על ידי עצמו, שנאמר (שם שם, ד): **וזה דבר הרצח**.

רבי יוסי בי רבי יהודה אומר: בתחילה,

[דף ו' ע"ב] אחד שונג ואחד מזיד – מקדימין לערי מקלט, ובית דין שולחין ומביאין אותו משם. מי שנתחייב מיתה – הרגוהו, ושללא נתחייב מיתה – פטרוהו. ושנתחייב גלות – מחזירין אותו למקומו. שנאמר (במדבר לה, כה): **והשיבו אתו העדה אל עיר מקלטו.**

אחד משוח פשמן המשחה, ואחד המרובה בבגדים, ואחד שעבר ממשוחותו. רבי יהודה אומר: אף משוח מלקמה. לפיכך אימותיהן של בָּתָּנִים מספקות להן מחייה וקסות, כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו.

נגמר דינו, ומת בהן גדול – הרי זה אינו גולה. אם עד שלא נגמר דינו מת בהן גדול, ומינו אחר תחתינו, ולאחר מינן נגמר דינו – חוזר במיתתו של שני. נגמר דינו בלא כהן גדול, ההורג בהן גדול, וכהן גדול שהרג – אינו יוצא משם לעולם.

ואינו יוצא לא לעדות מצוה, ולא לעדות ממון, ולא לעדות נפשות, ואפילו ישראל צריכין לו. ואפילו שר צבא ישראל כיוצא בן צרויה – אינו יוצא משם לעולם, שנאמר (דברים יט, ט): **שָׁמָּה – שָׁם תֵּהָא דִּירְתוֹ, וְשָׁם תֵּהָא מִיתָתוֹ, וְשָׁם תֵּהָא קְבוּרָתוֹ.**

כשם שהעיר קולטת, כך תחומה קולט. רוצח שייצא חוץ לתחום ומצאו גואל תדם – רבי יוסי הגלילי אומר: מצוה ביד גואל תדם, ורשות ביד כל אדם. רבי עקיבה אומר: רשות ביד גואל תדם, וכל אדם אין תייבין עליו.

אילן שהוא עומד בתוך התחום ונופה נומה חוץ לתחום. או עומד חוץ לתחום ונופה נומה בתוך התחום – הכל הולך אחר הנוף.

הרג באותו העיר – גולה משכונתה לשכונתה. וכן לוי – גולה מעיר לעיר. רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי העיר לכבדו, יאמר להם: "רוצח אני". אמרו לו: "אף על פי כן" – יקבל מהו, שנאמר (שם): **וזה דבר הרצח.**

גמרא שלש עירות הפריש משה בעבר הירדן. ומשבאו לארץ – הפרישו עוד שלש. אילו ואילו לא היו קולטות עד שביבשו וחילקו. בין שביבשו וחילקו – נתחייבה הארץ בשמיטין ובזבלות, והיו אילו ואילו קולטות.

שלש ערים שהפרישו בארץ ישראל – היו מכוננות כנגד שלש ערים שהפריש משה בעבר הירדן, בשתי שורות של כרם.

את חברון ביהודה – כנגד בצר במדבר. ואת שכם בחר אפרים – כנגד ראמות בגלעד. את קדש בגליל – כנגד גולן בפשן.

(עד שלא) ואף על פי שהפרישו שכם בהר אפרים, לא היתה קולטת. הפרישו קרית יערים תחתיה, עד שכיבשו את שכם. (עד שלא) ואף על פי שהפרישו קדש בגליל, לא היתה קולטת. הפרישו נמלה תחתיה, עד שכיבשו את קדש.

ושלשת – שיהו משולשות, כדי שתהא מחברון ליהודה – במחברון לשכם, ומחברון לשכם – כמשכם לקדש. נפלה אחת מהן – בונין אותה מאותו השבט. ומניין אף בשאר כל השבטים? תלמוד לומר: **שש**, שיהו מכוונות וקולטות כראשונות.

הערים הללו – אין בונין אותם לא ברכים גדולים ולא עיירות קטנות, אלא בינונית. אין בונין אותה אלא על השוק. אם אין שם שוק – עושין לשם שוק. אין בונין אותם אלא על הפנים. אם אין שם מים – מביאין לשם מים. נתמעטו דיוריהן – מביאין אחרים תחתיהן. אם אין שם אוכלוסין – מביאין לשם בָּתָּנִים לְיוֹשֵׁי וְיִשְׂרָאֵלִים.

אין עושין בתוכן לא בית הבד, ולא בית הבצירה; דברי רבי נחמיה. וחכמים מתירין. אין מפשילין בתוכן חבלים, ואין עושין בתוכן פלי זכוכית, בשביל להרגיל את הרגל לשם. רבי יוחנן שלח לרבני דתמן: תרתין מילין אתון אמרין בשם רב, ולית אינון בן! אתון אמרין בשם רב: יפת תואר –

[דף ז' ע"א]

לא התירו בה אלא בעילה ראשונה בלבד. ואני אומר: ולא בעילה ראשונה ולא בעילה אחרונה – אלא לאחר כל המעשים, ואחר בן תבוא אליה ובעלתה – אחר כל המעשים. ואתון אמרין בשם רב: סבור היה יואב, שקרנות המזבח קולטת. ולא גגו קולט, ולא של שילו קולט. ואני אומר: לא מזבח קולט, ולא גגו קולט, ולא של שילו קולט, ולא של בית העולמים קולט, אין לה קולט אלא שש ערי מקלט בלבד.

ואיפשר? יואב דכתוב ביה (שמואל ב כג, ח): **תחבמני ראש השלשי**, היה טועה בדבר זה? אמר רבי תנחומאי: לפנהדרין ברה, בהדא דתני: הרוגי בית דין – נכסיהן ליורשין, הרוגי מלכות – נכסיהן למלכות. אמר יואב: מוטב שאיתרג בבית דין ויירשוני בני, ואל יתרגיני המלך ויירשני. בד שמע שלמה בן, אמר: לכמונו אני צריד? מי, והסירת דמי חנם (מלכים-א ב, לא) – אין כמונו חנם.

וישלח ביד בניהו ויפגע בו וימתהו ויקבר בביתו במדבר (ש). וכי מדבר היה ביתו?
אלא ללמדך, שכיון שמת יואב שר צבא ישראל – נעשו ישראל כמדבר. אין תימור: שהיה
בוזו ובונה להן דימוסיות ומרחצאות – שבה. ואין תימור: שהיה בוזו ומאכיל חכמים
ותלמידיהם – שבה שבהים.

ומניין שהיתה מנהדרין גדולה אצל המזבח? ולא תעלה במעלות על מזבחי. ומה כתיב
תמו? ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם.

תני, רבי ליעזר בן יעקב אומר: מקלט מקלט כתיב בפרשת דרכים, כדי שיהא הרוצח
רוצה את הכתוב והולך.

אמר רבי אבון: כמין יד היתה מראה להן את הדרך.

אמר רבי פינחס: טוב וישר. למה הוא טוב? שהוא ישר! ולמה הוא ישר? שהוא טוב! על
בן יורה חטאים בדרך – שמורה דרך תשובה.

שאלו לחכמה: חוטא, מהו עונשו? אמרו להם: חטאים תרדף רעה. שאלו לנבואה: חוטא
מהו עונשו? אמרה להן: הנפש החטאת היא תמות. שאלו לקודשא בריך הוא: חוטא
מהו עונשו? אמר להן: יעשו תשובה ויתכפר לו. היינו דכתיב: על בן יורה חטאים בדרך
– יורה לחטאים דרך לעשות תשובה.

כתיב: בצפור לנוד בדרור לעוף, בן קללת חנם לא תבא. ותימור אכן! תיפתר: שהיה
עת ועונת, כפי דמר רבי יוסי בן חלפתא: עתים הן לתפילה. אמר דוד לפני הקדוש ברוך
הוא: רבון העולמים, בשעה שאני מתפלל לפניך – תהא עת רצון, דכתיב: ואני תפילתי
לך ה' עת רצון.

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: בכל מקום שנאמר דיבור –

[דף ז' ע"ב] חידוש מקרא שם. והכתיב: וידבר אלהים וכו'! גרסה.

מהו וישב עמם? רבנן דקיסרין בשם רבי שילה: שאם היה תלמיד חכם – עושים לו בית
וועד.

שלש ערים הפריש משה בעבר תירדן. משבאו לארץ – הפרישו עוד שלש. ולעתיד לבוא
– מפרישין עוד שלש, שנאמר: שלש שלש שלש – הרי תשע. אבא שאול אומר: שלש

שָׁלַשׁ שָׁלַשׁ שָׁלַשׁ – הָרִי תִשַׁע, וְעוֹד, הָרִי שְׁנַיִם עֶשֶׂר. רַבִּי נְהוֹרָאִי אוֹמֵר: שָׁלַשׁ שָׁלַשׁ שָׁלַשׁ – הָרִי תִשַׁע, וְעוֹד הָרִי שְׁנַיִם עֶשֶׂר. עַל הַשָּׁלֹשׁ – הָרִי ט"ו.

כְּתוּב: שֵׁשׁ עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם – שִׁיהוּ שְׁשֶׁתֶּן קוֹלְמוֹת כְּאֶחָת. וְתִימַר אֲבָנָי?

וּתְיַיֵּא בְּיַי דְּמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי אֲחָא: הַמּוֹשֶׁה דְּבָרִים חֲסַר מִקְדָּשׁ אַחֲרוֹן מִמִּקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן, דְּכְתוּב (תּוֹ, א, ח): עָלוּ הָהָר וְהִבַּאתֶם עִץ וְגוֹ'. עַד וְאַכְבְּדָהּ. וְאַכְבְּדָהּ כְּתוּב, חֲסַר ה"א, אֵילוּ הַמּוֹשֶׁה דְּבָרִים שְׁחַסַר מִקְדָּשׁ אַחֲרוֹן מִמִּקְדָּשׁ רֵאשׁוֹן, וְאֵילוּ הֵן: אֵשׁ, אָרוֹן, אוֹרִים וְתוֹמִיּוֹם, שְׁמֵן הַמּוֹשַׁחַת, וְרוּחַ הַקּוֹדֵשׁ.

אָמַר אַבְיִי: תַלְמוּד חֲכָם צְרִיף לְפָרְסֵם אֶת עֲצוּמוֹ. הֵיךְ? בַּר נֶשׁ דְּחֲכָם חֲדָא מִיכְלָה (מִסְכָּת), וְאֵזִיל לְאַתָּר, וְאֵינֵן מִיִּיקְרִין לֵיהּ בַּד הוּא חֲכָם תְּרִין מִיכְלָה – צְרִיף לִזְמַר לִזֵּן: חֲדָא מִיכְלָה אֲנָא חַפְסִים.

רַב הוּנָא אָמַר: אוֹמֵר בְּשִׁפְהָ רַפְהּ, וְהִימִין פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל. מַה טַעְמָא דְּרַבִּי יוּדָה (יוֹסִי)? בִּי יַחַם לְבָבוֹ. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: וְחִזּוּר בְּמִיתַתּוֹ שֶׁל שְׁלִישֵׁי. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: צְרַכּוּ לְדַבֵּר – שׁוֹלְחִין וּמְבִיאִין אוֹתוֹ מִשָּׁם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מִתְּנִיתָא לֹא אֲמָרָה בֵּן, אֲלֵא אֲפִילוּ יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין לוֹ, אֲפִילוּ שָׂר צָבָא כִּיּוֹאֵב בֵּן צְרוּיָה – אֵין יוֹצֵא מִשָּׁם לְעוֹלָם, שְׁנַאֲמַר שְׁמָה – שָׁם תִּהְיֶה דִּירְתוֹ וְכוּ'.

הַלְכָה ז' מִתְּנִי' וּמַעֲלוֹת הֵיוּ שְׁכַר לְלוֹיִם; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לֹא הָיוּ מַעֲלִים לְהֵן שְׁכַר. וְחִזּוּר לְשִׁרְרָה שְׁתֵּיהּ בְּהַ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה חִזּוּר לְשִׁרְרָה שְׁתֵּיהּ בְּהַ.

גְּמָרָא תְּנִי: רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: לְמַחְלוּקַת נִיתְנֵן. רַבִּי אוֹמֵר: לְבֵית דִּירָה נִיתְנֵן, וְתִיַּא דְּרַבִּי יוֹסִי – כְּרַבִּי מֵאִיר (יְהוּדָה), וְדְרַבִּי יוּדָה (מֵאִיר) –

[דף ה' ע"א]

כְּדַעֲתִיהּ. וְתִנְיָנֵן: מַעֲלִים הֵיוּ שְׁכַר לְלוֹיִם; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לֹא הָיוּ מַעֲלוֹת שְׁכַר לְלוֹיִם. רַבָּא בְּשֵׁם רַב יוּדָה, רַבִּי זְעִירָא בְּשֵׁם מֶר עוֹקְבָא: אֵין מְקַדְרִין, אֲלֵא בְּחֶבֶל שֶׁל חַמְשִׁים אַמּוּה. רַבִּי זִירָא בְּשֵׁם רַב חֲסָדָא אוֹמֵר: אֵין מְקַדְרִין לֹא בְּעָרֵי הַלְלוּיִם וְלֹא בְּמָקוֹם עֲגֻלָּה עֲרוּפָה.

וְתִיַּא כְּמֵאן דְּאָמַר: אֲלֵף אַמּוּה – מִגְּרֵשׁ, וְאַלְפִים – תְּחוּם שְׁבֵת. בְּרַם, כְּמֵאן דְּמַר: אֲלֵף מִגְּרֵשׁ, וְאַלְפִים שְׁדוֹת וּכְרָמִים, כְּלוּם לְמַדּוֹ לְתַחּוּם שְׁבֵת לֹא מִתְּחוּם עָרֵי לְוִיִּים? לְעִיקָר אֵין

מקדרינו, לטפילה מקדרינו? ומניין שלא יהו קוברין בערי הקלויים? רבי אבהו בשם רבי יוסי בר הנינה: ומגרישיהם יהיו לבהמתם ולרכשם ולכל חיתם – להיים ניתנו, ולא לקבורה ניתנו.

הדרן עלך פירק אלו הן הגולין

פירק שלישי

הלכה א' מתני' אלו הן הלוקין: הבא על אהותו, ועל אהות אביו, ועל אהות אמו, ועל אהות אשתו, ועל אשת אחיו, ועל אשת אחי אביו, ועל הנידה. אלקמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לנתין ולממזר. אלקמנה וגרושה – חייבין עליה משום שני שמות. גרושה וחלוצה – אינו חייב אלא משום שם אחד בלבד.

הלכה ב' מתני' הטמא שאכל את הקודש, והבא אל המקדש טמא, האוכל חלב ודם ונתר ופיגול וטמא, השוחט והמעלה בחוץ, והאוכל חמין בפסח, והאוכל והעושה מלאכה ביום הכיפורים, והמפטם את השמן, והמפטם את הקמורת, והסך בשמן המשחה, והאוכל נבילות ומריפות שקצים ורמשים. אכל טבל ומעשר ראשון שלא נטלו תרומתו, ומעשר שני והקדש שלא נפדו.

כמה יאכל מן הטבל ויהא חייב? רבי שמעון אומר: כל שהוא. וחכמים אומרים: בנות. אומר להן רבי שמעון: אין אתם מודין לי באוכל נבילה כל שהוא – שהוא חייב! אמרו לו: מפני שהוא כברייתה. אומר להן: אף היטה אחת – כברייתה.

הלכה ג' מתני' האוכל ביפורים עד שלא קרא

[דף ה' ע"ב] עליהו, קדשי קדשים חוץ לקלעים, קדשים קלין מעשר שני חוץ לחומה, השובר את העצם בפסח טהור – הרי זה לוקה ארבעים. אכל הפותיר בטמא, והשובר בטמא – אינו לוקה ארבעים.

הלכה ד' מתני' הנוטל אם על הבנים – רבי יהודה אומר: לוקה ואינו משלח. וחכמים אומרים: משלח ואינו לוקה. זה הכלל: כל מצוה לא תעשה שיש בה קום ועשה – אין חייבין עליה.

הלכה ה' מתני' הקורח קרחה בראשו, והמקוף פאת ראשו, והמושחית פאת זקנו, והשורט שריטה אחת על המת – חייב. שרט שריטה אחת על המשח מתים, או חמש שריטות על מת אחד – חייב על כל אחת ואחת.

על הראש – שְׁתִּיב, אחת מיִּבֵּן ואחת מיִּבֵּן. ועל הַזֶּקֶן – שְׁתִּיב מיִּבֵּן ושְׁתִּיב מיִּבֵּן ואחת מִלְמַטָּה. רבי אֶלְעָזָר אומר: אם נִטְלָן כּוֹלֵן כְּאַחַת – אינו חַיִּיב אֵלָּא אַחַת.

ואינו חַיִּיב עד שִׁיטְלָנוּ בְּתַעַר. רבי לִיעֲזָר אומר: אִפְּיֵלוּ לִיקְטוּ בְּמִלְקָט אוּ בְּרַהֲיִטְנִי – חַיִּיב. **הַלְכָה ו' מִתַּנִּי'** הַפּוֹתֵב בְּתוֹבֵת קַעֲקַע, כְּתֵב וְלֹא קִיעֲקַע, קִיעֲקַע וְלֹא כְּתֵב – אינו חַיִּיב, עד שִׁיכְתּוּב וְקַעֲקַע. בְּדִיּוֹ, וּבְכַחֲלוֹ, וּבְכָל דְּבַר שֶׁהוּא רוּשָׁם. רבי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה מְשׁוּם רבי שְׁמַעוֹן אומר: אינו חַיִּיב עד שִׁיכְתּוּב שֵׁם הַשֵּׁם, שְׁנַאֲמַר (ויקרא יט) **וּכְתַבְתָּ קַעֲקַע לֹא תִתְּנוּ בָּכֶם אֲנִי ה'.**

הַלְכָה ז' מִתַּנִּי' גִּזֵּיר שֶׁהִיָּה שׁוֹתֵה בֵּינָן כָּל הַיּוֹם – אינו חַיִּיב אֵלָּא אַחַת. אָמְרוּ לוֹ: "אַל תִּשְׁתֶּה אֶל תִּשְׁתֶּה" והוא שׁוֹתֵה –

[דף ט' ע"א]

חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הֵיָּה מִטְּמֵא לַמִּתִּים כָּל הַיּוֹם – אינו חַיִּיב אֵלָּא אַחַת. אָמְרוּ לוֹ: "אַל תִּיטְמֵא, אֶל תִּיטְמֵא", והוא מִיטְמֵא – חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

הֵיָּה מְגַלַּח כָּל הַיּוֹם – אינו חַיִּיב אֵלָּא אַחַת. אָמְרוּ לוֹ: "אַל תְּגַלַּח אֶל תְּגַלַּח", והוא מְגַלַּח – חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. הֵיָּה לְבוּשׁ בְּכֻלָּאִים כָּל הַיּוֹם – אינו חַיִּיב אֵלָּא אַחַת. אָמְרוּ לוֹ: "אַל תִּלְבַּשׁ אֶל תִּלְבַּשׁ", והוא פּוֹשֵׁט וְלוֹבֵשׁ – חַיִּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת.

הַלְכָה ח' מִתַּנִּי' יֵשׁ חוֹרֵשׁ תָּלָם אֶחָד וְחַיִּיב עָלָיו מְשׁוּם שְׁמוֹנָה לָאוּיָן, תְּחוֹרֵשׁ בְּשׁוּר וְחִמּוֹר, וְהֵם מוֹקֵדְשֵׁינָן, בְּכֻלָּאִים בְּכֶרֶם, וְשִׁבְעִיעִית, יוֹם טוֹב, וְכֵהֵן וְגִזֵּיר וְאֵף בֵּית הַטּוֹמְאָה. תְּנַנְיָה בֶּן חֲכִינָאִי אומר: אֵף הַלּוֹבֵשׁ כְּלָאִים. אָמְרוּ לוֹ: אינו הַשֵּׁם. אָמַר לָהֶן: אֵף לֹא תְנַזִּיר הוּא הַשֵּׁם.

הַלְכָה ט' מִתַּנִּי' כַּמָּה מִלְקִין אוֹתוֹ? אַרְבָּעִים חֶסֶר אַחַת. שְׁנַאֲמַר (דברים כח) **בְּמִסְפַּר אַרְבָּעִים**, מִיִּנְיָן שֶׁהוּא סְמוּךְ לְאַרְבָּעִים. רבי יְהוּדָה אומר: אַרְבָּעִים שְׁלִימוֹת. וְאִיכָן הוּא לֹקַח אֶת הַיִּתְרָה? בֵּין בְּתִיפּוּי.

הַלְכָה י' מִתַּנִּי' אֵין אוֹמְדִין אוֹתוֹ אֵלָּא כַּמְבוֹת הֶרְאוּיוֹת לְהַשְׁתַּלֵּשׁ. אָמְדוּהוּ לְקַבֵּל אַרְבָּעִים, לָקַח מְקַצֵּת וְאָמְרוּ שְׁאִינוּ יֹכֵל לְקַבֵּל אַרְבָּעִים – פְּטוֹר. אָמְדוּהוּ לְקַבֵּל שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה, מִשְׁלָקָה אָמְרוּ יֹכֵל הוּא לְקַבֵּל אַרְבָּעִים – פְּטוֹר. עֵבֶר עֲבִירָה שְׁנֵי בַּח שְׁנֵי לָאוּיָן, אָמְדוּהוּ אוֹמֵד אֶחָד – לֹקַח וּפְטוֹר. וְאֵם לֹא – לֹקַח וּמִתְרַפָּא וְחוֹזֵר וְלֹקַח.

[דף ט' ע"ב] הַלְכָה י"א מַתְנִי' בַּיָּצֵד מִלְקִין אוֹתוֹ? כּוֹפֵת שְׁתֵּי יָדָיו עַל הַעֲמוּד הַיָּלֵף וְהַיָּלֵף.
וְחֹזֵן הַכְּנֶסֶת אוֹחֵז בְּבִגְדָיו, אִם נִקְרָעוּ – נִקְרָעוּ, וְאִם נִפְרָמוּ – נִפְרָמוּ, עַד שֶׁהוּא מְגַלֵּה אֶת
לְבוֹ. וְהַאֲבָן נְתוּנָה מֵאַחֲזָרָיו, חֹזֵן הַכְּנֶסֶת עוֹמֵד עָלֶיהָ. וְרִצּוּעָה שֶׁל עֶגֶל בְּיָדוֹ, כְּפֹלֵה אַחַד
לְשָׁנִים וּשְׁנַיִם לְאַרְבָּעָה, וּשְׁתֵּי רִצּוּעוֹת עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת בָּהֶן. יָדָה טַפַּח וְרַחֲבָה טַפַּח, וּמְגַעֵת
עַל פִּי כְּרִיסוֹ.

וּמִכָּה שְׁלִישׁ מִלְפָּנָיו, וּשְׁתֵּי יָדוֹת מֵאַחֲזָרָיו. וְאִינוּ כּוֹפֵה אוֹתוֹ לֹא עוֹמֵד וְלֹא יוֹשֵׁב, אֲלֵא מוּפָתָה,
שְׁנַאָמֵר (דְּבָרִים כ"ה) וְהַפִּילוּ הַשֹּׁפֵט וְהִכְהוּ לְפָנָיו וְגו'. וְהַמְּכָה, מִכָּה בְּיָדוֹ אַחַת בְּכָל כּוֹחוֹ.

וְהַקּוֹרָא קוֹרָא: אִם לֹא תִשְׁמַר לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וְגו' וְהַפְּלֵא ה' אֶת מַפְתָּדָךְ
וְאֶת מַכּוֹת וְגו', וְחֹזֵר לְתַחֲלִילַת הַמִּקְרָא. וְאִם מֵת תַּחַת יָדוֹ – פְּטוּר. הוֹסִיף לוֹ רִצּוּעָה
אַחַת וְמֵת – הָרִי זֶה גֹלָה עַל יָדוֹ.

נִתְקַלְקַל בֵּין בְּרִיעֵי בֵּין בְּמִים – פְּטוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָאִישׁ – בְּרִיעֵי, וְהָאִשָּׁה – בְּמִים.
הַלְכָה י"ב מַתְנִי' כָּל חַיִּיבֵי כְּרִיתוֹת שִׁלְקוֹ – נִפְטָרוּ יָדֵי כְּרִיתָתָךְ, שְׁנַאָמֵר (דְּבָרִים כ"ה) וְנִקְלָה
אַחִיד לְעֵינֶיךָ, מִשִּׁלְקָה – הָרִי הוּא כְּאַחִיד; דְּבָרֵי רַבִּי חֲנַנְיָה בֶן גַּמְלִיאֵל.

וּמָה אִם הַעוֹבֵר עֲבִירָה אַחַת – נִפְשׁוֹ נִיטְלָת עָלֶיהָ. הַעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת – עַל אַחַת כְּמָה
וּכְמָה שְׁתֵּינֶתָן לוֹ נִפְשׁוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִמְּקוֹמוֹ הוּא לְמַד, שְׁנַאָמֵר (ויקרא י"ח) וְנִכְרַתוּ הַנְּפֹשׁוֹת הָעֹשֶׂת מִקְרֵב
עַמִּים וְגו'. וְאוֹמֵר (שם) אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם. הָא, כָּל הַיּוֹשֵׁב וְלֹא עֹבֵר
עֲבִירָה – נִתְנַיֵן לוֹ שְׁכָר כְּעוֹשֶׂה מִצְוָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי אוֹמֵר: הָרִי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים י"ב) רַק חֶזֶק לְבַלְתִּי אֲכַל הַדָּם כִּי הַדָּם
הוּא הַנֶּפֶשׁ וְגו', וּמָה אִם הַדָּם שֶׁנִּפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם הָתָּה מִמֶּנּוּ, הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ מִקְבֵּל שְׁכָר.
גִּזְל וְעֵרִוֹת שֶׁנִּפְשׁוֹ שֶׁל אָדָם מִתְּאֵוָה לָהֶן וּמִחֲמֻדָתָן, הַפּוֹרֵשׁ מִהֶן – עַל אַחַת כְּמָה וּכְמָה
שִׁינּוּכָה לוֹ וְלְדוֹרוֹתָיו וְלְדוֹרוֹת דוֹרוֹתָיו עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת.

הַלְכָה י"ג מַתְנִי' רַבִּי חֲנַנְיָא בֶן עֲקָשִׁיא אוֹמֵר: רִצָּה הַמְּקוֹם כְּרוּךְ הוּא לְזִכּוֹת יִשְׂרָאֵל,
לְפִיכָךְ הִרְבָּה לָהֶן תּוֹרָה וּמִצְוֹת, שְׁנַאָמֵר (ישעיה כ"ב) יִי חַפֵּץ לְמַעַן עֲדֹקוּ וְגַדִּיל תּוֹרָה
וְיִאֲדִיר.

לא מצאנו גמרא ירושלמית בפרק הזה

סליח פקא וסליקא לה מוסבתא דמנבות ברחמי שמיאי בריה דחמנא דסייעו מריש געד בענו

תדרו עלה מסבת סבות ונדרדו עלה. ועשו עלה מסבת סבות ונדעמו עלה. לא נתגשו מנה מסבת סבות ולא תתגשו מנה. לא בעלקא הדרו ולא בעלקא דאמי: (גי פעמים) ימי רצון
מלפניך יי אליהו ואלהי אבותינו, שתהא תורה אמתנו בעולם הזה, ותהא עשנו לעולם הבא: חנינא בר פפאי. רמי בר פפאי. נחמן בר פפאי. אחאי בר פפאי. אבא בר פפאי.

רפ"ם בר פפא. רביש בר פפא. סורבך בר פפא. אנדא בר פפא. דרו בר פפא. הערב נא :: אלתינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל, ונתתה בלגנו אנהו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל בלגנו יודעי שקד וזוכרי תורתך: מאנכי תספגני מצותך, כי לעולם היא לי: ויהי לבי תמים בהקדוה, למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך, כי גם תיימני: ברוח אמת :: לפניך תפוד: אמן אמן אמן סלה ועד: מורים אנהו לשנוד :: אלתינו ואלתי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משפיעים והם משפיעים. אנו משפיעים לדברי תורתך, והם משפיעים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו מקבלים שברך, והם עמלים ואנו מקבלים שברך. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לת"י העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שנאמר אלהים תורידים לבאר שחת. אנשו דמים ומרבה לא תעז: מיתום, ואני אבטח פד: ותי רצון מלפניך :: אלתי, קשם שגורפני לסבים מסכת מבות, פן שגורני לסתחילי מסכתות ופקדים אחרים ולסגסום, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולגבם את כל דברי תלמוד תורתך באמת: זכות כל הספאים ואמוראים ותלמידי חכמים, נעמוד לי ולרעמי, שלא תמול התורה מפי יוספי ורעי ורעי עד עולם, ותתקנם בי, בהתהלכך פנחה אמה, בשכבה תשמך עליך, ותקוצות היא תשיקך: כי ב' ירבו ימיו, ויוסיפו לה שנות חיים: אורף ימים בימינה, בשמאלה עשר וקבוד: :: עו לעמו יתנו, :: וקרף את עמו בשלום:

מִסְכַּת סִנְהֶדְרִין

פְּרָק ראשון

הֲלָכָה א' מתני' דיני ממונות – בשלשה, גזלות וחובות – בשלשה, גזק וחצי גזק, תשלומי כפל, תשלומי ארבעה וחמשה, האונם, והמפתה, ומוציא שם רע – בשלשה; דברי רבי מאיר. ותקמים אומרים: המוציא שם רע – בעשרים ושלשה, מפני שיש בו דיני נפשות.

גמרא מנן תיתי ליה? והיו אלה לכם לחקת משפט (במדבר לה, כט), הייתי אומר אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה. ומניין לדיני ממונות שהן בשלשה? ונקרב בעל הבית אל האלהים (שמות כב, ז), ריבה ביה דיון אחד עד האלהים (שם פסוק ח), הרי שנים (שם) אשר ירשיעון אלהים, הרי כאן שלשה דברי רבי יאשיהו.

רבי יונתן אומר: הראשון תחילה נאמר ואין דורשין תחילות אלא עד האלהים הרי אחד, אשר ירשיעון אלהים הרי שנים, אין בית דין שקול, מוסיפין עליהן עוד אחד הרי שלשה. רבי אומר: בשנים הפתוב מדבר. אתה אומר בשנים, או אינו אלא באחד? בששה אומר: אשר ירשיעון אלהים אין כתיב כאן אלא אשר ירשיעון אלהים, אין בית דין שקול, מוסיפין עליהן עוד אחד, הרי שלשה.

רבי אבהו בעי: וברבי דיני ממונות בהמשה, ושינמר בעשרים ושלשה. אשכח תני רבי חזקיה: הואיל ואמרה תורה הרוג על פי מטים, הרוג על פי עדים, מה עדים – שנים, אף מטים – שנים, אין בית דין שקול – מוסיפין עליהן אחד, הרי חמשה.

[דף א' ע"ב] לא הן גזילות הן חבולות? אשכח תני רבי שמעון בן יוחי ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (שמות כא, א) אתא מימר לה בפשוטה דקרייא, ותייא פרבי יוסי בר הלפתא.

רבי יוסי בר הלפתא, אתון תרין בר נש מידון קומוי. אומר ליה: על מנת שתדינגנו דין תורה. אמר לון: אני איני יודע דין תורה, אלא היודע מהשבות – יפרע מאותן האנשים מקבלין עליכון מה דנא אומר לכון.

רבי עקיבה, בד הוה בר נש אזל בעי מידון קומייה, הוה אמר ליה הווי יודעין לפני מי אתם עומדין, לפני מי שאמר והיה העולם. **שנאמר** (דברים יט, יז) **ועמדו שני האנשים אשר להם הרב לפני ה', ולא לפני עקיבה בן יוסף!**

תני: קודם לארבעים שנה עד שלא הרב הבית – ניטלו דיני נפשות. ובימי שמעון בן שטח – ניטלו דיני ממונות. אמר רבי שמעון בן יוחי: בריה רחמנא דלינא חכים מידון.

שמואל אמר: שנים שדנו – דיניהם דין, אלא שנקראו בית דין הצופה. רבי יוחנן וריש לקיש תריהון מרין: אפילו שנים שדנו – אין דיניהון דין.

תמן תנינן: הנה דן את הדין, ויכה את החייב, חייב לזבאי, מימא לטהור, טיהר לטמא – מה שעשה עשוי וישלם מביתו.

רבי בא בשם רבי אבהו: בשאמרו לו: הרי את מקובל עלינו בשנים. מה אנן קיימין? אם בשטעה ודנן משיקול הדעת, בדיא מה שעשה עשוי? אם בשטעה ודנן דין תורה, בדיא ישלם מביתו?

רבי בא בשם רבי אבהו: בשאמרו לו: הרי את מקובל עלינו בשלשה, על מנת שתדיננו דין תורה, ומעה ודנן בשיקול הדעת – ישלם מביתו, שהגים דעתו לדון יחידי דין תורה. דתנינן: אל תהי דן יחידי, שאין דן יחיד אלא אחד.

אמר רבי יהודה בן פזי: אף הקדוש ברוך הוא אינו דן יחידי, שנאמר (מלכים א, כב, יט) **וכל צבא השמים עמד עליו מימינו ומשמאלו**, אילו מטין לכף זכות, ואילו מטין לכף חובה, אף על פי שאין דן יחידי.

[דף ב' ע"א]

חותם יחידי, שנאמר (דניאל י, כא): **אבל אגיד לך את הרשום בכתב אמת.**

אמר רבי יוחנן: לעולם אין הקדוש ברוך הוא עושה בעולמו דבר עד שנמלך בבית דין שלמעלה. מה טעם? (שם פסוק א) **ואמת הדבר וצבא גדול**. אימתי חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת? בשעה שנמלך בבית דין שלמעלה. אמר רבי לעזר: כל מקום שנאמר 'וה' – הוא ובית דינו. ובגנין אב שבכולם (מלכים א, כב, כג) **וה' דבר עליה רעה.**

מהו חותמו של הקדוש ברוך הוא? רבי ביבי בשם רבי ראובן: **אמת**. מהו אמת? אמר רבי בון: שהוא אלהים חיים ומלך עולם.

אָמַר רִישׁ לְקִישׁ: אֵלֶּיךָ – רִישׁיָה דְאֶלְפָא בֵּיתָא, מִ"ם – בְּאַמְצְעֵיתָהּ, תִּי"ו – בְּסוּפָהּ, לֹאמַר:
אֲנִי ה' רֵאשׁוֹן (ישעיה מד, ו) – שְׁלֵא קִיבְלֵתִי מֵאַהֲרָ. וּמִבְּלָעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים, שְׂאִין לִי שׁוּתָפָה.
וְאֵת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא – שְׂאִינִי עֵתִיד לְמוֹסְרָה לְאַחֲרָ.

רַבִּי בָּא וְרַבִּי בְּנִימִין בַּר יֶפֶת הוּוּ דִּינִין קוּמִי רַבִּי יִצְחָק, וּנְפַק דִּינָא עִם רַבִּי בְּנִימִין. אֲתָא
רַבִּי בָּא, בְּעֵי מִיטְרוּף עַל רַבִּי אָמִי, וְאַלְפָה, מוּמְחָה שְׂכַפְפָּה וְדָן – דִּינָו דִּין.

רַבִּי אֶבְרָהָם הָוָה יְתִיב דִּינִין בְּכַנְיָשְׁתָּא מִדְּרֵתָא דְקִיסְרִין לְגַרְמִיָּה, אָמְרִין לִיהַּ תַּלְמִידֵי: וְלֹא
בֶּן אֶלְפָן רַבִּי: אַל תְּהֵא דֶּן יְחִידִי אָמַר לֹא: בִּינִין דְּאָנָן חָמִי לִי יְתִיב דִּינִין לְגַרְמִי וְאֲתוּן לְגַבִּי
– כָּמִי שְׂקִיבְלוּ עֲלֵיהוֹן. וְתַנִּי בָּן: בְּמָה דְבָרִים אָמוּרִים? שְׁלֵא קִיבְלוּ עֲלֵיהוֹן, אֲבָל אִם קִיבְלוּ
עֲלֵיהוֹן – דֶּן אֶפְּלוּ יְחִידִי.

רַבִּי יוֹחָנָן אָזַל מִידוֹן קוּמִי רַבִּי חֵייה רַבְּה, אֵייתוּב גַּבִּי חַד תַּלְמִיד. וְלֹא בֶּן תַּנְיָא אָב וּבְנָו,
תֵּרַב וְתַלְמִידוֹ, שְׁנִיחָן נִימְנִין אַחֲדָ, נִימַר חֵבֵר וְתַלְמִיד הֵיָה כְּרַבִּי לְעֶזְרָ לְרַבִּי יוֹחָנָן. גָּזַר דִּין
נְפָקוּ מִן דְּרַב לְגַרְמִיָּה, מִן דְּרַבִּי אַחָא לְגַרְמִיָּה, מִן דְּרַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסִי לְגַרְמִיָּהוֹן.

תַּמָּן תַּנְיָנִין: הַנּוּטֵל שְׂכָרוֹ לְדוֹן – דִּינָו בְּטִילִין.

[דף ב' ע"ב] בִּינִי מִתְּנִיתָא: הַחֲשׂוֹד לִיטוּל שְׂכָרוֹ וְדָן.

חַד בַּר נֶשׁ אָזַל מִידוֹן קוּמִי רַב הוּנָא. אָמַר לִיהַּ אֵייתִי לִי בַר נֶשׁ דִּימוֹק תְּחוּתִי לְדִיקְלָא.

רַב הוּנָא הָוָה רְעֵי תוֹרִין, וְהוּוּ יַדַּע שְׁחָדוּ לְבַר נֶשׁ, אָמַר לִיהַּ אֵייתָא שְׁחָד עָלִי, אָמַר לִיהַּ:
חַב לִי אֲנָרִי וְתַנִּי בֶּן נוֹתָנִין לְדִינִין שְׂכַר בְּטִילוֹ, וְלַעֲדָ שְׂכַר עֲדוּתוֹ.

חַד בַּר נֶשׁ סָאב לְחַד בַּחֵן אֲתָא עוּבְדָא קוּמִי רַבִּי יִצְחָק וְאוּכְלִיָּה חוּלִין, סְבָרִין מִימַר שְׂוִיזָאִין
לֹא דְמִי תְרוּמָה מִתּוֹכָם.

תַּנְיָ: רַבִּי אֶלְעִזָר בֶּן רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אָמַר: הַמְּבַצֵּעַ – הוּטָא, וְהַמְּבָרֵךְ אֵת הַמְּבַצֵּעַ – הַרִי
זֶה כְּמִנְאָץ לְפָנֵי הַמְּקוֹם, שְׁנַאָמַר (תהלים י, א) וּבִצְעַ בְּרַךְ נֶאֱמַר ה'. אֲלָא יְקוּב תִּדִין אֵת הַהַר
כְּשֶׁעֲשָׂה מוֹשֶׁה. אֲבָל אַהֲרֹן מוֹשִׁים שְׁלוֹם, שְׁנַאָמַר (מלאכי ב) בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הִלַּךְ אֶתִּי.

תַּנְיָ: רַבִּי לִיעֶזְרָ בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: מַה תַּלְמוּד לֹאמַר: וּבִצְעַ בְּרַךְ נֶאֱמַר ה'? מוֹשֶׁלָּו מוֹשֶׁל לְמַה
הַדְּבָר דּוּמָה, לְאַחֲדָ שְׁנַגְבַּב סָאָה חֵיטִין וְהוּלִיכָה לְנַחְתוּם וְהַפְּרִישׁ חֲלָתָהּ וְהַאֲכִילָהּ לְבָנָיו,
הַרִי זֶה מְבָרֵךְ, וְאִינוּ אֲלָא מְנַאָץ.

רבי מאיר אומר: מה תלמוד לומר **ובוצע ברך נאץ ה'?** אילו אחי יוסף שנגאמר (בראשית לו, כז): **מה בצע פי נהרג את אחינו וגו'.**

רבי יהושע בן קרחה אומר: מצוה לבצע שנגאמר (זכריה ח, טז) **אמת ומשפט שלום כל מקום שיש אמת, אין משפט שלום. יש שלום, אין משפט אמת.** ואי זה אמת שיש בו משפט שלום? הוי אומר: זה ביצוע.

דן את הדין, זיכה לזכאי, חייב לחייב – מעלה עליו הכתוב פילו עשה צדקה עם הזכאי, ופילו עשה צדקה עם החייב. צדקה עם הזכאי, שהחזיר לו ממונו. ועם החייב, שהוציא גזילו מתחת ידו.

אמר רבי אבהו: משפט משפט אמורין בפרשה, **אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם.** רבי זכריה בעי קומי רבי אמי: עבדין עובדא פההן תנניא? תני: רבי שמעון בן מנסיא אומר: פעמים שאתה רשאי לבצע, פעמים שאין אתה רשאי לבצוע. ביצד? שנים שבאו אל הדיין, עד שלא שמע דבריהן, או מששמע דבריהן ואינו יודע היכן הדין נוטה – רשאי לומר להן צאו ובצעו. משתשמע דבריהן ויודע אתה היכן הדין נוטה – אין אתה רשאי לבצוע. שנגאמר (משלי י, יד) **פוטרי מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש** – עד שלא נתגלע הריב אתה רשאי לנטוש, משנתגלע הדין – אין אתה רשאי לנטוש.

אמר רבי מתננייה: אף הפשרה צריכה הכרע הדעת.

רבי יהודה בן לקיש אומר: שנים שבאו אל הדיין אחד רב ואחד חזק, עד שלא שמע דבריהן – רשאי לומר להן: "איני נזקק לכם שפוא ותחייב החזק ויהא החזק אויבו". מששמע דיבריהן, אין רשאי לומר להן: "איני נזקק לכם" שנגאמר (דברים א, יז) **לא תגורו מפני איש.**

רבי יהושע בן קרחה אומר: הרי שהיה יושב אצל הדיין, וראה זכות לעני והוכה לעשיר, מניין שלא ישתוק? שנגאמר (שם) **לא תגורו מפני איש,** אל תכנים דבריו מפני איש.

ויהו תדיינין יודעין את מי הו דניו, ולפני מי הו דניו. ויהו העדים יודעין את מי מעידיו, ולפני מי מעידיו, לפני מי שאמר והיה העולם! שנגאמר (שם) **ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה'.** ואומר (תהלים פב, א) **אלהים נצב בעדת אל.** וכן יהושפט אומר לשופטים (דברי הימים ב, יט, י) **ראו מה אתם עשים כי לא לאדם תשפטו כי לה.** וכי אפשר לכשר ודם לדון את בוראו? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, **אנא אמרית דיהא לראובן מאה דינר ולשמעון ולא פלוס,** ואת נטלן מזה ונתנן לזה, עלי לשלם לו

תּוֹסֵפֶתָא

פּרָק תְּשִׁיעִי

א. פּסח שְׁנַתְעָרַב בְּחַלִּין - יִקְרִיב חַלִּין לְשֵׁם פּסח, וְהָרִי הֵן כְּשִׁנֵּי זְבָחִים שְׁנַתְעָרְבוּ. שְׁנַיִם שְׁנַתְעָרְבוּ פּסחֵיהֶן - זֶה מוֹשֶׁף לֹא אֶחָד וְזֶה מוֹשֶׁף לֹא אֶחָד, זֶה מְמַנֶּה עִמּוֹ אֶחָד מִן הַשּׁוֹק וְזֶה מְמַנֶּה עִמּוֹ אֶחָד מִן הַשּׁוֹק, זֶה בָּא אֶצֶל זֶה וְזֶה בָּא אֶצֶל זֶה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: 'אִם שְׁלִי הוּא הַפּסח - יִדְרֶךְ מְשׁוּכּוֹת מְשֻׁלָּף וְנִמְנִיתַ עַל שְׁלִי, וְאִם שְׁלָךְ הוּא הַפּסח - יְדִי מְשׁוּכּוֹת מְשֻׁלִי וְנִמְנִיתַ עַל שְׁלָךְ':

ב. שְׁנַיִם שֶׁל שְׁלִשָּׁה שְׁלִשָּׁה, שְׁלִשָּׁה שֶׁל אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה, אַרְבָּעָה שֶׁל חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה, חֲמִשָּׁה שֶׁל שֵׁשׁ שֵׁשׁ, שֵׁשׁ שֶׁל שִׁבְעָה שִׁבְעָה, שְׁבַע שֶׁל שְׁמוֹנֶה שְׁמוֹנֶה, תְּשַׁעָה שֶׁל עֶשְׂרֵה עֶשְׂרֵה - מְמַנֵּין לָהֶן אֶחָד מִכָּל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה, וּמְחַבְּרִים אַחֲרֵיהֶן שְׁנַיִם מְפָרִישִׁין פּסח אֶחָד, וְאוֹמְרִין: 'כָּל שֶׁהוּא שְׁלוֹ פּסח זֶה - יְדִינוּ מְשׁוּכּוֹת מְשֻׁלָּנוּ וְנִמְנִינוּ עַל שְׁלו'. נִמְצָא שְׁלִשָּׁה שֶׁל שְׁנַיִם שְׁנַיִם, אַרְבָּעָה שֶׁל שְׁלושָׁה שְׁלִשָּׁה, חֲמִשָּׁה שֶׁל אַרְבָּעָה אַרְבָּעָה, שֵׁשׁ שֶׁל חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה, שִׁבְעָה שֶׁל שֵׁשׁ שֵׁשׁ, שְׁמוֹנֶה שֶׁל שִׁבְעָה שְׁבַעָה, תְּשַׁעָה שֶׁל שְׁמוֹנֶה שְׁמוֹנֶה, עֶשְׂרֵה שֶׁל תְּשַׁעָה תְּשַׁעָה, נִמְשְׁכִין לָהֶן אֶחָד מִכָּל חֲבוּרָה וְחֲבוּרָה, וּמְפָרִישִׁין פּסח אֶחָד, וְאוֹמְרִים: 'כָּל מִי שֶׁהוּא שְׁלו פּסח זֶה - יְדִינוּ מְשׁוּכּוֹת מְשֻׁלָּנוּ וְנִמְנִינוּ עַל שְׁלו', נִמְצָאוּ אוֹחֲזִין אֶת הַטְּפֵלָה וּמְנִיחִין אֶת הָעֵקֶר. אָמַר לָהֶם

הַשְּׁלֵם

וְאָמְרוּ לוֹ - אוֹכֵל שֵׁם הָרֵאשׁוֹן, לֹא אָמַר לָהֶם וְלֹא אָמַר לוֹ - אֵינֶן אַחֲרָאִין זֶה לְזֶה. מִכָּאֵן אָמְרוּ: יִפָּה שְׁתִּיקָה לְחֻכְמַיִם, קָל וְחֹמֵר לְטַפְשִׁים. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (מְשֻׁלֵי יו, כח): "גַּם אוֹיֵל מְחַרֵּשׁ חֻכְם יַחֲשֵׁב", וְאֵין צְרִיךְ לוֹמַר חֻכְם מְחַרֵּשׁ. "וְאוֹטֵם שְׁפִתָיו נְבוֹן":

ג. נִתְעָרַב בְּעוֹלָה - יִרְעוּ עַד שִׁיסְתָּאָבוּ, וְיִמְכְרוּ וְיָבִיא בְדַמֵי הַיִּפָּה שְׁבֵהֶן פּסח, וּבְדַמֵי הַיִּפָּה שְׁבֵהֶן עוֹלָה. קָרַב פּסחו - יָבִיא בְדַמֵי פּסח אַחֵר, קָרַב עוֹלָתוֹ - יָבִיא בְדַמֵי עוֹלָה אַחֲרָת. נִתְעָרְבוּ בְּתוֹדָה - יִרְעוּ עַד שִׁיסְתָּאָבוּ, וְיִמְכְרוּ, וְיָבִיא בְדַמֵי הַיִּפָּה שְׁבֵהֶן פּסח, וּבְדַמֵי הַיִּפָּה שְׁבֵהֶן תוֹדָה. קָרְבָה פּסחו - יָבִיא בְדַמֵי פּסח אַחֵר. קָרְבָה תוֹדָתוֹ - יָבִיא בְדַמֵי תוֹדָה אַחֲרָת. נִתְעָרְבוּ בְּחֻטָּאת - יִרְעוּ עַד שִׁיסְתָּאָבוּ, וְיִמְכְרוּ וְיָבִיא בְדַמֵי הַיִּפָּה שְׁבֵהֶן פּסח, וּמִבִּיא בְדַמֵי הַיִּפָּה שְׁבֵהֶן חֻטָּאת. קָרַב פּסחו - יָבִיא בְדַמֵי פּסח אַחֵר, קָרְבָה חֻטָּאתוֹ - יָבִיא בְדַמֵי חֻטָּאת אַחֲרָת, נִתְעָרַב בְּאֶשֶׁם - יִרְעוּ עַד שִׁיסְתָּאָבוּ, וְיִמְכְרוּ וְיָבִיא בְדַמֵי יִפָּה שְׁבֵהֶן פּסח, וּבְדַמֵי יִפָּה שְׁבֵהֶן אֶשֶׁם. קָרַב פּסחו - יָבִיא בְדַמֵי פּסח אַחֵר, קָרַב אֶשְׁמוֹ - יָבִיא בְדַמֵי אֶשֶׁם אַחֵר. נִתְעָרְבוּ בְּשִׁלְמִים - שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שִׁיסְתָּאָבוּ, וְיִמְכְרוּ, וְיָבִיא בְדַמֵי הַיִּפָּה שְׁבֵהֶן פּסח, וְיָבִיא בְדַמֵי הַיִּפָּה שְׁבֵהֶן שִׁלְמִים. קָרַב פּסחו - יָבִיא בְדַמֵי פּסח אַחֵר. קָרְבוּ שִׁלְמִים - יָבִיא בְדַמֵי שִׁלְמִים אַחֲרִים. שִׁלְמִים שְׁנַתְעָרְבוּ בְּשִׁלְמִים הַבָּאִים מִחֻמַּת הַפּסח - יִרְעוּ עַד שִׁיסְתָּאָבוּ, וְיִמְכְרוּ, וְיָבִיא בְדַמֵי הַיִּפָּה שְׁבֵהֶן שִׁלְמִים,

כְּדַבְּרֵי חֲכָמִים. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מִצֹּה
לְהֵבִיא מִן הָרָאשׁוֹן, וְאִם הָיָה הַשְּׁנִי מִן
הַמְּבַחֵר - בִּיאָנוּ, וְהַשְּׁנִי יִרְעָה עַד
שִׁיסְתָּאב וַיִּמְכַּר, וַיֵּבֵא בְדָמָיו שְׁלָמִים
לְשֵׁשֶׁה עֶשֶׂר. הַמְּפָרִישׁ מְעוֹת לְפִסְחוֹ
וְאָבְדוֹ וְהַפְּרִישׁ מְעוֹת תַּחְתִּיהֶן, וְלֹא
הַסְּפִיק לְקַח בְּהֵן פֶּסַח עַד שֶׁנִּמְצְאוּ
מְעוֹת הָרָאשׁוֹנִים - יֵבֵא מֵאֱלוֹ וּמֵאֱלוֹ
פֶּסַח, וַיִּקְרִיב, וְהִשָּׂאָר - יֵבֵא בֵּה
שְׁלָמִים לְשֵׁשֶׁה עֶשֶׂר. הַמְּפָרִישׁ מְעוֹת
לְפִסְחוֹ, וְהַפְּרִישׁ פֶּסַח תַּחְתִּיהֶן,
וְלֹא הַסְּפִיק לְקַח עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מְעוֹת
הָרָאשׁוֹנִים, הַמְּעוֹת - יֵבֵא בְּהֵן פֶּסַח
וַיִּקְרִיב, וְהַפֶּסַח יִרְעָה עַד שִׁיסְתָּאב
וַיִּמְכַּר, וַיֵּבֵא בְדָמָיו שְׁלָמִים לְשֵׁשֶׁה
עֶשֶׂר. הַמְּפָרִישׁ פִּסְחוֹ וְאָבְדוֹ, וְהַפְּרִישׁ
מְעוֹת תַּחְתִּיּוֹ, וְלֹא הַסְּפִיק לְקַח בְּהֵן
פֶּסַח עַד שֶׁנִּמְצְאָ פֶּסַח - פֶּסַח יִקְרֵב,
וְהַמְּעוֹת - יֵבֵא בְּהֵם שְׁלָמִים לְשֵׁשֶׁה
עֶשֶׂר:

ה. הַמְּפָרִישׁ פִּסְחוֹ וְאָבְדוֹ, וְהַפְּרִישׁ אַחַר
תַּחְתִּיּוֹ וְלֹא הַקְּרִיבוֹ, וְאַחַר כֵּךְ נִמְצָא
הָרָאשׁוֹן, הוּא עֲצָמוֹ יִקְרֵב שְׁלָמִים
לְשֵׁשֶׁה עֶשֶׂר: הַמְּפָרִישׁ מְעוֹת לְפִסְחוֹ
וְאָבְדוֹ, וְהַפְּרִישׁ מְעוֹת אַחֲרוֹת תַּחְתִּיהֶן,
וְלִקַּח בְּהֵן פֶּסַח אַחַר וְהַקְּרִיבוֹ, וְאַחַר
כֵּךְ נִמְצְאוּ מְעוֹת הָרָאשׁוֹנוֹת - יֵבֵא
בְּהֵן שְׁלָמִים לְשֵׁשֶׁה עֶשֶׂר:

ו. הַפֶּסַח שֶׁנִּמְצָא בְּשֵׁשֶׁה עֶשֶׂר - יִרְעָה
עַד שִׁיסְתָּאב. בְּאַרְבָּעָה עֶשֶׂר - יִקְרֵב
שְׁלָמִים. רַבִּי אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: קִדְּם חֲצוֹת
- יִרְעָה עַד שִׁיסְתָּאב וַיִּמְכַּר וַיֵּבֵא
בְדָמָיו שְׁלָמִים. לְאַחַר חֲצוֹת - הוּא
עֲצָמוֹ יִקְרֵב שְׁלָמִים. הַפֶּסַח שֶׁלֹּא קִרֵּב

וַיֵּאכְלוּ לַיּוֹם וְלַיְלָה עַד חֲצוֹת, וּבִדְמֵי
הַיִּפָּה שִׁבְהֵן שְׁלָמִים אַחֲרֵים, וַיֵּאכְלוּ
לְשֵׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אַחַד. בֶּן עֲזַאי
אוֹמֵר: שְׁלָמִים הַבָּאִין מִחֲמַת פֶּסַח -
הָרִי הֵן כִּפְסַח לְכָל דְּבַר, אֲלֹא שֶׁהֵן
נֶאֱכָלִין לַיּוֹם וְלַיְלָה. נִתְעַרְבוּ בְּכֹכּוֹר -
שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שִׁיסְתָּאבוֹ, וַיֵּאכְלוּ
כִּכְכוֹר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשְׁחַט
לְשֵׁם מַה שֶׁהוּא וְזֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מַה
שֶׁהוּא, וּשְׁנֵיהֶם יֵאכְלוּ כִּפְסַח וְכַמְנוּיָיו
שֶׁל פֶּסַח. נִתְעַרַב בְּמַעֲשֵׂר - שִׁתִּיהֶן
יִרְעוּ עַד שִׁיסְתָּאבוֹ, וַיֵּאכְלוּ כַּמַּעֲשֵׂר.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: זֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מַה
שֶׁהוּא, וְזֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מַה שֶׁהוּא,
וּשְׁנֵיהֶם יֵאכְלוּ כִּפְסַח וְכַמְנוּיָיו שֶׁל
פֶּסַח. בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר שֶׁנִּתְעַרְבוּ זֶה בְּזֶה
- שְׁנֵיהֶם יִרְעוּ עַד שִׁיסְתָּאבוֹ וְכוּ'. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶם יִשְׁחֲטוּ בְּצִפּוֹן,
זֶה יִשְׁחַט לְשֵׁם מַה שֶׁהוּא וְזֶה יִשְׁחַט
לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא, וַיֵּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם כְּאַחַד,
מִפְּנֵי שֶׁמִּתֵּן דָּמִים שָׁוֶה. וְכֵן הָיָה רַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, בְּאִשֶׁם שֶׁנִּתְעַרַב
בְּשְׁלָמִים: - שְׁנֵיהֶם יִשְׁחֲטוּ בְּצִפּוֹן
וַיֵּאכְלוּ כְּחִמּוֹר שִׁבְהֵן, וְלֹא הוֹדּוּ לוֹ
חֲכָמִים, מִפְּנֵי שֶׁאֵין מְבִיאִין קִדְּשִׁים
לְבַיִת הַפְּסוּל. בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים?
בְּזִמְן שֶׁנִּתְעַרְבוּ חַיִּים אֲבָל נִתְעַרְבוּ
שְׁחוּטִין - יֵאכְלוּ כְּחִמּוֹר שִׁבְהֵן.
נִתְעַרְבוּ בְּפִסְלוֹ מִקְדָּשִׁין אוֹ בְּחֵלִין
שֶׁנִּשְׁחֲטוּ בְּעֹזְרָה - תֵּעָבֵר צוּרְתָן וַיֵּצְאוּ
לְבַיִת הַשְּׂרָפָה:

ד. הַמְּפָרִישׁ פִּסְחוֹ וְאָבְדוֹ, וְהַפְּרִישׁ אַחַר
תַּחְתִּיּוֹ, וְלֹא הַסְּפִיק לְהַקְּרִיבוֹ עַד
שֶׁנִּמְצָא הָרָאשׁוֹן, וְהָרִי הֵן שְׁנֵיהֶן
עוֹמְדִין - יֵבֵא אִיזָה מִהֵן שִׁירְעָה,

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלָמָה

רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: תמכר שלא במום, ילדה זכר - ירעה עד שישתאב, וימכר, ויביא בדמיו פסח. נשתירה אחר הפסח - ירעה עד שישתאב, וימכר ויביא בדמיה שלמים. רבי אליעזר אומר: הוא עצמו יקרב פסח.

פְּרָק עֶשְׂרִי

א. ערבי פסחים סמוך למנחה לא יאכל אדם עד שתחשך, אפילו עני שבישראל - לא יאכל עד שיסב, ולא יפתחו לו מארבע כוסות של יין, אחד חי ואחד מזוג, אחד חדש ואחד ישן, רבי יהודה אומר: צריך שיהא בו טעם ומראה יין.

ב. מזגו לו כוס ראשון, בית שמאי אומרים: מברך על היום ואחר כך יברך על היין, מפני שהיום גורם ליין שיבוא, וכבר קדש היום ועדין היין לא בא. ובית הלל אומרים: מברך על היין ואחר כך מברך על היום, מפני שהיין גורם לקדוש היום שתאמר. דבר אחר: ברכת היין תדירה, ברכת היום אינה תדירה, והלכה כבית הלל.

ג. מצוה על האדם לשמח את בניו ובני ביתו ברגל, שנאמר: "ושמחת

בראשון - יקרב בשני. לא קרב בשני - יקרב בשלישי. מעות שלא קרבו בראשון - יקרב בשני, לא קרבו בשני - יקרב בשלישי. חגיגה שלא קרבה בראשון - תקרב בשני. לא קרבה בשני - תקרב בשלישי:

ז. המפריש מעות לפסחו ומת, אם היה בנו ממנה - יביאם אחריו לשם פסח. ואם לא - יביאם שלמים לששה עשר. המפריש את פסחו ומת, אם היה בנו ממנה עמו - יביאנו אחריו לשם פסח. אין בנו ממנה אחריו - יביאנו לשם שלמים לששה עשר:

ח. תמורת פסח, ולד תמורת פסח, ולדן, ולד ולדי ולדן, עד סוף העולם - ירעו עד שישתאבו, וימכרו, ויביא בדמיהן שלמים. רבי אליעזר אומר: ולדות עצמן יקרבו שלמים, תמורת שלמים, ולד תמורת שלמים, ולדן, ולד ולדן עד סוף העולם - ירעו עד שישתאבו, וימכרו ויביא בדמיהן שלמים. רבי אלעזר אומר: ולדות עצמן יקרבו שלמים. המפריש נקבה לעולתו, ולפסחו, ולאשמו - עושה תמורה. רבי שמעון אומר: לעולתו - עושה תמורה, לפסחו ולאשמו - אין עושה תמורה, שאין לה דבר עושה תמורה אלא הרועה להשתאב. אמר רבי: אין אני רואה דבריו של רבי שמעון בפסח, הואיל ומותר הפסח קרב שלמים:

ט. המפריש נקבה לפסחו - תרעה עד שתשתאב ותמכר ויביא בדמיה פסח.

הוא אומר? בית שמאי אומרים: עד "אם הבנים שמחה". בית הלל אומרים: עד "חלמיש למעינו מים". וחותם בגאלה. אמרו בית שמאי לבית הלל: הלא כבר יצאו שיזכירו יציאת מצרים? אמרו להם בית הלל: אפלו הוא ממתין עד קרית הגבר - הרי אלו לא יצאו עד שש שעות ביום, היאך אומר את הגאולה, ועדין לא נגאלו?

ז. הביאו לפניו מצה וחרסת, אף על פי שאין חרסת מצוה. רבי אליעזר בן רבי צדוק אומר: מצוה. במקדש מביאין לפניו גופו של פסח. אומר רבי אליעזר בן רבי צדוק: היו אומרים תגרי חרוך שבירושלים - בואו וטלו לכם תבלין למצוה.

ח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן. כגון אגוזים תמרים קליות ואגוזים. חייב אדם לספור ביציאת מצרים כל הלילה, אפלו בינו לבין בנו, אפלו בינו לבין עצמו, אפלו בינו לבין תלמידו. מעשה ברבן גמליאל וזקנים, שהיו מסבין בבית ביתוס בן זונין בלוד, והיו מספרין ביציאת מצרים כל הלילה עד קרות הגבר. כיון שעלה עמוד השחר, הגביהו מלפניהם, ונועדו והלכו להן לבית המדרש. איזו היא ברפת הפסח? ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול את הפסח,

בחגף" אתה ובנך ובתך וגו'¹. כמה משמח? ביין! פדכתיב (תהלים קד, טו): "ויין ישמח ללב אנוש" וגו'. רבי יהודה אומר: אנשים בראוי להם, ונשים וקטנים בראוי להם.

ד. השמש מטביל בני מעים ונותן לפני האורחין, ואף על פי שאין ראיה לדבר - זכר לדבר, שנאמר (ירמיה ד, ג): "גירו לכם גיר ואל תזרעו אל קוצים"; המקרא את ההלל - הם הולכין אצלו וקוראין, והוא אין הולך אצלם. המקרא את בניו ובנותיו קטנים - צריך להיות עונה עמהן במקום שעונים. באיזה מקום הוא עונה? הגיע לברוך הבא ועונה עמהן בשם ה', הגיע לברכנוכם ועונה עמהן מ'בית ה'.

ה. בני העיר שאין להם מי שיקרא את ההלל - הולכין לבית הכנסת וקוראין פרק ראשון, ובאין, ואוכלין ושותין, וחוזרין, וגומרין את כלו. ואם אי אפשר להם כן - גומרין את כל ההלל. אין פותחין ממנו ואין מוסיפין עליו. רבי אליעזר בן פרטא מוסיף בה דברים. רבי היה כופל בה דברים.

ו. רבי אליעזר אומר: חוטפין מצה לתינוקות בשביל שלא יישנו. רבי יהודה אומר משמו: אפלו לא אכל אלא פרפת אחת, אפילו לא טבל אלא חזרת אחת - חוטפין מצה לתינוקות בשביל שלא יישנו. עד היכן

¹ בהגהות הגר"א איתא: אתה ואשתך. ובפנים השארנו כמו בפסוק.

תוספתא

איזו ברכת הזבח? "ברוך אשר קדשנו
במצותיו וצונו לאכול את הזבח".

מסכת שקלים

פרק ראשון

א. בחמשה עשר בו, שלוחי בית דין
יוצאין ומתקנין את הדרכים ואת
הרחובות, שנתקלקלו בימות
הגשמים², כדי שיהו מתקנין לעולי
רגלים אלו. בחמשה עשר בו, שלוחי
בית דין יוצאין וחופרין בורות, שיחין
ומערות, ומתקנין את המקואות, ואת
אמת המים. כל מקוה שיש בו ארבעים
סאה - כשר להקות עליו, ושאין בו
ארבעים סאה - ממשיכין לו את אמת
המים ומשלימין בו ארבעים סאה, כדי
שיהא כשר להקות עליו. בחמשה
עשר בו, שלוחי בית דין יוצאין
ומפקירין את הכלאים, שהפקר בית
דין הפקר, ופטור מן המעשרות. מצא
כלאים בכרם - מתר משום גזל ופטור
מן המעשרות. בשדה - אסור משום
גזל וחיב במעשרות. בחמשה עשר בו,
שלוחי בית דין יוצאים ומצינין את
מקום הטמאה, כדי שלא יהו הרבים
נתקלין בו. אין מצינין, לא את הסלע,
ולא את הגרד, אלא על אבן קבועה.
אין מצינין את הציון במקום הטמאה
אלא במקום טהרה סמוך לטמאה.
והמאהיל עליו - טמא. מצא אבן אחת
מצינת, אף על פי שאין מקימין פן,
המאהיל עליה - טהור. מצא שתים,

השלם

המאהיל ביניהן - טמא, על גביהן -
טהור. אין מצינין, לא על פזית מן
המת ולא על עצם כשעורה - שאין
מטמאין באהל. אין מצינין אלא על
השדרה ועל הגלגלת - שמטמאין
באהל.

ב. משישבו במקדש, התחילו למשכן,
ממשכנים ישראל על שקליהן, כדי
שיהו קרבנות צבור קרבין מהן. משל
לאחד שעלתה לו מכה ברגלו, והיה
הרופא כופתו ומחתך בכשרו בשביל
לרפאותו, כך אמר המקום: 'משכנו
את ישראל על שקליהן, כדי שיהו
קרבנות הצבור קרבין מהן, מפני
שקרבנות צבור מרצין ומכפרין בין
ישראל לאביהן שבשמים. וכן מצינו
בתרומת שקלים ששקלו בני ישראל
במדבר, שנאמר (שמות ל, טז):
'ולקחת את כסף הכפרים מאת בני
ישראל וגו'.

ג. לוקחין מן הנכרים קרבנות צבור
בכסף, ומקבלין מהם עולות ושלמים,
עופות ומנחות, עצים ולבונה ומלח;
דברי רבי יוסי הגלילי. אמר לו רבי
עקיבא: אפלו אתה יושב ודורש כל
היום - אין מקבלין מהן אלא עולות
ושלמים בלבד. אין מקבלין מהן נדבה
להקדש בדם הבית, ואם הקדישו -
הקדשן הקדש.

ד. אפטרופסין ששקלו על ידי יתומין
- הרי אלו חייבין בקולבון. השוקל

² פרושו: למועד סמוך לעולי רגלים.

תוספתא

השלים

ומפירות שביעית. ואם הביא - הרי אלו פסולין, ואין צריך לומר מן הערלה וכלאי הכרם.

ח. מותר יין ליין, מותר שמן לשמן, מותר מלח למלח, מותר עצים לעצים, מותר לבונה ללבונה, מותר בזיכין לבזיכין, מותר גזירין לגזירין, מותר מצורעין למצורעין, אם אמר: 'לגזיר זה'; 'למצרע זה' - מותרו נדבחה. מותר ענייים לענייים, מותר שבויין לשבויין. אם אמר: 'לעני זה'; 'לשבוי זה' - מותרו שלו. מותר מתים למתים, מותר המת - ליורשיו. רבי נתן אומר: מותר המת יהא מנח עד שיבא אליהו. רבי נתן אומר: מותר המת - בוגין לו נפש על גבי קברו. או יזלח לו זלח לפני מטתו, אין פודין כסות בכסות, ואין פודין שבוי בשבוי, ואין ממחין ביד הפרנסין על כף.

פרק שני

א. אינהו פרס הפסח? פרס העצרת, פרס החג. רבי יוסי בר רבי יהודה אומר: אין פחות מחמשה עשר יום קדם לרגל.

ב. למה כותבין על הקפות אלה, בית גימל? מפני שמתחילין ומוציאין מן הראשונה. שלמה ראשונה - מוציאין מן השנייה. שלמה שניה - מוציאין מן השלישית. שלמו שלשתן - הגיע זמן תרומה לתרם - תורמין מן החדשה, ואם לאו - תורמין מן הישנה.

שקל חיב בקולבון; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: השוקל שקל פטור מן הקולבון. השוקל שני דיגרין - חיב בקולבון. הנוטל סלע ונוטל שקל חיב שני קולבונות; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: קולבון אחד.

ה. כמה הוא קולבון? מעה כסף, אחד מעשרים וארבעה כסף לסלע; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: חצי מעה של ארבעה אפרות. קולבנות הללו, מה היו עושין להם? נופלים לשקלים; דברי רבי מאיר. רבי אלעזר אומר: לנדבחה. רבי שמעון שזורי אומר: רקועי זהב צפוי לבית קדש הקדשים. בן עזאי אומר: השלחנין באין ונוטלין אותן בשכרן.

ו. המפריש שקלו ואבד, והפריש אחר תחתיו, ולא הספיק להקריבו עד שנמצא הראשון, והרי שניהן עומדין, זה וזה שקלים. הראשון יפול לחדתין והשני יפול לעתיקין. המפריש שקלו והוציאו - הרי זה מעל. המוציא שקלו של חברו - הרי זה מעל. לקח בו קני זבין, קני זבות יולדות, המביא את חטאתו אשמו מן ההקדש, השוקל שקלי וזוין מן ההקדש - כיון שלקח מעל; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: לא מעל עד שיתקו הדמים.

ז. אין מביאין מנחות ונסכים ומנחות תודה, ולחמה של תודה מן הטבל, ומן התרומה ומן המעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, וממעשר שני והקדש שלא נפדו, מן המדמע, מן החדש,

יצטרכו לתרם, ונמצאו תורמין מן הישנה.

ה. תורמין על המשכון, ועל הגבוי, ועל העתיד לגבות; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: תורמין על המשכון ועל הגבוי, אבל לא על העתיד לגבות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: לא היו אומרים אלא באחרונה, שמיא יצטרף אחד מארץ ישראל. ונמצא שוקל עם ככל ומועלין בהם כל שנתן. עברה שנתן - אין מועלין בהן, אלו ואלו נופלים ללשפת בדיק הבית.

ו. הנשים היו אורגות בפרכת. בית גרמו היו עושין מעשה לחם הפנים. בית אבטינס היו עושין מעשה הקטרת, נוטלין שכרן מתרומת הלשפה.

ז. הסירות והיעים והמזמרות והמזרקות, וכלים שהכהנים נאותין בהן - באין מתרומת הלשפה. מזבח הזהב, וכלי שרת, בגדי כהנים, ובגדי כהן גדול, ועץ ארז, ואזוב, ושני תולעת - באין מתרומת הלשפה. כבש פרה, אבא שאול אומר: כהנים גדולים עושין אותו משל עצמן, בנאו הראשון ולא שמש עליו ומת, אף על פי שלא שמש עליו - אין חברו משמש עליו, אלא סותרו ובונה אחר תחתיו, ויותר מששים ככרות של זהב יוצאים עליו. פו הבא על כל המצות ושעירי עבודת כוכבים, בתחלה היו מגבין להם; דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: מתרומת הלשפה היו קרבין.

ג. הנכנס לתרם את הלשפה, היו מפשפשיין בו בפניסה וביציאה, ומדברין עמו משעה שנכנס, ועד שעה שיצא, לקים מה שנאמר (במדבר לב, כב): "והייתם נקיים מה' ומישראל". ואומר (יהושע כב, כב): "אלהים ה' הוא ידע וישראל הוא ידע", ואומר (דברים ו, יח): "ועשית הישר והטוב בעיני ה'". "הטוב" - בעיני השמים, "והישר" - בעיני האדם. דברי רבי עקיבה. רבי ישמעאל אומר: אף הישר בעיני השמים והטוב בעיני האדם. ואומר (משלי ג, ד): "ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם", הכריעו חכמים לקים דברי רבי ישמעאל, שנאמר (דברים יב, כה): "פי תעשה הישר בעיני ה', ואין פאן טוב. ואומר (יהושע כב): "אל אלהים ה' אל אלהים ה' הוא ידע וישראל הוא ידע".

ד. תרם את הראשונה, ואמר: 'הרי זה מארץ ישראל על כל ישראל', וחספה בקטבליאות מפני שאנשי סוריא באין ושוקלין עליה. תרם את השניה, ואמר: 'הרי זו מעמון וממואב ומכרכין הסמוכין לארץ ישראל על כל ארץ ישראל', וחספה בקטבליאות, מפני שאנשי ככל באין ושוקלין עליה. תרם את השלישית, ואמר: 'הרי זה מבבל וממדי, ומדינות הרחוקות מארץ ישראל על כל ארץ ישראל', ולא היה מחפה, זו היתה עשירה מכלם, שהיו בה איסטראות של זהב ודריאבונות של זהב, שמנו קטבליאות ונתערבו השירים, ולא היתה מערבו בשל אשתקד, שמיא

תוספתא

ח. כל קרבנות צבור הקרבין באחד בניסן, בא חדש בזמנו - קרבין מן החדש, ואם לאו - קרבין מן הישן. נתנדבו מעצמן - כשרין, ובלבד שימסרום לצבור. הפרנסים שהותרו מעות לעניים - לא יקחו בהן פרות למחצית שכר, מפני הפסד עניים. אבל לוקחין בהן משער הזול לשער היקר, איזה הוא קיץ המזבח? שלוקחין את העולות ומקיצין בהן המזבח.

ט. המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות צבור - מניחין לאומנין בשכרן; דברי רבי עקיבה. אמר לו בן עזאי: אינה היא המדה, הפועל שעשה מלאכה בהקדש, בין במנה בין במאמים - לא יאמר: 'תנו לי פרה זו במנה, וטלית זו בחמשים זוז, שאין הקדש מתחלל על המלאכה, אלא על המעות בלבד'. כיצד היו עושין? מפרישין מהן שכר האומנין, ומחללין אותן על מעות האומנין, ונותנין אותן לאומנין בשכרן, וחוזרין ולוקחין אותן מתרומת הלשכה.

י. המקדיש נכסיו, והיה בהן בהמה ראויה לגבי מזבח, זכרים ונקבות. רבי אליעזר אומר: זכרים - ימכרו לצרכי צבור. זכחי עולות ונקבות - ימכרו לצרכי זכחי שלמים, ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית. רבי יוסי אומר: זכרים עצמן יקרבו עולות, ונקבות ימכרו לצרכי זכחי שלמים, ויביא בדמיהן עולות. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: דברי רבי יהושע הן הן דברי רבי אליעזר.

השלם

יא. אחד לשלשים יום משערין את הלשכה, כל מי שמכר להן יינות שמנים וסלתות, ואמר: תנו לי מעות מן המטבע היוצא במדינתי - אין שומעין לו, ואם נשפכו בעזרה - נשפכו לו, אם יש לו להביא מתוך ביתו - הרי זה מביא, שלא היו אלו אלא למי שאין לו.

יב. אחד לשלשים יום תורמין את הלשכה. כל מי שמכר יינות שמנים וסלתות, רצה לחזור בו בתוך שלשים - אין שומעין, אלא הולך אצל גזבר, וגזבר מעמידו אצל שלחני, רצה אומר לו: תן לי מיד בפחות מעכשו - אין בו משום רבית, ולא מפני שהוא קדש, אלא אף המוכר חפץ לחברו, על מנת לתן לו מכאן ועד כל שנים עשר חדש, רצה אומר לו: תן לי בפחות מעכשו - אין כאן משום רבית.

יג. אחת לשלשים יום פותחין את הלשכה, כל שמכר להם יינות שמנים וסלתות, אומר להם: תנו לי מן המטבע היוצא במדינתי - אין שומעין לו, אלא הולך אצל גזבר, וגזבר קודח ונותן לו מן המטבע העולה בידו לפי חשבון. רצה, מעמידו אצל שלחני, ושלחני נוטלן ממנו, ונותן לו מן מטבע היוצא במדינתו, לפי חשבון כל המטבעות היוצאין בירושלים.

יד. אלו הן הממונין שהיו במקדש: יוחנן בן גודגדא על נעילת שערים, בן טוטפת על המפתחות, בן דופאי על הלולב, בן ארזא על הדוכן. בנימין על

יח. רבי אליעזר אומר: ארון גלה לבבל, שנאמר (מלכים-ב כ, יז): "לא יותר דבר אמר ה'"; ואין 'דבר' אלא דברות שבו. רבי שמעון אומר: הרי הוא אומר (דברי הימים-ב לו, י): "ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנצר וביאהו בבבלה עם כלי חמדת בית ה'", אלו הן כלי חמדת בית ה': זה ארון. רבי יהודה בן לקיש אומר: ארון במקומו נגנז, שנאמר (מלכים-א ח, ח): "ויארכו הבדים, ויראו ראשי הבדים מן הקדש על פני הדביר, ולא יראו החוצה, ויהיו שם עד היום הזה".

מסכת שקלים פרק שלישי

א. שלשה עשר שופרות היו במקדש, וכתוב עליהן: תקלין חדתיך, תקלין עתיקין, קינין וגוזלי עולה, עצים ולבונה זהב לפפרת, ששה לנדבה, תקלין חדתיך שבכל שנה ושנה, ועתיקין שלא שקל אשתקד - שוקל שנה הבאה, אלו ואלו נופלין לשופרי לשפה.

ב. קנים, האומר: 'הרי עלי קן' - מביא דמי קנו, ונותן לשופר, הביא בפחות - אין מקבלין הימנו. הביא מותר - כהן נוטל דמי קנו ונותן לשופר, ומותר אל יפול לשופר של נדבה. כהנים מקבלין אותן, ולוקחין בהן קינין ומקריבין אותן, חצין חטאות וחצין עולות. האשה שנתנה דמי קנה לשופר - אוכלת בזבחים לערב. רבי יהודה אומר: לא היה שופר לקנים מפני

התנורין, שמואל על החביתין, ובן מקליט על המלח, בן פלח על העצים.

טו. שלשה גזברין מה הן עושין בהן? היו פודין את הערכין, ואת החרמים, ואת ההקדשות, ואת מעשר שני, וכל מלאכת הקדש, בהן היתה נעשית. שבעה אמרפלים מה הן עושין? שבעה מפתחות העזרה בידן, רצה אחד מהן לפתח - אינו יכול, עד שיכנסו כלן. נתכנסו כלן, אמרפלין פותחין וגזברין נכנסין ויוצאין, ולפי כבוד הנכנסין היו יוצאין. אמר רבי יהודה: למה נקרא שמו אמרפל? מפני שמר על הכל. היו כשרין בפהנים ובלוים ובישראליים, מי שיש לו בן ואח, בן קדם לאח, אח ובנו - אח קדם, כל הקדם בנחלה - קדם בשורה, ובלבד שינהג כמנהג אבותיו.

טז. ארבע חותמות היו במקדש, חוטא היתה מביא לוגו עמו, חוטא דל כדברי בן עזאי היתה מביא לוגו עמו. כשם שהיה לשכת חשאיין במקדש, כך היתה בכל עיר ועיר, מפני שעניים בני טובים מתפרנסין מתוכה בחשאי.

יז. שלש עשרה השתחוואות היו במקדש. רבי יהודה אומר: כנגד שער השתחוואה, כנגד פרצה שחיה, ושאר השתחוואות שבמקדש שעל גבי קרבן חובה, ועל גבי קרבן קבוע, כאן וכאן לא היתה שחיה, אלא כריעה ופשיטה בלבד.

תּוֹסֵפֶתָא

הַתְּעוּרֻבוֹת, אֵלֶּא הָאוֹמֵר: הָרִי עָלַי תּוֹרִין - מִבֵּיא וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר שֶׁל תּוֹרִין, בְּנֵי יוֹנָה - מִבֵּיא וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר שֶׁל בְּנֵי יוֹנָה.

ג. עֲצִים, הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי עֲצִים' - מִבֵּיא דְּמֵי שְׁנֵי גִזְרֵי עֲצִים וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר. כִּהְנִים מִקְּבִלִין אוֹתָן וְלוֹקְחִין בְּהֵן עֲצִים, וּמְקַרְבִּין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, גְּאוֹתִין בְּהֵן וְאִין מוֹעֲלִין בְּהֵן, וְאִם הִקְרִיבֵן בַּחוּץ - פְּטוּר. אָבֵל אִם אָמַר: 'הָרִי עָלַי שְׁנֵי גִזְרֵי עֲצִים אֵלֹהֵי לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, מִבֵּיא שְׁנֵי גִזְרֵי עֲצִים וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר. כִּהְנִים מִקְּבִלִין אוֹתָן מִמֶּנּוּ וּמְקַרְבִּין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ. וְאִין גְּאוֹתִין בְּהֵן, אָבֵל מוֹעֲלִין בְּהֵן, וְאִם הִקְרִיבֵן בַּחוּץ - חֵיֵב; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: אִם הִקְרִיבֵן בַּחוּץ פְּטוּר, אֵלֹהֵי וְאֵלֹהֵי נוֹפְלִין לְלִשְׁכַּת דִּיר הָעֲצִים.

ד. לְבוֹנָה, הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי לְבוֹנָה' - מִבֵּיא דְּמֵי מְלֵא קִמְץ לְבוֹנָה, וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר. כִּהְנִים מִתְּלַקִּין אוֹתָן וְלוֹקְחִין בְּהֵן לְבוֹנָה, וּמְקַרְבִּין אוֹתָהּ לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.

ה. זֶהָב, הָאוֹמֵר: 'הָרִי עָלַי זֶהָב' - מִבֵּיא דְּמֵי דִּינָר זֶהָב, וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר. מִתְּלַקִּין אוֹתָן כִּהְנִים, וְלוֹקְחִין בְּהֵן זֶהָב, וְעוֹשִׂין אוֹתוֹ רְקוּעֵי זֶהָב לְבֵית קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים.

ו. שֶׁשָׁה לְנִדְבָה, כְּגַגְד מוֹתֵר חֲטָאוֹת וְאֲשָׁמוֹת, וּמוֹתֵר קִנְיַי זְבוֹת וְקִנְיַי יוֹלְדוֹת וְאֲשָׁם קֶרֶבֶן נְזִיר וּמִצְרַע. הָאוֹמֵר:

הַשְּׁלֵם

'מִנָּה זֹו לְנִדְבָה', 'סֵלַע זֹו לְנִדְבָה' - מִבֵּיא וְנוֹתֵן לְשׁוֹפֵר שֶׁל נִדְבָה. כִּהְנִים מִתְּלַקִּין אוֹתָן וְלוֹקְחִין בְּהֵן עוֹלוֹת, הַבָּשָׂר לְשֵׁם וְהַעוּרוֹת שֶׁל כִּהְנִים.

ז. מַעוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ לְפָנַי סוֹחְרֵי בְּהֵמָה, לְעוֹלָם מַעֲשֵׂר. וּבִהָרָה הַבֵּית חֲלִין, וּבִירוּשָׁלַיִם, בְּשֶׁאֵר יְמוֹת - הַשְּׁנָה חֲלִין, וּבִשְׁעַת הַרְגָל - הַכֹּל מַעֲשֵׂר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֵלֹהֵי דְּבָרֵי בֵית שְׁמַאי, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: לְעוֹלָם מַעֲשֵׂר, חוּץ מִן הַנִּמְצָאִים בְּהָרָה הַבֵּית בְּשֶׁאֵר יְמוֹת הַשְּׁנָה שֶׁל חֲלִין.

ח. בְּשֶׁר שֶׁנִּמְצָא בְּעִזָּה, מַחְרוּזוֹת - מְתָר, שְׂאִין עוֹשִׂין בְּשֶׁר הַקֹּדֶשׁ מַחְרוּזוֹת. שְׁעַל גְּבֵי אֲשָׁפָה - בְּכֹל מְקוֹם אֲסוּר.

ט. נִכְרֵי שֶׁהִבֵּיא שְׁלָמִיו, נִתְּנָן לְיִשְׂרָאֵל - יִשְׂרָאֵל אוֹכְלֵן. נִתְּנָן לְכֹהֵן - הַכֹּהֵן אָכְלוּ. גֵּר שָׂמַת וּבִבְזוּ אֶת נִכְסָיו, וְאַחַר כֵּן נוֹדַע שֶׁהֵן שְׁלֵם הַקֹּדֶשׁ - מוֹצִיאִין מִיָּדָן.

י. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: הָאוֹכֵל קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים לְאַחַר זְרִיקַת דָּמַיִם - מְשַׁלֵּם אֶת הַקֶּרֶן וְאִין מְשַׁלֵּם אֶת הַחֶמֶשׁ. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֶמֶשׁ לְכֹהֲנִים, וְכִהְנִים לְלוֹקְחֵי בְּהֵן שְׁלָמִים, וּמְקַרְבִּין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.

יא. פְּרֻכַת, אֲרָכָה אֲרָבָעִים אֲמָה וְרַחְבָּה עֶשְׂרִים אֲמָה, וְהִיתָה נֶאֱרָגַת תְּכֵלֶת וְאֲרָגְמָן וְתוֹלַעַת שְׁנֵי וְשֵׁשׁ מְשוּרָר

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

ישרף בחוץ, ושנטמא בולד הטמאה, בין בחוץ בין בפנים - ישרף בפנים. רבי יהודה אומר: כדברי בית שמאי. ורבי עקיבא אומר: כדברי בית הלל.

יג. איברי תמיד שאמרו 'נותנין למטה' - נתנין מחצי כבש ולמטה במזרח, ושאמרו 'נתנין למעלה' - נתנין מחצי כבש ולמעלה במערב. רבי חנניא בן עקשיא אומר: אלו ואלו נתנין מחצי כבש ולמטה, אלא שהתמידין במערב ומוספין במזרח, ושל ראשי חדשים נתנין תחת פרכב המזבח מלמטה. איזה הוא פרכב המזבח? בין קרן לקרן, מקום הלוח רגלי הכהנים ואילו.

יד. גר מעכב לאכול בזבחים, עד שביא קנו. הביא פרידה אחת - אוכל בזבחים לערב. כל חיבי קנין שבתורה - חצין חטאות וחצין עולות, חוץ מקנו של גר, שאף על פי שהן חובה - שתיהן עולות. רצה להביא חובתו מן הבהמה - יביא. הביא עולות בהמה לספירתו - יצא. מנחות ונסכים - לא יצא, לא אמרו 'קן' אלא להקל עליו. הביא לצרעתו - יחזר ויביא לכפרתו. לנזירתו - יחזר ויביא לכפרתו. קנו של גר - אין נוהגת אלא בפני הבית, וצריך להביא מעכשו. רבי שמעון אומר: אין צריך להביא מעכשו מפני תקלה.

טו. מפני מה אמרו שקלים אין נוהגין אלא בפני הבית? לפי שאין תורמין מן הישנה, ומפני מה אמרו בכורים אין נוהגין אלא בפני הבית? משום

מעשה חושב. אחרת היתה שם - ארכה עשרים אמה ורחבה עשר אמה, והיתה נארגת תכלת וארגמן ותולעת שני, ושש משזור מעשה רוקם, והיתה פרוסה על פתחו של היכל מבחוץ. רבי יהודה אומר: זו שמוציאין אותה מבפנים, והיתה מקפלת אחד לשנים ושנים לארבעה. היתה פרוסה על פתחו של היכל מבחוץ. אמרו לו: מי ששמש בקדשה חמורה - תחזור תשמש בקדשה קלה? דבר אחר: בזו כתוב (שמות כו, א): "מעשה חשב", ובזו כתוב (שמות כו, לו): "מעשה רקם". רבי נחמיה אומר: בזו כתוב 'מעשה חשב' - שני פרצופות, ובזו כתוב מעשה רקם - פרצוף אחד, אלא שמוציאין זה אותה מבפנים. היתה מקפלת אחד לשנים ושנים לארבעה, והיתה נתונה בעליה כנגד התחתונה, שנאמר (שמות כו, לג): "והבדילה הפרכת לכם בין הקדש" וגו'. רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר: שתי פרוכות היו שם, אחת פרוסה ואחת מקפלת, נטמאה פרוסה - פורסין את המקפלת, בערב יום הכפורים מכניסין את החדשה ומוציאין את הישנה.

יב. בשר קדשי קדשים שנטמא, בין באב הטמאה ובין בולד הטמאה, בין מבפנים בין מבחוץ. בית שמאי אומרים: הכל ישרף בפנים, חוץ משנטמא באב הטמאה בחוץ. ובית הלל אומרים: הכל ישרף בחוץ, חוץ משנטמא בולד הטמאה מבפנים. רבי אלעזר אומר: מה שנטמא באב הטמאה, בין מבפנים בין מבחוץ -

משנעשה דין בעירו - מעלין ומושיבין אותו ביהר הבית, משם מעלין ומושיבין אותו בחיל, משם מעלין ומושיבין אותו בלשכת הגזית.

מסכת יומא פרק ראשון

א. למה מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פלהדרין? פירש רבי יהודה בן בתירה: שמא תמצא אשתו ספק נדה ויבא עליה, ונמצא טמא שבעת ימים. רבי יהודה אומר: "לשכת בלווטין"³ - קורין אותה.

ב. כל הלשכות שבמקדש - פטורות מן המזוזה, חוץ מלשכת פלהדרין, מפני שהוא בית דירה לכהן גדול שבעת ימים בשנה. אמר רבי יהודה: וכי לא היה שם בית דירה אלא זו בלבד? אלא כל שהוא בית דירה - חייב. כל שאינה בית דירה - פטורה.

ג. כל הלשכות שבמקדש - רשות היחיד לשבת ורשות היחיד לטמאה, חוץ מלשכת היין ושמן, שיש להם שני פתחים, זה כנגד זה. אבא שאול היה קורא אותה: "לשכת בית שמניא". רבי יהודה אומר: כל לשכה שבמקדש שיש לה שני פתחים, זה כנגד זה, כגון שער עזרה - רשות היחיד לשבת, ורשות הרבים לטמאה.

ד. למה מפרישין כהן אחר תחתיו? שמא יארע בו פסול - ישמש תחתיו,

שנאמר (שמות כג, יט): "ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך", כל זמן שיש לך בית - יש לך בכורים. אין לך בית - אין לך בכורים.

טז. כהן גדול אין נכנס לעזרה לעבודה, אלא אם כן נמשח שבעה ונתרבה שבעה, אף על פי שלא נמשח שבעה ונתרבה שבעה ועבד - עבודתו כשרה. כהן הדיוט, אין נכנס לעזרה לעבודה, אלא אם כן הביא עשירית האיפה משלו, ועובדה בידו, אף על פי שלא הביא עשירית האיפה משלו, ועובדה בידו, ועבד - עבודתו כשרה. בן לוי אין נכנס לעזרה לעבודה, אלא אם כן למד חמש שנים, שנאמר (במדבר ח, כד): "וזאת אשר ללוים מבן חמש ועשרים שנה", ולהלן הוא אומר (במדבר ד, ג): "מבן שלשים שנה", אם נאמר 'מבן חמש ועשרים', למה נאמר 'מבן שלשים'? ואם נאמר 'מבן שלשים', למה נאמר 'מבן חמש ועשרים'? אלא כל אותן שנים שמבן חמש ועשרים ועד בן שלשים היה למד, מכאן ואילך מקריבין אותו לעבודה, מכאן אמרו: כל שאינו מראה סימן טוב במשנתו בתוך חמש שנים - שוב אינו מראה. רבי יוסי אומר: שלש שנים, שנאמר (דניאל א, ד-ה): "ולגדלם שנים שלש, וללמדם ספר ולשון כשדים".

יז. זקן, אין מושיבין אותו בלשכת הגזית אלא אם כן נעשה דין בעירו,

³ לשכת שרים.

אָחיו. אָמרוּ עָליוּ עַל פִּינְחָס אִישׁ חֲבֵתָהּ, שְׁעֵלָה גּוֹרְלוֹ לְהִיּוֹת כִּהֵן גְּדוֹל, וְהִלְכוּ אַחֲרָיו גּוֹזְבְּרִין וְאִמְרָקְלִין, וּמִצְאוּהוּ כְּשֶׁהוּא חוֹצֵב, וּמְלָאוּ אַחֲרָיו אֶת הַמַּחְצָב דִּינְרֵי זָהָב. אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: וְכִי סִתַּת הִיא? וְהֲלֹא חֲתַנְנוּ הִיא! ⁵ וּמִצְאוּהוּ כְּשֶׁהוּא חוֹרֵשׁ, כִּמְהָ שֶׁנֶּאֱמַר בְּאֵלֵי־שֶׁעַ (מְלָכִים-א יט), "וַיִּלְךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת אֵלֵי־שֶׁעַ בֶּן שִׁפְטָא וְהוּא חוֹרֵשׁ שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי צְמֻדִים לְפָנָיו וְהוּא בְּשָׁנִים הָעֶשְׂרִים", מְשֻׁבָּבוּ מְלָכִים, הִתְקִינוּ לְהִיּוֹת מַעֲמִידִין כִּהְנִיָּם, הֵיוּ מַעֲמִידִים אוֹתָם בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.

ז. לְמָה פִּרְשׁ וּבּוֹכָה? מִפְּנֵי שְׁצָרִיכִים לְהִשְׁבִּיעַ. וְלְמָה צָרִיכִין לְהִשְׁבִּיעוּ? שְׂכָבֵר הִיא מַעֲשֵׂה בְּבִיתוֹס אַחַד, שֶׁהִקְטִיר עַד שֶׁהוּא בָּא בַּחוּץ, וַיִּצָּא עֲנַן הַקְּטָרֶת וְהִתְיַח אֶת כָּל הַבַּיִת, שֶׁהָיוּ הַבֵּיתוֹסִין אוֹמְרִים: "יִקְטִיר עַד שֶׁהוּא בַּחוּץ, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא טז, ב): "כִּי בַעֲנַן אֲרָאָה עַל הַכַּפֹּרֶת". אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: וְהֲלֹא כָּבֵר נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא טז, ג): "וַנִּתֵּן אֶת הַקְּטָרֶת עַל הָאֵשׁ לְפָנֵי ה'", אִם כֵּן, מָה תִּלְמוּד לּוֹמֵר: "כִּי בַעֲנַן אֲרָאָה עַל הַכַּפֹּרֶת" - מִלְּמַד שְׁנוֹתֵן בָּהּ מַעֲלָה עֶשֶׂן, הֲאֵם לֹא נִתֵּן בָּהּ מַעֲלָה עֶשֶׂן, אוֹ שֶׁחָסַר אַחַת מִכָּל סְמִינְיָה - חִיב מִיתָה. כְּשִׁיצָא, אָמַר לְאָבִיו: "כָּל יָמֶיכֶם הָיִיתֶם דוֹרְשִׁין, וְאֵין אַתֶּם עוֹשִׂין, עַד שֶׁעֲמַדְתִּי וְעִשִׂיתִי אָנִי! אָמַר לוֹ: אָף עַל פִּי שֶׁאֲנִי דוֹרְשִׁין - אֵין אֲנִי עוֹשִׂין, וְשׁוֹמְעִין לְדַבְּרֵי

וְכֵהֵן גְּדוֹל חוֹזֵר לְכַהֲנָה גְּדוֹלָה, וְזֶה שֶׁשָּׁמַשׁ תַּחְתּוֹ כָּל מִצְוֹת כַּהֲנָה גְּדוֹלָה עָלָיו; דְּבַרֵּי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אָף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ: 'כָּל מִצְוֹת כַּהֲנָה גְּדוֹלָה עָלָיו', אֵינּוּ כָּשֵׁר, לֹא לְכַהֵן גְּדוֹל וְלֹא לְכַהֵן הַדְּיוּט. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֵׂה בְיוֹסֵף בֶּן אֵלֶם מִצְפּוֹרִי, שֶׁאָרַע פְּסוּל בְּכַהֵן גְּדוֹל וְשָׁמַשׁ תַּחְתּוֹ, לְאַחַר שִׁיצָא, אָמַר לְמַלְךְ: פֶּר וְשַׁעִיר שֶׁקָּרְבִּין הֵינִי, מִשָּׁל מִי הֵיוּ? מִשָּׁלִי אוֹ מִשָּׁל כֵּהֵן גְּדוֹל? יָדַע הַמַּלְךְ עַל מָה אָמַר לוֹ, אָמַר לוֹ הַמַּלְךְ: 'מָה זֶה בֶּן אֵלֶם? לֹא דִיךְ שֶׁשָּׁמַשְׁתָּ תַּחַת כֵּהֵן גְּדוֹל, שְׁעָה אַחַת לְפָנָי מִי שֶׁאָמַר וְהִיא הָעוֹלָם, אֲלֵא שֶׁאֲתָהּ מִבְּקֵשׁ לְטוֹל לָךְ כַּהֲנָה גְּדוֹלָה?'! בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, יָדַע יוֹסֵף בֶּן אֵלֶם שֶׁהוֹסֵעַ⁴ מִן הַכַּהֲנָה גְּדוֹלָה.

ה. כִּיצַד כֵּהֵן גְּדוֹל נוֹטֵל חֵלֶק בְּרֵאשׁ? אוֹמֵר: זֶה חֲטָאת שְׁלִי, זֶה אֶשֶׁם שְׁלִי, חֵלֶה אַחַת מִשְׁתֵּי חִלּוֹת, אַרְבַּע וְחֲמִשׁ חִלּוֹת מִלְּחָם הַפְּנִיָּם. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי שִׁיחָא זֶה נוֹטֵל מִחֲצָה, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ב, ג): "וְהִיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו" - מִחֲצָה לְאַהֲרֹן וּמִחֲצָה לְבָנָיו. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּקִדְשֵׁי מִקְדָּשׁ, אֲכָל בְּקִדְשֵׁי הַגְּבוּל - אַחַד כֵּהֵן גְּדוֹל וְאַחַד כֵּהֵן הַדְּיוּט חוֹלְקִין בְּשׁוּהָ.

ו. מִצְוֹת כֵּהֵן גְּדוֹל לְהִיּוֹת גְּדוֹל מֵאָחִיו: בְּנוֹי, בְּכַח, בַּעֲשֵׁר, בְּחֻכְמָה וּבְמֵרָאָה. אֵין לוֹ - מִנִּין שֶׁיִּגְדְּלוּהוּ אַחֲרָיו הַכַּהֲנָנִים? נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא כא, י): "וְהִכֵּהֵן הַגְּדוֹל מֵאָחִיו" - שֶׁיִּגְדְּלוּהוּ

⁴ שֶׁהוֹסֵעַ. ⁵ וְאֵינוּ בְּקִיָּאִים כָּל הַנְּעֻשָׂה יוֹתֵר מִסָּבֵם.

וגו', וַיֵּצֵאוּ זְקֵנֶיךָ וְשׁוֹפְטֶיךָ, וּמַדְדוּ; בּוֹאוּ וְנִמְדַד! עַל מִי רָאוּי לְהִבְיֵא עֲגֻלָּה? עַל הַהֵיכָל אוֹ עַל הַעֲזָרוֹת?! גִּעַו כָּל הָעָם אַחֲרָיו בְּבִכְיָה. וְאַחֵר כִּף בָּא אָבִיו שֶׁל תִּינוּק, אָמַר לָהֶם: אַחֲיָנוּ! אָנִי כִפְרַתְכֶם! עֲדִין בְּנֵי מִפְרָפֵר, וְסָכִין לֹא נִטְמָא! לְלַמֶּדְךָ, שְׁטַמְאֵת סָכִין קָשָׁה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, יוֹתֵר מִשְׁפִּיכוֹת דְּמִים. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים-ב כֵּא, טז): "וְגַם דָּם נָקִי שִׁפְךָ מְנִשֶּׁה הֶרְבֵּה מְאֹד, עַד אֲשֶׁר מְלֵא אֶת יְרוּשָׁלַיִם פֶּה לְפֶה", מִכָּאן אָמְרוּ: בְּעוֹן שְׁפִיכוֹת דְּמִים - שְׁכִינָה נִעְלָת וּמִקְדָּשׁ נִטְמָא.

יא. אָמַר לָהֶם הַמְּמַנֶּה: בּוֹאוּ וְהִפְסִיטוּ! מִי שׁוֹחֵט? מִי זוֹרֵק? מִי מַדְשֵׁן אֶת מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי? מִי מַדְשֵׁן אֶת הַמְּנֹרֶה? מִי מַעֲלֶה אֲבָרִין לְכַבֵּשׁ? הָרֹאשׁ וְהָרִגְלֵי, שְׁתֵּי הַיָּדַיִם, הָעֵקֶץ וְהָרִגְלֵי הַחִזָּה וְהָגֵרָה, וְשְׁתֵּי הַדְּפָנוֹת, הַקְּרָבִים וְהַסֵּלֶת, וְהַחֲבִיתִים וְהַיִּינ; אֵלוּ דְבָרֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן אִישׁ הַמַּצְפָּה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הָרֹאשׁ, וְהָעֵקֶץ, וְהָרִגְלֵי, וְשְׁתֵּי דְפָנוֹת, וְשְׁתֵּי יָדַיִם, הַחִזָּה וְהָגֵרָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הָרֹאשׁ וְהָרִגְלֵי, וְשְׁתֵּי הַיָּדַיִם, הַחִזָּה וְהָגֵרָה, וְשְׁתֵּי דְפָנוֹת, הָעֵקֶץ וְהָרִגְלֵי. רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: הָרֹאשׁ וְהָרִגְלֵי, וְהַחִזָּה וְהָגֵרָה, שְׁתֵּי דְפָנוֹת, וְהָעֵקֶץ וְהָרִגְלֵי, וְשְׁתֵּי הַיָּדַיִם. אָמַר בֶּן עֲזַאי לְרַבִּי עֲקִיבָא, מִשּׁוּם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: דֶּרֶךְ הַלוֹכוֹ הִיחָה קְרָב, הָרֹאשׁ וְהָרִגְלֵי, הַחִזָּה וְהָגֵרָה, שְׁתֵּי דְפָנוֹת, הָעֵקֶץ וְהָרִגְלֵי - עֲשָׂרָה כְּהֵנִים זֻכָּרִים בּוֹ,

חֲכָמִים, תְּמַנִּי עֲלֶיךָ אִם תֹּארִיךְ יָמִים, לֹא שָׁהָה שְׁלֹשָׁה יָמִים וּנְתַנְהוּוּ בְּקַבְרֵךְ.

ח. אִיזוֹ הִיא אֲצַבַּע צְרֻדָּה? זוֹ אֲצַבַּע גְּדוּלָּה שֶׁל יָמִין, בְּפֶה וְלֹא בְּנִבֵּל וְלֹא בְּכַנּוּר, מַה הָיוּ אוֹמְרִים? (תְּהִלִּים קכז, א): "שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְשִׁלְמָה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בֵּית" וְגו', לֹא הָיוּ יֹשְׁנִים כָּל הַלַּיְלָה, אֲלֵא שְׁקוֹרִין כְּנֶגֶד כַּהֵן גְּדוּל, כְּדֵי לְעַסְקוֹ בַּתּוֹרָה, כִּף הָיוּ נוֹהֲגִין בְּגִבּוּלֵינָם, אַחֵר חָרְבַן הַבַּיִת זָכַר לְמִקְדָּשׁ, אֲבָל הָיוּ חוֹטְאִין⁶.

ט. פִּיֻצֵד נִכְנָסִין לְלִשְׁתַּת הַגְּזִית? מְקִיפִין וְעוֹמְדִין כְּמִין בְּכוֹלֵי־אֶרֶץ⁷, הַמְּמַנֶּה בָּא וְנוֹטֵל מִצְנַפְתּוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֵן - יוֹדְעִין שְׁמִמְנוֹ פִּיס מִתְחִיל. לֹא הָיוּ מוֹצִיאִים שְׁתֵּים אֲלֵא אֶחָת אֶחָת, הַיְחִידִים שְׁבָהֵן מוֹצִיאִין שְׁתֵּים, וְלֹא הָיוּ מוֹנִין אֶת הַיְתָרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה פִּיס לְמַחְתָּה, אֲלֵא מִי שְׂזָכָה בְּקִטְרֵת, אוֹמֵר לְזֶה שְׁעָמוּ: זְכָה עָמִי בְּמַחְתָּה! רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: לֹא הָיָה פִּיס לְחֻלְבִּים וְאִמּוּרִים, אֲלֵא מִי שְׁהִיָּה מַעֲלָה אֲבָרִים לְכַבֵּשׁ - מַעֲלָה אוֹתָן לְגַבֵּי הַמִּזְבֵּחַ.

י. מַעֲשֵׂה בְשָׁנֵי כְּהֵנִים שְׁהִיו רִצִּין וְעוֹלִין בְּכַבֵּשׁ, קָדַם אֶחָד מֵהֵן אֶת חֲבָרוֹ לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שְׁלוֹ, נָטַל סָפִין וְתָקַע לוֹ בְּלִבּוֹ. בָּא רַבִּי צְדוּק וְעָמַד עַל מַעֲלוֹת הָאוּלָם, וְאָמַר: שְׁמַעוּנִי! אַחֲיָנוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל! הָרִי הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים כֵּא, א): "כִּי יִמְצָא חָלָל

7 תְּלֻשִׁיט עֲגֻלָּה.

6 אֲנָשִׁים וְנָשִׁים מִשְׁתַּקִּים וְהוּא יְבֹאִים לִדְרֵי עֲבָרָה.

תּוֹסֵפֶתָא

פְּעָמִים אַרְבַּעַה עָשָׂר, פְּעָמִים חֲמִשָּׁה עָשָׂר, פְּעָמִים שֵׁשָׁה עָשָׂר.

יב. איל קרב באחד עשר, כבשי צבור בשמונה, שאין עמהן חביתין. פר קרב בעשרים וארבעה: הראש והרגל - שנים אוחזין ברגל, ומעלין אותה לגבי מזבח. שלשה אוחזין בגרה ומקריבין אותה לגבי מזבח. במה דברים אמורים? בקרבנות הצבור, אבל קרבנות יחיד, כל הרוצה להקריב - מקריב. מעשה בבניה של מרתה בת ביתוס, שהיה אחד מהם נוטל שתי ירכות בשתי אצבעותיו משור, לקוח באלף דינרין, והיה מהלך עקב בצד גודל ומעלה אותן לגבי מזבח.

יג. מהו אומר: 'על פני המזרח עד שבחברון?' רבי אומר: אינו דומה תמור של לבנה לתמור של חמה, תמור לבנה - מתמר ועולה כמקל, תמור של חמה - מפציע לכאן ולכאן. אבא יוסי בן חנן אומר: ברקאי.

יד. כהן גדול שיוצא מן העזרה לדבר עם חברו ומפליג - טעון טבילה. שאלו את בן זומא: מה טעם לטבילה זו? אמר להן: אם הנכנס מקדש לקדש, מקום שענוש כרת - טעון טבילה, הנכנס מחל לקדש, ממקום שאינו ענוש כרת - אינו דין שיטען טבילה? רבי יהודה אומר: לא היתה טבילה זו, אלא מפני הסרך, פעמים שהטמא ישנה בידו, מתוך שהולך לטבל - נזכר שהוא טמא, וחוזר וקא לו.

הַשְּׁלֵמָה

טו. כהנים שלא טבלו, ולא קדשו ידיהם ורגליהם, וכן כהן גדול שלא טבל ולא קדש ידיו ורגליו, בין עבודה לעבודה, ובין בגדים לבגדים, ועבדו - עבודתן כשרה, אבל כהנים שלא טבלו, ולא קדשו ידיהם ורגליהם, וכן כהן גדול שלא טבל, ולא קדש ידיו ורגליו מן הכיור, ועבדו - עבודתן פסולה. אחד כהן גדול, ואחד כהן הדיוט ששמשו שחרית, שלא רחצו ידיהם ורגליהם - חביב מיתה, שנאמר (שמות ל, כ): "בבאם אל אהל מועד" וגו'. היה עומד ומקריב כל הלילה - טעון קדוש ידים ורגלים, שהיה רבי אומר: הלינה פוסלת בקדוש ידים ורגלים. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: אפלו עוסק בעבודה כל שבעת ימים - אין הלינה פוסלת בקדוש ידים ורגלים.

טז. חמש טבילות היו שם באותו היום, כלם בקדש בבית הפרה, חוץ מן הראשונה, שהיתה בחול על גב שער המים, ובצד לשכתו היתה. רבי יהודה אומר: עששיות של ברזל היו מרתיחין מערב יום הכפורים, ומטילין לתוך הצונן, בשביל שתפיג צינתן.

יז. הכל שלשים מנה אלו נוטל מן ההקדש, אם רצה להוסיף - מוסיף משלו. מעשה בישמעאל בן פאבי שעשתה לו אמו כתנת ממאה מנה, והיה עומד ומקריב על גבי המזבח. שוב מעשה בן רבי אלעזר בן חרסום, שעשתה לו אמו כתנת משתי רבוא, והיה עומד ומקריב על גבי המזבח,

ח): "חֲטָאנוּ עֵינֵינוּ רְשָׁעֵנוּ". דְּנִיאל אָמַר (דְּנִיאל ט, טו): "חֲטָאנוּ וְעֵינֵינוּ וְהִרְשָׁעֵנוּ וּמְרָדְנוּ", אֲלָא מָהוּ שְׂמֵשָׁה אוֹמֵר (שְׁמוֹת לד, ז): "נִשְׂא עֵזְוֹן וּפְשָׁע וְחֲטָאָה וְנָקָה"? אֲלָא כִּף הִיָּה מְתוּדָה: חֲטָאֵתִי וְעֵינֵי וּפְשָׁעֵתִי לְפָנֶיךָ, אָמַר מִשָּׁה לְפָנֶי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! בְּשָׁעָה שִׁישְׂרָאֵל חוֹטְאִין לְפָנֶיךָ וְעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה - עֲשֵׂה לָהֶם זְדוּנוֹת כְּשָׂגוּת.

ב. בא לו למזרח העזרה, לצפון המזבח, הסגן בימינו, וראש בית דין מימינו, וראש בית אב משמאלו, ושם שני שעירים, ופניהם כלפי העם, ואחוריהם כלפי הקדש. כהן גדול, פָּנָיו כְּלָפֵי הַקֹּדֶשׁ, עֲשֶׂרָה פְּעָמִים מְזַכֵּיר אֶת הַשֵּׁם בּוֹ בַיּוֹם, שֶׁשָּׂה לְפָר שְׁלִשָּׁה לְשַׁעִיר וְאֶחָד לְגוּרְלוֹת, וְקָלְפֵי הַיְתָה שָׁם, וְכָה שְׁנֵי גוּרְלוֹת, שֶׁל אֲשֶׁכְרוּעַ הַיּוֹ, וְעֲשָׂאן בֵּן גְּמְלָא שֶׁל זָהָב, וּמְזַכִּירִין אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה.

ג. בן קטין עֲשֵׂה שְׁנַיִם עֲשָׂר דָּד לְכִיּוֹר, שְׁנַיִם עֲשָׂר כְּהֻנִּים מְקַדְּשִׁין מִמֶּנּוּ, שְׂמֵתַחֲלָה לֹא הָיוּ בּוֹ אֲלָא שְׁנַיִם, וּשְׁנֵי כְּהֻנִּים מְקַדְּשִׁין הֵימְנוּ, וּמְזַכִּירִין אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה. מוֹנַבְזוּ הַמְּלֶךְ עֲשֵׂה כָּל יְדוֹת הַסְּפִינִין שֶׁל יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁל זָהָב, וּמְזַכִּירִין אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה, הֵילִנֵי הַמְּלָכָה אִמּוֹ עֲשֵׂתָה נְכַרְשֶׁת שֶׁל זָהָב שֶׁעַל פֶּתַח הַהֵיכָל, שְׁבִשְׁעָה שְׁחֵמָה זוֹרַחַת, הָיוּ נְצוּצוֹת יוֹצֵאִין הֵימְנָה, וְיוֹדְעִין שְׁחֵמָה זוֹרַחַת, אֲף הִיא עֲשֵׂתָה טְבֵּלָא שֶׁל זָהָב, שְׁפָרְשֶׁת סוּטָה כְּתוּבָה עָלֶיהָ, כָּל הַשְּׁעָרִים שֶׁהָיוּ שָׁם נִשְׁתַּנּוּ לַהֲיוֹת שֶׁל

וְהוֹרִידוּהוּ אַחֲרָיו הַכְּהֻנִּים, מִפְּנֵי שְׁנֵרָאָה מִתּוֹכָה עָרוּם. הָאִשָּׁה שֶׁעֲשֵׂתָה כְּתַנְתָּ לְבָנָה - כְּשֶׁרָה, וּבִלְבַד שְׂתַמְסַרְנָה לְצַבּוּר. אֶחָד בְּגַדֵי כֹהֵן גָּדוֹל וְאֶחָד בְּגַדֵי כֹהֵן הַדְּיוּט - בְּאִין מִתְרוּמַת הַלְשָׁכָה.

מִסְכַּת יוֹמָא פְּרָק שְׁנֵי

ב, א כִּיצַד הוּא מְתוּדָה? אוֹמֵר: אֲנָא הַשֵּׁם! עוֹיְתִי, פְּשָׁעֵתִי, חֲטָאֵתִי לְפָנֶיךָ, אֲנִי וּבֵיתִי, אֲנָא הַשֵּׁם! כִּפּוּר נָא עַל הָעוֹנוֹת וְעַל הַפְּשָׁעִים וְעַל הַחֲטָאִים, שְׁעוֹיְתִי וְשְׁפָשְׁעֵתִי וְשִׁחֲטָאֵתִי לְפָנֶיךָ, אֲנִי וּבֵיתִי, כְּכַתוּב בְּתוֹרַת מִשָּׁה עַבְדְּךָ (וַיִּקְרָא טז, ל): "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפּוּר עֲלֵיכֶם" וְגו'. וְאוֹמֵר (שָׁם טז, כא): "וְהִתוּדָה עָלֶיךָ אֶת כָּל עוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חֲטָאֵתָם"; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹנוֹת - אֵלּוּ הַזְּדוּנוֹת, פְּשָׁעִים - אֵלּוּ הַמְּרָדִים, חֲטָאִים - אֵלּוּ הַשְּׂגָגוֹת, וּמֵאֲחֵר שֶׁהִתוּדָה עַל הַזְּדוּנוֹת וְעַל הַמְּרָדִים, חוֹזֵר וּמְתוּדָה עַל הַשְּׂגָגוֹת? אֲלָא כִּף הִיָּה מְתוּדָה: אֲנָא הַשֵּׁם! חֲטָאֵתִי, עוֹיְתִי, פְּשָׁעֵתִי לְפָנֶיךָ, אֲנָא הַשֵּׁם! כִּפּוּר נָא לְחֲטָאִים וְלְעוֹנוֹת וְלְפְשָׁעִים, שִׁחֲטָאֵתִי וְשְׁעוֹיְתִי וְשְׁפָשְׁעֵתִי לְפָנֶיךָ אֲנִי וּבֵיתִי, כְּכַתוּב בְּתוֹרַת מִשָּׁה עַבְדְּךָ: "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכְפּוּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם" וְגו', וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו: 'בְּרוּךְ שָׁם כְּבוֹד מְלַכּוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד'; שְׁכָן מְצִינּוּ דְרָךְ כָּל הַמְּתוּדִין, דְּוֹד אָמַר (תְּהִלִּים קו, ו): "חֲטָאנוּ עִם אֲבוֹתֵינוּ הָעוֹיְנוּ וְהִרְשָׁעֵנוּ", שְׁלֵמָה אָמַר (מְלָכִים א-

בשמי ולכבודי בראתיו". שלחו להן ולא באו, עד שִׁכְפְּלוּ לָהֶן בִּשְׁכָרָן, שְׁנַיִם עָשָׂר מָנָה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, וְהַיּוֹם עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה; דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, חֲזָרוּ לְהֵיטוּב נוֹטְלִין אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה. אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: מַה רְאִיתֶם שֶׁלֹּא לָלֶמֶד? אָמְרוּ לָהֶם: יוֹדְעִין הָיוּ בֵּית אָבִא, שְׁבִית זֶה עֲתִיד לְחַרֵּב, שְׁמָא יִלְמַד אָדָם שְׂאִינוּ הִגּוֹן וַיַּעֲשֶׂה לְפָנָי עֲבוּדָת כּוֹכָבִים כְּדָרְךָ שְׁעוֹשִׂין לְפָנָי הַמְּקוֹם. וּבִדְבַר הַזֶּה הָיוּ מְזַכְרִין אוֹתָן לְשִׁבְחָה, שְׁמַעוּלָם לֹא נִמְצְאוּ פֶת נִקְיָה בְיַד בְּנֵיהֶן וּבְנוֹתֵיהֶן מֵעוֹלָם, שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ: "מִלְחָם הַפְּנִים הָיוּ נִזְוָנִין"; לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר לֵב, כֵּב): "וְהִיתֶם נְקִיִּם מֵהַ וּמִיִּשְׂרָאֵל".

ו. של בית אבטינס היו בקיאים בפטום הקטרת ובמעלה עשן, ולא רצו ללמד. שלחו חכמים והביאו אמנין מאלכסנדריא של מצרים, והיו יודעין לפטם כמותן, אלא שאין בקיאים במעלה עשן, של בית אבטינס היתה מתמרת ועולה עד הקורות, ואחר כך פושה ויורדת למטה, של אלכסנדרין היתה פושה מיד, וכשידעו חכמים בדבר, אמרו: כל מה שבא - לכבודו ברא, שנאמר (משלי טז, ד): "כל פעל למענהו", שלחו אליהם חכמים ולא באו, עד שִׁכְפְּלוּ לָהֶם שְׁכָרָם, שְׁנַיִם עָשָׂר מָנָה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, חֲזָרוּ לְהֵיטוּב נוֹטְלִים עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה; דְּבַרֵי

זהב, חוץ משערי נקנור, מפני שנעשה בהן נס. ויש אומרים: מפני שנחשתן מוצהבת היתה. רבי אליעזר בן עקיבא אומר: נחשתא קלניתא⁸ היתה, והיתה יפה כזהב.

ד. מהו נסים נעשו לדלתותיו? אמרו: כשהלך נקנור להביא מאלכסנדריא של מצרים, עמד עליהן נחשול שבים לטבען, ונטלו אחד מהן - והטילוהו לים, ועדין לא נח הים מזעפו, בקשו להטיל את חברתה, עמד הוא וכרכה, אמר להם: הטילוני עמה! מיד נח הים מזעפו, והיה מצטער על חברתה, כיון שהגיע לנמל של עכו, היתה מבצבצת ויוצאה מתחת דפני הספינה, ויש אומרים: בריה שבים בלעתה והקיא אתה ליבשה, ועליה אמר שלמה (שיר השירים א, יז): "קורות בתינו ארזים רהיטנו ברותים" - אל תקרי ברותים אלא ברית ים.

ה. של בית גרמו היו בקיאים במעשה לחם הפנים ולא רצו ללמד, שלחו חכמים והביאו אמנים מאלכסנדריא של מצרים, היו יודעין לאפות כמותן, ולא היו יודעין לרדות כמותן, שהללו מסיקין מבחוץ ואופין מבחוץ, והללו מסיקין מבפנים. הללו פיתן מתעפשת והללו אין פיתן מתעפשת. וכשידעו חכמים בדבר, אמרו: כל מה שבא הקדוש ברוך הוא - לכבודו ברא, שנאמר (ישעיה מג, ז): "כל הנקרא

⁸ חֲזָזְתָא

בִּידָךְ? אָמַר לִי: מִגַּלַּת סַמְמָנִין. הֲרֹאוּהוּ לִי, אָמַר לִי: כָּל זְמַן שְׁבִית אָבָא הָיוּ קְיָמִין – צְנוּעִין הָיוּ, וְלֹא הָיוּ מוֹסְרִין אוֹתוֹ לְכָל אָדָם, וְהָיוּ מוֹסְרִין זֶה לְזֶה, וְעֲכָשׁוּ הִילָךְ מִגְלָה זוֹ, וְהִזְהִיר בָּהּ. וְכִשְׁבֵּאתִי וְהִרְצֵיתִי דְבָרֵי לְפָנַי רַבִּי עֲקִיבָה, אָמַר לִי: מַעֲתָה אָסוּר לְסַפֵּר בְּגִנוּתָן שֶׁל אֵלּוּ! מִכַּאֲן אָמַר בֶּן עֲזַאִי: מִשְׁלָךְ יִתְנֶנּוּ לָךְ, בְּשִׁמְךָ יִקְרְאוּךָ, וּבְמִקוּמָךְ יוֹשִׁיבוּךָ⁹, וְאֵין אָדָם נוֹגֵעַ בְּמוֹכֵן לְחַבְרוֹ, וְאֵין מְלָכוֹת נוֹגַעַת בְּחִבְרָתָהּ אֶפְלוּ כְּמֵלֵא נִימָא.

ח. הוֹגְרוּס בֶּן לֹוִי הָיָה יוֹדֵעַ פֶּרֶק בְּשִׁיר, וְלֹא רָצָה לְלַמֵּד, אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים: מַה רְאִיתָ שֶׁלֹּא לְלַמֵּד? אָמַר לָהֶן: יוֹדְעִין הָיוּ בֵּית אָבָא שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ עֲתִיד לְחַרֵּב, וְלֹא רָצוּ לְלַמֵּד, שֶׁלֹּא יִהְיוּ מְזַמְרִין לְפָנַי עֲבוּדַת כּוֹכָבִים, כְּדָרְךְ שְׁמִזְמֵרִין לְפָנַי הַמְּקוֹם. בֶּן קִמְצָר הָיָה יוֹדֵעַ אֵת מַעֲשֵׂה הַכֶּתֵּב, וְלֹא רָצָה לְלַמֵּד. אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים: מַה רְאִיתָ שֶׁלֹּא לְלַמֵּד? כָּלֵם מִצְאוּ תְּשׁוּבָה לְדַבְרֵיהֶם, בֶּן קִמְצָר לֹא מִצָּא תְּשׁוּבָה לְדַבְרָיו. עַל הָרֵאשׁוֹנִים נֹאמַר (מִשְׁלֵי י, ז): "זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָה", וְעַל בֶּן קִמְצָר וְחִבְרָיו נֹאמַר (שָׁם): "וְיִשֵּׁם רְשָׁעִים יִרְקַב", הֵם בְּקִשׁוֹ לְהִרְבוֹת כְּבוֹדָם וּלְמַעַט כְּבוֹד שְׁמֵי, לְפִיכָךְ, כְּבוֹדָן נִתְמַעַט וְכְבוֹד הַמְּקוֹם בְּמִקוּמוֹ, וְלֹא נִמְצָא לָהֶם שֵׁם טוֹב וְזָכַר טוֹב, עַל הָרֵאשׁוֹנִים נֹאמַר (מִשְׁלֵי י, ז): זָכַר

רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: עֲשָׂרִים וָאַרְבַּעַה הָיוּ נוֹטְלִין בְּכָל יוֹם, חֲזָרוּ לְהִיּוֹת נוֹטְלִין אַרְבַּעִים וְשִׁמּוֹנָה מִנָּה. אָמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים: מַה רְאִיתֶם שֶׁלֹּא לְלַמֵּד? אָמְרוּ לָהֶם: יוֹדְעִין הָיוּ בֵּית אָבָא, שְׁבִית זֶה עֲתִיד לְחַרֵּב, אָמְרוּ: שְׂמָא יִלְמַד אָדָם שְׂאִינוּ הַגּוֹן וְיִהְיֶה מִפְּטָם לְפָנַי עֲבוּדַת כּוֹכָבִים כְּדָרְךְ שְׁמִפְטָמִים לְפָנַי הַמְּקוֹם. וְעַל דְּבַר זֶה מְזַכְרִין אוֹתָם לְשִׁבְחָ – שֶׁלֹּא יִצְאָה מִהֶן אִשָּׁה מְבַשְׂמַת לְעוֹלָם, וְלֹא עוֹד, אֲלֹא כְּשֶׁהָיוּ נוֹשְׂאִים אִשָּׁה מִמְּקוֹם אַחֵר, מִתְּנִין עִמָּה: – 'שֶׁלֹּא תִתְבַּשְׂמִי! כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים: 'מִמַּעֲשֵׂה הַקְּטָרֶת הֵן מִתְּבַשְׂמִין'. לְקִיָּם מַה שְׁנֹאמַר (בְּמִדְבָר לֵב, כב): "וְהִיתֶם נִקְיִים מִה' וּמִיִּשְׂרָאֵל".

ז. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: פַּעַם אַחַת סָח לִי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן לוּגָא: פַּעַם אַחַת, יִצְאֵתִי אֲנִי וְתִינּוּק אֶחָד מִבְּנֵי בְּנֵיהֶם לְשֹׁדֵה לְלַקֵּט עֲשָׂבִים, וְרֵאִיתִיו שֶׁשָּׁחַק וּבָכָה, אָמַרְתִּי לוֹ: מִפְּנֵי מַה בָּכִיתָ? אָמַר לִי: עַל כְּבוֹד בֵּית אָבָא שְׁגָלָה. וּמִפְּנֵי מַה שָּׁחַקְתָּ? אָמַר: לְסוּף שֶׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחְזִיר לְבָנָיו. אָמַרְתִּי לוֹ: וּמַה רְאִיתָ? אָמַר: מַעֲלָה עָשָׂן כְּנַגְדִי, אָמַרְתִּי לוֹ: הֲרֹאוּהוּ לִי, אָמַר לִי: שְׁבוּעָה הִיא בִּידְנֵינוּ שְׂאֵין מְרַאֵין אוֹתוֹ לְכָל אָדָם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: פַּעַם אַחַת הֵייתִי מֵהַלָּךְ בְּדָרְךְ, וּמִצְאֵנִי אָדָם אֶחָד, וְאָמַרְתִּי לוֹ: מֵאֵין אַתָּה? אָמַר לִי: מִבֵּית אַבְטִינָס אָנִי, וּמַה

⁹ בְּנוֹסְחַת הַפְּפָרִים נוֹסַף כָּאֵין: אֵין שְׂבִיחָה לְפָנַי הַמְּקוֹם; / אֵין הַקְּרִיאָה לֹא גָרַם לָהּ.

לֵה נֹאשְׁתִּיק; דְּבָרֵי בֶן הַסֵּגָן. בְּכָל יוֹם הָיוּ שְׁם שְׁתֵּי מַעֲרְכוֹת וְהַיּוֹם שֶׁלֹּשׁ: אַחַת לְמַעֲרֹכָה גְדוֹלָה, וְאַחַת לְמַעֲרֹכָה קְטַנָּה שֶׁל קְטָרֶת, וְאַחַת שְׁמוֹסִיפִין הַיּוֹם לְקְטָרֶת שְׁלֹפְנֵי וּלְפָנִים; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי מוֹסִיף אַחַת לְקִיּוֹם הָאֵשׁ. רַבִּי מֵאִיר מוֹסִיף אַחַת לְאַבְרָם וּפְדָרִים שֶׁלֹּא נִתְעַכְּלוּ מֵעֶרֶב.

יא. נִכְנַס וּמְהֵלֵךְ בַּהֵיכָל, עַד שֶׁנִּמְצָא עוֹמֵד בֵּין מִזְבַּח הַזֶּהָב וּלְמִנְוָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בֵּין הַשְּׁלַחֵן וְלְמִזְבַּחַת. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: בֵּין שְׁלַחֵן לְכַתֵּל, שְׁלַחֵן נִתּוּן בְּצַפּוֹן, מְשַׁלֵּשׁ הַבַּיִת וּלְפָנִים מְשׁוּכָה מִן הַכַּתֵּל שְׁתֵּי אֲמוֹת וּמְחַצָּה, מִזְבַּח הַזֶּהָב מְצַעַע בֵּינֵיהֶם, כְּנֶגֶד שְׁנֵי בְּדֵי אֲרוֹן, וּמְשׁוּף כְּלָפֵי קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וְכֹלֶם הָיוּ נִתּוּנִין מִחֲצֵי הַבַּיִת וּלְפָנִים, מְהֵלֵךְ בַּהֵיכָל עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְבֵין שְׁתֵּי הַפְּרוּכוֹת הַמְּבַדִּילוֹת בֵּין הַקְּדוֹשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים. וּבִינֵיהֶן אֲמָה, זֶה מְקוֹם הַדְּבִיר שֶׁעָשָׂה שְׁלֵמָה. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: לֹא הָיָה שָׁם אֶלָּא פְּרֻכַת אַחַת, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כו, לג): "וְהַבְּדִילָה הַפְּרֻכַת לָכֶם". אָמְרוּ לוֹ: מַה תִּלְמוּד לֹאמֹר (שָׁם): "בֵּין הַקְּדוֹשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים"? אָמַר לָהֶם: לְהַבִּיא נֹב וּגְבֻעוֹן וְשִׁילָה וּבֵית עוֹלָמִים. הַחִיצוֹנָה הָיְתָה פְּרוּפָה מִן הַדְּרוֹם, וּפְנִימִית מִן הַצִּפּוֹן, מְהֵלֵךְ בֵּינֵיהֶן עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְצַפּוֹן, הוֹפֵךְ פָּנָיו לְדְרוֹם, מְהֵלֵךְ לְשִׁמְעָאֵל עִם הַפְּרֻכַת, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְאֲרוֹן, וְדַחֵף אֶת הַפְּרֻכַת בְּמַתְנֵיו, וְנִתְּן

צְדִיק לְבְרָכָה, וְעַל אֵלוֹ נֶאֱמַר (שָׁם): "וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקַב".

ט. טָרַף בְּקִלְפֵי וְהֵעֵלָה שְׁנֵי גוֹרְלוֹת, אַחַד בִּימֵינוֹ וְאַחַד בְּשִׁמְעָאֵל, אִם בִּימֵינוֹ עוֹלָה - הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שְׂמֵחִין, וְאִם בְּשִׁמְעָאֵל עוֹלָה - לֹא הָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל שְׂמֵחִין. שְׁאֵלוּ תַלְמִידָיו אֶת רַבִּי עֲקִיבָה: מַהוּ שִׂיתָן מִשְׁמָאֵל לִימִין? אָמַר לָהֶם: אֵל תִּתְּנֵנוּ מְקוֹם לְצְרוּקִין לְרֵדוֹת אַחֲרֵיכֶן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: הַסֵּגָן וְכֹהֵן גְּדוֹל מְכַנְּסִין אֶת יְדֵיהֶן בְּקִלְפֵי, אִם בִּימֵינוֹ שֶׁל כֹּהֵן גְּדוֹל עוֹלָה - הַסֵּגָן אוֹמֵר לוֹ: אִישִׁי כֹהֵן גְּדוֹל! הַגְּבִיָּה יִמְיָנָךְ. אִם בִּימֵינוֹ שֶׁל סֵּגָן עוֹלָה - רֹאשׁ בֵּית אָב אוֹמֵר לוֹ לְכֹהֵן גְּדוֹל: דְּבַר מְלִיךָ! וְנִתְּנָן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים, הוּא אוֹמֵר לָהּ, וְהַסֵּגָן אוֹמֵר לְחַטָּאת, רַבִּי יִשְׁמַעְעָאֵל אוֹמֵר: לֹא הָיָה צְרִיךְ לֹאמֹר חַטָּאת, אָמְרוּ לוֹ: וְהֵלֵא כִּכָּר נֶאֱמַר (וַיִּקְרָא טז, ט): "וְעָשָׂהוּ חַטָּאת".

י. בְּכָל יוֹם שְׁנֵי כֹהֲנִים נִכְנְסִין, אַחַד בְּכַף וְאַחַד בְּמַחְתָּה, הַיּוֹם נוֹטֵל אֶת הַמַּחְתָּה בִּימֵינוֹ, וְאֵת הַכַּף בְּשִׁמְעָאֵל, בְּמַה דְּבָרִים אָמְרוּ? בְּקִטּוֹרֶת שֶׁל לְפָנֵי וּלְפָנִים, אֲבָל בְּקִטּוֹרֶת שֶׁל מִזְבַּח הַזֶּהָב - הָרִי הוּא פְּקִטּוֹרֶת שֶׁל שְׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה, בְּכָל יוֹם הָיְתָה כְּבֹדָה וְהַיּוֹם קָלָה, בְּכָל יוֹם הָיְתָה עֹבָה וְהַיּוֹם רָךְ. בְּכָל יוֹם הָיְתָה קֶצֶרָה וְהַיּוֹם אֲרָכָה; כְּדִי שֶׁתֵּהָא זְרוּעוֹ מְסִיעֵת. בְּכָל יוֹם לֹא הָיָה לָהּ נֹאשְׁתִּיק¹⁰, הַיּוֹם הָיָה

¹⁰ טַבְעַת בְּרֵאשׁוֹ שֶׁפָּקַשְׁקַשׁ וּמִשְׁמִיעַ קוֹל.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

נְרַאִין וּבּוֹלְטִין מִתּוֹכָהּ, וְנִרְאִין כְּשֵׁנִי דְדִי אִשָּׁה, וְעֲלִיָּהּ אָמַר שְׁלֵמָה (שִׁיר הַשִּׁירִים א, יג): "צָרוּר הַמּוֹר דּוּדֵי לִי בֵּין שְׂדֵי יְלִין".

יד. נוטל את הדם ממי שהיה ממרס בו, נכנס למקום שנכנס, ועמד במקום שעמד, והזה ממנו על הפרכת, כנגד שני בדי ארון, אחת למעלה ושבע למטה, ולא היה מתכוון להזות, לא למעלה ולא למטה אלא כמצליף. וכך היה מונה: אחת, אחת ואחת, אחת ושתיים, אחת ושש, אחת וארבע, אחת וחמש, אחת ושש, אחת ושבע; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אחת, אחת ואחת, שתיים ואחת, שלש ואחת, ארבע ואחת, חמש ואחת, שש ואחת, שבע ואחת. ואחר כך היה מהלך לשמאלו עד הפרכת. ולא היה מגיע לפרכת. אם הגיע - הגיע. אומר רבי אליעזר בן רבי יוסי: אני ראיתה ברומי, והיו עליה כמה טפי דמים של פרושעיר של יום הכפורים.

את המחטה בין שני הבדים, וצבר את הקטרת על גבי גחלים, ונתמלא כל הבית כלו עשן, יוצא ובא לו דרך כניסתו, ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון, ולא היה מאריך - שלא להבעית את ישראל. ומעשה בכהן גדול אחד שהאריך בתפלתו, ונמנו אחיו הפהנים לכנוס אחריו, התחילו הם נכנסין, והוא יוצא, אמרו לו: מה ראית להאריך? אמר להם: קשה בעיניכם שהתפללתי עליכם ועל מקדש אבותיכם שלא יחרב?! אמרו לו: אף על פי כן, אין אתה רשאי לשנות, שלא להבעית את ישראל.

יב. אכן היתה שם מימות נביאים הראשונים ו'שתיה' היתה נקראת, גבוהה מן הארץ שלש אצבעות, שמתחלה היה הארון עליה נתון. משנטל הארון, מעליה היו נותן קטרת שלפני ולפנים. רבי יוסי אומר: ממה שהשתת העולם, שנאמר (תהלים נ, ב): "מציון מכלל יפי אלהים הופיע" - ממנו מוכלל יפיה של עולם.

יג. צנצנת המן, וצלוחית של שמן המשחה, ומקלו של אהרן, שקדיה ופרכתה, וארגז שהשיבו פלשתיים כבוד לאלהי ישראל, היו כלם בבית קדש הקדשים. משנגזז הארון - נגזזו עמו. שני בדי ארון היו יוצאים מן הארון עד שמגיעין לפרכת, שנאמר (מלכים-א ח, ח): "ויארכו הבדים", יכול לא יהו נראים מתוכה? תלמוד לומר: "ויראו ראשי הבדים" וגו' - יהיו מקרעין בפרכת ויוצאין, והיו

<p>25</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>ט 9</p>	<p>נץ החמה 6:51 סו"ז קר"ש - גר"א 9:56 סו"ז תפלה - גר"א 10:58 צה"כ לשיטת ר"ת 8:26 נ"ך: חבקוק ב-ג תוספתא: פסחים ט</p>	<p>עלות השחר 5:39 סו"ז קר"ש - מג"א 9:20 סו"ז תפלה - מג"א 10:34 שקיעה 7:13 בבלי: ע"ז סט ירושלמי: מכות ה</p>
<p>26</p>	<p>שני</p>	<p>י 10</p>	<p>נץ החמה 6:49 סו"ז קר"ש - גר"א 9:55 סו"ז תפלה - גר"א 10:57 צה"כ לשיטת ר"ת 8:27 נ"ך: צפניה א-ב תוספתא: פסחים י</p>	<p>עלות השחר 5:37 סו"ז קר"ש - מג"א 9:19 סו"ז תפלה - מג"א 10:33 שקיעה 7:14 בבלי: ע"ז ע ירושלמי: מכות ו</p>
<p>27</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>יא 11</p>	<p>נץ החמה 6:48 סו"ז קר"ש - גר"א 9:54 סו"ז תפלה - גר"א 10:56 צה"כ לשיטת ר"ת 8:28 נ"ך: צפניה חגי ג-א תוספתא: שקלים א</p>	<p>עלות השחר 5:36 סו"ז קר"ש - מג"א 9:18 סו"ז תפלה - מג"א 10:32 שקיעה 7:15 בבלי: ע"ז עא ירושלמי: מכות ז</p>
<p>28</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>יב 12</p>	<p>נץ החמה 6:46 סו"ז קר"ש - גר"א 9:53 סו"ז תפלה - גר"א 10:56 צה"כ לשיטת ר"ת 8:29 נ"ך: חגי-זכריה ב-א תוספתא: שקלים ב</p>	<p>עלות השחר 5:34 סו"ז קר"ש - מג"א 9:17 סו"ז תפלה - מג"א 10:32 שקיעה 7:16 בבלי: ע"ז עב ירושלמי: מכות ח</p>
<p>29</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>יג 13</p>	<p>Search for Chometz נץ החמה 6:44 סו"ז קר"ש - גר"א 9:52 סו"ז תפלה - גר"א 10:55 צה"כ לשיטת ר"ת 8:30 נ"ך: זכריה ב-ג תוספתא: שקלים ג</p>	<p>בדיקת חמץ עלות השחר 5:32 סו"ז קר"ש - מג"א 9:16 סו"ז תפלה - מג"א 10:31 שקיעה 7:17 בבלי: ע"ז עג ירושלמי: מכות ט</p>
<p>30</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>יד 14</p>	<p>Pesach Eve 11:43 - שריפת חמץ: 10:27 נץ החמה 6:43 סו"ז קר"ש - גר"א 9:51 סו"ז תפלה - גר"א 10:54 צה"כ לשיטת ר"ת 8:31 נ"ך: זכריה ז-ה תוספתא: יומא א</p>	<p>עלות השחר 5:31 סו"ז קר"ש - מג"א 9:15 סו"ז תפלה - מג"א 10:30 שקיעה 7:19 בבלי: ע"ז עד ירושלמי: סנהדרין א</p>
<p>Shabbos Ends 8:32 31</p>	<p>זמן מוצש"ק 8:32 שב"ק Shabbos</p>	<p>טו 15</p>	<p>1st Day Pesach נץ החמה 6:41 סו"ז קר"ש - גר"א 9:50 סו"ז תפלה - גר"א 10:53 צה"כ לשיטת ר"ת 8:32 נ"ך: זכריה ו-ז תוספתא: יומא ב</p>	<p>אדפסח עלות השחר 5:29 סו"ז קר"ש - מג"א 9:14 סו"ז תפלה - מג"א 10:29 שקיעה 7:20 בבלי: ע"ז עה ירושלמי: סנהדרין ב</p>

די בַּזִּית מְרוֹר וְזֵאֵס מְעַן עֶסֶט פֶּסַח, אִיז מְסוּגָל פֶּאָר פֶּרְנֹסָה.

(ספֵר הַמְדוּת אוֹת קָמוֹן סִימָן ט"ה)